

Ticaret kanununa ait

Fihris

sayfa

442	II — Deniz ticareti	
442	1 — Umumî hükümler	
443	2 — Donatan ve donatma iştiraki	
446	3 — Kaptan	
453	4 — Mal taşıma navlun mukavelesi	
468	5 — Yolcu taşıma navlun mukavelesi	
469	6 — Denizödüncü mukavelesi	
472	7 — Avaryalar	
	1 — Büyük ve küçük avaryalar	472
	2 — Gemilerin çarpması yüzünden çıkan hasar	477
478	8 — Kurtarma ve yardım	
480	9 — Gemi alacaklıları	
484	10 — Deniz yolculuğu rizikolarına karşı sigorta	
	1 — Umumî hükümler	484
	2 — Sigorta mukavelesinin akti sırasında yapılacak beyanlar	488
	3 — Sigortalının sigorta mukavelesinden çıkan borçları	489
	4 — Rizikoların şumulü	490
	5 — Zararın	496
	6 — Zararların ödenmesi	500
	7 — Sigortanın feshi ve pirimlerin geri verilmesi	502
503	11 — Mürurü zaman	
504	12 — Gemi rehmi	
505	13 — Sicil ve bayrak	

Ticaret kanunu

(Resmî Gazete ile neşir ve ilânı : 20/5/1929 - Sayı: 1197)

№ 1440

İKİNCİ KİTAP

Deniz Ticareti

BİRİNCİ FASIL

Umumi hükümler

BİN ON BEŞİNCİ MADDE — Deniz ticaretine ayrılan geminin veya gemi payının temlikî halinde âkitler kanunu medenî esaslarına göre mülkiyet hakkının nakli için iktiza eden teslim tarzı yerine bu hakkın iktisap edene hemen intikal edeceğini aralarında mukavele edebilirler.

BİN ON ALTINCI MADDE — Geminin veya gemi payının ne suretle olursa olsun temlikî halinde taraflardan her biri masrafını çekmek şartıyla kendisine usulen tasdik edilmiş bir ferağ senedi verilmesini isteyebilir.

BİN ON YEDİNCİ MADDE — Gemi veya payı yolculuk sırasında ferağ edildiği takdirde bu yolculukta elde edilen kazanç ile vaki zarar, hilafına mukavele olunmadıkça iktisap edenindir.

BİN ON SEKİZİNCİ MADDE — Bir geminin veya gemi payının ferağı satanın üçüncü şahıslara olan şahsî borçlarında hiç bir değişiklik yapmaz.

BİN ON DOKUZUNCU MADDE — Filikalar da geminin takımındandır. Gemi demirbaş defterinde yazılı şeyler, şübhe halinde, takımdan sayılır.

BİN YİRMİNCİ MADDE — Bu ikinci kitabın hükümlerine göre aşağıdaki hallerde gemi yola elverişsiz sayılır:

1 - Tamir kabul edecek bir halde değilse, yahut bulunduğu yerde tamir edilememekle beraber tamir kabil olacak limana sevki mümkün değilse.

2 - Edilecek tamir masrafı yenilik ve eskilik kıymet farkı gözedilmeksizin ilk kıymetin dörtde üçünden fazla olmak sebebiyle gemi tamire değmez ise.

Geminin yola elverişsizliği yol üstünde baş gösterdiği takdirde ilk kıymet, geminin yolculuk başındaki kıymetten ve diğer hallerde ilk kıymeti geminin yolculuğa elverecek hale gelmezden evvel haiz olduğu veya donatılması münasıp veçhile yapılmış olsaydı haiz olabileceği kıymetten ibarettir.

BİN YİRMİ BİRİNCİ MADDE — Geminin yola çıkmak için kalktığı limana geminin bağlama limanı denir.

BİN YİRMİ İKİNCİ MADDE — Kaptan, gemi zabıtları, tayfalar ve gemide çalışan diğer bütün şahıslar gemi adamlarından sayılır.

BİN YİRMİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Yola hazır bir gemi cebri icra usulüyle satılamıyacağı gibi haciz dahi edilemez. Şukadarki geminin hazırlandığı yolculuk dolayısıyla yapılan borç için cebri satış ve hacizler bu hükümden müstesnadır.

BİN YİRMİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Bu ikinci kitapta Avrupa limanlarıyla Avrupa harici limanların ayrı tutan hükmün tatbikında, Akdenizin ve Karadenizin bütün limanları Avrupa limanlarından sayılır.

İKİNCİ FASIL

Donatan ve donatma iştiraki

BİN YİRMİ BEŞİNCİ MADDE — Donatan, gemisini deniz ticaretinde kullanan gemi sahibine denir.

BİN YİRMİ ALTINCI MADDE — Taifeden birinin işini görmek yüzünden olan kusuruyla başkasına verdiği zarardan donatan mes'uldür.

BİN YİRMİ YEDİNCİ MADDE — Başkasının alacağından dolayı mesuliyet, aşağıdaki hallerde donatanın şahsına değil ancak gemiye ve navluna düşer:

1 - Alacak kaptanın hususî vekâletle değil, Kaptan sıfatıyla haiz olduğu kanunî salâhiyete binaen yaptığı hukukî tasarruftan doğmuş ise.

2 - Alacak donatan tarafından aktedilmiş olup icrası kaptanın salâhiyetlerinden olan bir mukavelelerin icra edilmesinden veya noksan veya fena icra edilmesinden doğmuş ise.

Bu fıkrada mevzu bahis olan icra edilmemenin veya noksan veya fena icra edilmenin taifeden bir şahsın kusurundan doğup doğmadığına bakılmaz.

3 - Alacak gemi adamlarından birinin kusurundan doğmuşsa.

1 ve 2 numaralı fıkralardaki hallerde donatan, mukavelelerin icrasında şahsan kusurlu olur veya bu mukavelelerin icrasını ayrıca kefalet ederse bu hüküm tatbik edilmez.

BİN YİRMİ SEKİZİNCİ MADDE — Donatan, gemi adamlarından olan kimselerin hizmet ve navlun akitlerinden doğmuş alacakları için yalnız gemi ve navlun ile değil şahsen de mesuldür.

BİN YİRMİ DOKUZUNCU MADDE — Donatan aleyhine, şahsen veya yalnız gemi ve navlun üzerinden mesul olduğuna bakılmaksızın donatan sıfatıyla geminin bağlama limanı mahkemesinde dava açılabilir.

BİN OTUZUNCU MADDE — Donatma iştiraki, müşterek menfaat güden birden fazla şahısların müştereken malik oldukları gemiyi deniz ticaretinde kullanmaları halinde meydana gelir. Gemi bir ticaret şirketinin mali ise donatma iştiraki hükümleri tatbik edilmez.

BİN OTUZ BİRİNCİ MADDE — Donatma iştirakinde, müşterek donatanların aralarındaki hukukî münasebetler mukavelelerine, yoksa aşağıdaki hükümlere göre tanzim edilir.

BİN OTUZ İKİNCİ MADDE — İştirak işleri, müşterek donatanların kararile görülür. Bu kararlar ekseriyetle verilir, reyler şeriklerin gemi paylarına göre hesap edilir. Bir meselede ekseriyet kararı, geminin yarından ziyadesine sahip olan bir veya daha çok hissedarların reyile hasıl olur. Donatma iştiraki mukavelesinin tadiline dair olan veya bu mukavelelerin hükümlerine uymayan yahut donatma iştirakinin maksadına yabancı bulunan kararlar için reylerde ittifak lâzımdır.

BİN OTUZ ÜÇÜNCÜ MADDE — İştirak işlerinin idaresi için müşterek donatanlar ekseriyet kararile aralarından birini gemi müdürü intihap ederler. Gemi müdürü müşterek donatanlardan değilse ittifakla nasbolunur.

Gemi müdürü her zaman ekseriyet kararıyla azlolunabilir. Ancak mukavelesi mucibince tazminat istiyebilir.

BİN OTUZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Gemi müdürü, donatma iştirakinin üçüncü şahıslara karşı işletme icabatından olan hukukî tasarruflarını ve bütün işlerini yapmağa izinli sayılır.

Bu izin bilhassa geminin donatılmasına, bakımına veya kiralanmasına, navlunun sigortasına, donatma ve avarya masraflarına ve donatma iştirakinin işletilmesi için sarfi mutat paranın alınıp verilmesine şamildir.

Gemi müdürü, bu hudut dahilinde donatma iştirakini mahkemede temsil edebilir. Gemi müdürü, kaptan nasıp ve azil salâhiyetine maliktir.

Kaptan, Gemi müdürünün emirlerini dinlemekle mükellef olup diğer müşterek donatanların emirleriyle bağı değildir.

Gemi müdürü, hususî vekâleti haiz olmadıkça donatma iştiraki yahut bazı müşterek donatanlar namına ödünç alamıyacağı ve poliçelerle taahhüt altına giremeyeceği gibi gemiyi veya paylarından bir kısmını satamaz, ve rehin edemez, kezalik gemiyi kısmen veya tamamen sigorta dahi ettiremez.

BİN OTUZ BEŞİNCİ MADDE — Gemi müdürü müşterek donatanların isimlerini göstermeksizin salâhiyeti dahilinde hukukî bir tasarrufta bulunursa donatma iştiraki bununla üçüncü şahıslara karşı hak iktisap ve borç iltizam etmiş olur. Gemi müdürünün yaptığı bir akit ile donatma iştiraki borç iltizam ederse müşterek donatanlar, akit kendileri tarafından yapılmış gibi borçlanırlar.

BİN OTUZ ALTINCI MADDE — 1034üncü maddede yazılı salâhiyetler üzerinde yapılan tahditler akit zamanında bunları bilmiyen üçüncü şahıslara karşı donatma iştiraki tarafından ileri sürülemez.

BİN OTUZ YEDİNCİ MADDE — Gemi müdürü, donatma iştiraki tarafından konan salâhiyeti tahdit edici kayıtları, iştirake karşı gözetmekle mükelleftir. Donatma iştirakinin vereceği diğer kararları dahi tatbika mecburdur.

1034 üncü madde ile gemi müdürlüğüne verilen salâhiyetler donatma iştirakine karşı bile muteberdir. Ancak yeni yolculuk ve yeni işlerde, fevkalâde tamirlerde ve kaptanın tayin ve azlinda önceden donatma iştirakinin kararını almak lâzımdır.

BİN OTUZ SEKİZİNCİ MADDE — Gemi müdürü, işlerine iyi bir donatan gibi üzenmeğe borçludur.

BİN OTUZ DOKUZUNCU MADDE — Gemi müdürü idare ettiği donatma işlerine ait hususî bir defter tutmak ve isbata yarar kâğıtları saklamak ile mükelleftir. Donatanlardan biri istiyince donatma iştirakine, hususiyle gemiye, yolculuğa ve donatmaya ait bütün işleri bildirmeğe ve donatma iştirakine ait bütün defterleri, mektupları ve sair kâğıtları her vakit göstermeğe mecburdur.

BİN KIRKINCI MADDE — Gemi müdürü, donatma iştirakine her an ve her isteyişte hesap vermeğe mecburdur. Gemi müdürlüğü hesap ve işlerinin müşterek donatanlar ekseriyetince kabul ve tasvip edilmesi ekalliyetin haklarını ileri sürmelerine engel olmaz.

BİN KIRK BİRİNCİ MADDE — Müşterek donatanlardan her birinin, donatma iştiraki masraflarına, hususiyle donatma ve tamir masraflarına gemideki payına göre iştiraki mecburidir.

Müşterek donatanlardan biri masraf payını ödemekte gecikir ve bu para diğer donatan-

larca onun hesabına avans olarak verilir ise geciken donatan, avans olarak verilen parayı verildiği tarihten itibaren faizile beraber borçlanmış olur. Bu avans neticesinde müşterek donatanlar geciken donatının gemideki payı üzerinde imtiyazlı alacaklı olurlar. İmtiyaz haklarını sigorta ettirirlerse geciken donatan sigorta masraflarını da ödemeğe borçludur.

BİN KIRK İKİNCİ MADDE — Yeni bir yola çıkınca veya yolculuk sonunda gemiyi tamir etmeğe yahut donatma iştirakinin yalnız gemi ve navlunla mesul tutulabileceği bir alacaklıya alacağını ödemeğe karar verilirse iştirak etmiyen donatanlardan her biri gemideki payını hıramak ve her hangi bir taviz istemeksizin vaz geçmek suretile bu karara göre ödenecek parayı vermek borcundan kurtulur. Bu hakkını kullanmak istiyen müşterek donatan, mahkeme veya noter marifetile keyfiyetten öteki müşterek donatanlara veya gemi müdürüne, karardan üç gün içinde haber verir. Karar verilirken kendisi veya mümessili bulunmamış ise bu müddet, kararın kendisine tebliği tarihinden başlar. Bırakılan gemi payı, payları nisbetinde öteki müşterek donatanlara geçer.

BİN KIRK ÜÇÜNCÜ MADDE — Kâr ve zarar, müşterek donatanlara gemideki paylarına göre dağıtılır. Kâr ve zararın hesabı ve kârın paylaşılması geminin bağlama limanına her dönüşünde yahut yolculuğu başka bir limanda bitirip gemi adamlarına yol verişte yapılır. Bundan başka sonradan yapılacak tamirler veya donatma iştirakinden alacaklı olan müşterek donatanların alacağını ödemek için lüzumu olmadıkça, toplanan para daha evvel de paylarına göre müşterek donatanlara muvakkaten dağıtılır.

BİN KIRK DÖRDÜNCÜ MADDE — Müşterek donatanların her biri dilediği anda ötekilerin rızasına bakmaksızın gemideki payını kısmen veya tamamen başkasına temlik edebilir. Payının temliki Türk bayrağının çekilmesi hakkını giderebilecek mahiyette ise bütün müşterek donatanların rızaları lâzımdır.

BİN KIRK BEŞİNCİ MADDE — Payını başkasına temlik eden müşterek donatan ile payı alan keyfiyeli evvelki pay sahiplerine veya gemi müdürlüğüne bildirmediğe temlik eden donatan, ötekilerine karşı pay sahibi sayılır. Bildirmeden evvel müşterek donatan sıfatile iltizam eylediği taahhütlerden dolayı öteki müştereklere karşı borçlu kalır. Bununla beraber gemi payını iktisap eden kimse de öteki müşterek donatanlara karşı temlik tarihinden müşterek donatan sıfatile mesuldür.

Donatma iştiraki mukavelesinden çıkan hükümler, verilen kararlara ve mukavele edilen işler, payını satana olduğu gibi alana karşı da ileri sürebilir.

Bundan başka öteki müşterek donatanlar payını satanın payı nisbetinde uhdesine düşen borçlarını alana karşı ileri sürebilirler.

Ancak alan, satandan teminat isteyebilir.

BİN KIRK ALTINCI MADDE — Müşterek donatanların değişmesi, donatma iştirakinin devamına tesir etmez. Müşterek donatanlardan birinin ölümü veya iflâsı iştiraki dağıtmaz.

Müşterek donatanlardan biri mukaveleyi bozamyacağı gibi iştiraktan de çıkarılamaz.

BİN KIRK YEDİNCİ MADDE — Donatma iştiraki reylerin ekseriyetile dağıtılabılır. Geminin elden çıkarılması için verilen karar, iştiraki dağıtma kararı demektir. Donatma iştirakinin dağılması yahut geminin elden çıkarılması kararlaştırılırsa gemi alenen satılır. Gemi ancak yol için donatılmış oldukça ve bağlama limanında veya Türkiye limanlarından birinde bulundukça satılabilir. Şu kadar ki gemi tamir kabul etmez veya tamire değmez bir halde (1020) bulunduğu takdirde yol için donatılmış veya yabancı memlekette bulunmuş olsa bile satılabilir. Bu hükümlerden dışarı çıkmak icap ettiğinde bütün donatanların razı olması lâzımdır.

BİN KIRK SEKİZİNCİ MADDE -- Müşterek donatanların bu sıfatla öne sürülen şahşı mesuliyetleri, üçüncü şahıslara karşı ancak gemideki payları ile mahduttur. Gemi başkasına satıldığında satan ve alan kimseler temlikten 1045 inci maddede yazılı ihbar gününe kadar geçen zaman içinde o pay yüzünden doğan şahşı borçlardan mesuldürler.

BİN KIRK DOKUZUNCU MADDE — Müsterek donatanlar bu sıfatla bağlama limanı mahkemesine davet edilebilirler. Davanın müşterek donatanlardan biri yahut üçüncü şahıs tarafından açılmış olması arasında fark yoktur.

Davanın müşterek donatanlardan bir veya bir kaçına karşı açılmış olması halinde de hüküm budur.

BİN ELLİNCİ MADDE — İki veya daha çok kimselerin parası ortaklama verilme ve denizde işletilmek üzere gemi yaptırmak için teşkil ettikleri ortaklık 1031,1032,1041 ve 1046 inci maddeler ile 1048 inci maddenin birinci fıkrası hükümlerine ve gemi bitiminde yapıcı tarafından teslim edildikten itibaren fazla olarak 1044,1045 ve 1047 inci maddeler ile 1048 inci maddenin ikinci fıkrası hükümlerine tabidir. 1041 inci madde hükmü yapı masraflarına da tatbik olunur. Geminin yapısı bitmeden de gemi müdürü tayin edilebilir (Madde 1033). Gemi müdürü bu takdirde müstakbel donatma işlerine karşı tayininden itibaren müdürlük hak ve vazifelerini haizdir.

BİN ELLİ BİRİNCİ MADDE — Kendisinin olmyan bir gemiyi kendi hesabına deniz ticaretinde bizzat veya kaptan marifetile kullanan kimse üçüncü şahıslara olan münasebetlerinde donatan sayılır. Gemi sahibi geminin başkası tarafından işletilmesi sebebiyle bu gemi üzerinde alacak iddia eden kimseyi hakkını istemekten men edemez. Meğerki gemi haksız olarak işletilmiş ve alacaklıda iyi niyet bulunmamış ola

ÜÇÜNCÜ FASIL

Kaptan

BİN ELLİ İKİNCİ MADDE — Kaptan bütün işlerinde ve billhassa tatbiki kendine düşen mukavelelerin icrasında iyi bir kaptan gibi özenmeğe borçludur.

İşlediği kusurlardan ve bu fasıl ile ilerideki fasıllarda yazılı hükümlere göre kendisine düşen vazifelerin yapılmamasından doğacak zararlardan mesuldür.

BİN ELLİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Kaptanın bu mesuliyeti yalnız donatana karşı olmayıp gemi kiracısına, boşaltana, gönderilene, yolcuya, gemi adamlarına, alacağı bir kıredî muamelesinden doğan gemi alacaklısına ve başta deniz ödünçü verene karşı da vardır.

Donatının talimatına uymuş olmak, kaptanı yukarıda sayılan öteki şahıslara karşı mesuliyetten kurtaramaz. Vaziyeli bilerek böyle talimat veren donatan da şahsen mesuldür.

BİN ELLİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Kaptan yola çıkmadan gemisinin yola elverişli tesisat ve gemi adamlarının donatma ve komanyasının tamam olmasına ve gemi adamlarının ve yükünün vesikaları sayılan kâğıtların gemide bulunmasına özenmeğe mecburdur.

BİN ELLİ BEŞİNCİ MADDE — Kaptan yükleme ve boşaltma aletlerinin iyi olmasını, hususî istifciler idaresinde olsa bile gemideki istif takımlarının deniz nizamlarına uygun bulunmasını gözetmeğe mecburdur.

Kaptan geminin aşırı derecede yüklü olmamasını, safrasının ve lüzumlu âletlerinin yerinde bulunmasını gözetmekle mükelleftir.

BİN ELLİ ALTINCI MADDE — Kaptan yabancı memlekette iken o memleketin kanunlarına hususile polis ve maliye ve gümrük kanunlarına karşı saygısızlığından çıkan zararlardan mesuldur.

Gemisine harp kaçağı olduğunu bildiği malı yüklemesi yüzünden çıkan zararlardan da mesuldur.

BİN ELLİ YEDİNCİ MADDE — Kaptan gemi kalkmağa hazır olunca ilk elverişli fırsatta yola çıkmak mecburiyetindedir

Kaptan hastalık veya diğer bir sebepten dolayı gemiyi idare etmeyecek bir halde olsa dahi kalkmasını iş bozacak surette geciktiremez ve başladığı yolu bitirmemezlik edemez. Böyle bir hal olduğunda vaziyet ve zaman donatandan talimat almağa elverişli ise vakit geçirmeden donatana haber verir ve talimat gelinceye kadar lüzumlu tedbirleri alır. Vaziyet ve zaman buna elverişli değilse yerine başka kaptan kor. Bu kaptanı seçmekte kusuru görülmedikçe kendisine mesuliyet düşmez.

BİN ELLİ SEKİZİNCİ MADDE — Yükleme başladıktan boşaltma bitinceye kadar acil sebepler olmadıkça ne kaptan ve ne de ikinci kaptan gemiyi terkedemezler. Acil bir sebep çıkarsa kaptan yahut ikinci kaptan gemiyi terketmeden evvel zabitler veya tafieler arasında bu işi başarabilecek birini yerine koymak mecburiyetindedir. Gemi emin olmayan bir liman veya sahilde bulunduğu yukardaki hükümler yükleme başlamazdan evvel ve boşaltma bittikten sonra dahi tatbik olunur.

Görünür bir tehlike halinde veya gemi denizde iken acil zaruret olmadıkça kaptan geminin güvertesinde bulunmak mecburiyetindedir.

BİN ELLİ DOKUZUNCU MADDE — Kaptan tehlike karşısında gemi zabitleriyle müşavereye lüzum görürse verilen kararlar ile bağlı olmayıp alacağı tedbirlerden daima mesul kahr.

BİN ALTMİŞİNCİ MADDE — Her gemide (gemi jurnalı) denilen bir defter tutulur. Her yolculukta mal veya safranın yüklemesi başladığı zamandan itibaren geçecek belli başlı hadiseler bu deftere yazılır.

Gemi jurnalı kaptanın nezareti altında ikinci kaptan tarafından ve bunun mazereti halinde bizzat kaptan veya nezareti altında olmak şartile tayin edeceği gemi adamlarından elverişli bir kimse tarafından tutulur.

BİN ALTMİŞ BİRİNCİ MADDE — Gemi jurnalına günü gününe şunlar yazılır:

- 1 - Hava ve ruzğarın hali,
- 2 - Geminin takip ettiği rotası ve aldığı yol,
- 3 - Geminin bulunduğu tul ve arz dairesi,
- 4 - Sintinelerdeki su yüksekliği.

Şunlar da jurnala yazılır:

- 1 - İskandil edilen su derinliği,
- 2 - Her kılavuz alma ve kılavuzun gemiye girdiği ve ayrıldığı vakitler,
- 3 - Tayfa arasındaki değişiklikler,
- 4 - Gemi meclisince verilen kararlar,
- 5 - Gemi veya yükünün uğradığı kazalar ve bunların tafsilatı.

Gemi içinde yapılan suçlarla suçlara verilen inzibati cezalar ve gemideki doğum ve ölümler dahi jurnala yazılır .

BİN ALTMİŞ İKİNCİ MADDE — Bir liman içinde yolculuk eden küçük gemilerde jurnal tutmak mecburiyeti yoktur.

BİN ALTMIŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Yolda iken gemi veya yükünün ziyatı veya avaryası ile neticelenen veya gemiyi bir barına limanına girmeğe mecbur eden yahut başka zarar veren kazalarda bütün gemi adamlarının yahut içlerinden bir kısmının iştirakile kaptanın bir rapor vermesi lâzımdır. Bu rapor vakit gayip etmeden aşağıda yazılı yerlerde verilir:

1 - Varma limanında ve eğer varma limanı birden çok ise kazadan sonra ilk tutulacak limanda.

2 - Tamir ve boşaltmaya elverişli ise barınma limanında.

3 - Yolculuk varma limanı tutulmadan biter ise geminin ilk uygun uğrağında.

4 - Kaptan ölür veya bu raporu veremeyecek bir halde bulunursa gemide kaptandan sonra en yüksek rütbeli zabıt rapor vermeğe salâhiyeti ve borçludur.

BİN ALTMIŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Raporda yolculuğun ehemmiyetli hadiseleri ve hususile kazalarda tafsilatı ve zararın önüne geçilmesi ve azaltılması için alınan tedbirler gösterilir.

BİN ALTMIŞ BEŞİNCİ MADDE — Rapor, tayfanın isimleri yazılı bir cetvel ve gemi jurnalı ile birlikte salâhiyetli mahkemeye verilir. Mahkemeye müracaat edilir edilmez raporu almak için mümkün olduğu kadar yakın bir gün kararlaştırılır. Kararlaştırılan gün kanunun gösterdiği şekillerde ilân olunur. Meğerki halin icabı bu kadar beklemeğe elverişli olmya.

Gemi veya yükü alâkalı ve kazadan zararlı herkes rapor alınırken mahkemede bulunabilir. Yahut vekilini bulundurur.

Gemi jurnalı rapora esas tutulur.

Bu defter mahkemeye getirilmiyorsa veya zaten yoksa (madde-1062) sebeleri gösterilmelidir.

BİN ALTMIŞ ALTINCI MADDE — Hakim lüzum görürse gemi adamlarından mahkemeye gelmemiş olanları da şahit olarak dinleyebilir. İşin iyi anlaşılması için kaptana ve diğer gemi adamlarına istediğini sora bilir; kaptan ve mürettebatın ifadeleri yemin ile alınır.

Rapor üzerine tutulan zabıtın aslı mahkemede saklanır. Alâkalılardan istiyenlere tasdikli sureti verilir.

BİN ALTMIŞ YEDİNCİ MADDE — Gemi henüz bağlama limanında bulunduğu sıralarda kaptanın yapmış olduğu hukukî tasarruflar donatanı borçlandırmaz; meğerki kaptan bu hukukî tasarrufları vekâleti dolayısıyla yapmış buluna ve yahut borç başka hususi bir sebepten doğa.

Kaptan bağlama limanında dahi olsa taife tutabilir.

BİN ALTMIŞ SEKİZİNCİ MADDE — Bağlama limanından çıktıktan sonra kaptan gemi adamlarını, donanmasını, komanyasını tamamlamağa ve gemiyi iyi halde tutmağa ve yolculuğu bitirmeğe yarayacak her türlü hukukî tasarrufları ve işleri donatan hesabına üçüncü şahıslara karşı yapabilir.

Navlun mukaveleleri akti ve kaptanın vazifeleri sırasına giren dava haklarının kullanılması da bu hakkın içindedir.

BİN ALTMIŞ DOKUZUNCU MADDE — Kaptan ödünç para ve veresiye mal almağa ve bu gibi kiredi muamelelerine girişmeğe salâhiyetli değildir. Bu muameleleri ancak gemiyi korumak ve yolculuğu bitirmek için zaruret halinde ve bu zaruretle ölçülü derecede yapabilir.

Kaptan ancak yolculuğun bitirilmesi için zaruret halinde ve yalnız bu zaruretle ölçülü miktarda denizödüncü yapabilir.

Muamelenin muteber sayılması paranın hakikaten sarfedilmiş olmasına veya kaptanın seçtiği kiredi şeklinde isabet bulunmasına yahut paranın kaptan eşirinde esasen mevcut olmasına bağlı değildir; meğerki üçüncü şahıs iyi niyetten mahrum ola.

BİN YETMİŞİNCİ MADDE — Hususî bir vekâletname ile izin verilmedikçe (M. 1027 . F. I. N. 3) kaptan donatamı şahsım ilzam edecek işleri yapamıyacağı gibi donatan hesabına poliçe de çekemez. Kaptanın donatandan vazife, emir ve talimatı almış olması, donatamı üçüncü şahıslara karşı şahsen mesul tutmağa kâfi gelmez.

BİN YETMİŞ BİRİNCİ MADDE — Mahallin mahkemesi vukuf ehli dinleyerek ve - varsa - konsolosun mütaleasını alarak kat'î zaruret bulunduğuna karar vermedikçe kaptan gemiyi satamaz.

Geminin bulunduğu yerde mahkeme veya tahkikat yapabilecek başka bir makam yoksa kaptan hareketini haklı gösterecek vukuf ehli raporu almak, buna da imkân yoksa başka deliller göstermek mecburiyetindedir.

Satış açık olmalıdır.

BİN YETMİŞ İKİNCİ MADDE — Kaptanın kanunî salâhiyetlerini tahdit etmiş olan donatan, kaptanın tahditlere riayetsizliğini bunlardan haberleri olmıyan üçüncü şahıslara karşı ileri süremez.

BİN YETMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Donatan hesabına kendi parasından avans veren veya şahsen borçlanan kaptan, hususî vekâletnamesi olmadıkça, alacağını donatandan isterken üçüncü şahıstan fazla hakka malik değildir.

BİN YETMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Kaptanın bu sıfatla ve kanunî salâhiyetleri içinde donatamı göstererek veya göstermiyerek yaptığı hukukî tasarruflarla donatan, üçüncü şahsa karşı hak iktisap eylediği gibi gemi ve navlun ile mesul de olur.

İfasına kefil olmadıkça veya kanunî salâhiyetini geçmiş bulunmadıkça, kaptan hukukî tasarrufundan şahsen mesul olmaz. Ancak kaptanın 1052, 1053 üncü maddelerde yazılı mesuliyetleri bakidir.

BİN YETMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Kaptanın salâhiyeti donatan tarafından tahdit edilmiş olmadıkça bu salâhiyetin şümülünü tayin eden 1067 ve 1071 inci maddelerin hükümleri donatma hakkında dahi tatbik olunur.

Kaptan geminin vaziyetinden, yolculuk hadiselerinden, yapılan mukavelelerden, görülmekte olan davalardan donatana daima haber vermekle mükellef olduğu gibi hal ve zaman elverdikçe bütün ehemmiyetli işlerde ve hususile 1069 ve 1071 inci maddelerde yazılı hallerde veya yolculuğun değiştirilmesi ve kesilmesi zaruretlerinde ve feikalâde tamirler ve alışlarda donatanlardan talimat istemeğe mecburdur.

Kaptan fevkalâde tamirleri ve alışları, elinde donatana ait kâfi para bulunmasabile ancak zaruret halinde yapabilir.

Kaptan bir ihtiyacı savacak parayı denizödüncü yapmadan veya vaz geçilebilecek gemi alet ve komanyasını satmadan elde edemeyeceği hallerde donatana en az zarar verecek tedbirleri almakla mükelleftir.

Kaptan geminin bağlama limanına dönüşünde ve her istiyişinde donatana hesap vermeğe mecburdur.

BİN YETMİŞ ALTINCI MADDE — Kaptan yolculuğun devamınca mümkün olduğu kadar yükü ve yükte hak sahibi olanların menfaatlarını gözetir.

Bir ziyanın önüne geçilmesi veya azaltılması için fevkalâde tedbirler almağa lüzum görüldüğünde, kaptan yükte hak sahibi olanların mümessili sıfatile menfaatlarını korunmağa ve kabil oldukça talimatlarını alarak mümkün mertebe tatbik etmeğe mecburdur. Bunlara imkân bulamazsa, bildiği gibi yapar ve yükte hak sahibi olanlara hadiseden ve alınan tedbirlerden gecikmeksizin haber vermeğe çalışır.

Bu gibi hallerde kaptan yükü tamamen veya kısmen boşaltmağa ve büyük bir zararın başka suretle önüne geçilmiyeceği hallerde satmağa yahut yükün muhafazası veya daha ileri götürülmesi için lüzumlu vasıtalar elde etmek maksadile deniz ödünçü yapmağa billhassa iznilidir; bundan başka yük alıkonmuş veya musadere edilmiş yahut başka bir suretle elinden çıkmış ise onu kurtarmak için adli ve adi teşebbüslerde bulunmağa dahi salâhiyettardır.

BİN YETMİŞ YEDİNCİ MADDE — Yolculuğun ilk istikamette devamına umulmiyan bir hal engel olursa kaptan halin icabına ve mümkün olduğu kadar tatbikına mecbur olduğu talimata göre ya başka bir istikamette yola devam etmeğe, yahut kısa veya uzun müddet için yolculuğu kesmeğe ve yahut kalkma limanına dönmeğe iznilidir.

Navlun mukavelenamesinin bozulması halinde kaptan 1173 üncü madde hükümleri dairesinde muamele yapar.

BİN YETMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — Kaptan yükü alâkahlı olanlara şahsi borç yükletecek bir işi 1076 ıncı maddedeki hallerde bile hususi vekâleti olmadıkça mukavele edemez.

BİN YETMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Kaptan 1076 ıncı maddede yazılı hallerden başkasında yolculuğun devamı için zarurî olmadıkça yük üzerine deniz ödünçü yahut yükün bir kısmı üzerinde satış veya başka suretle tasarruf yapamaz .

BİN SEKSENİNCİ MADDE — Zaruret büyük avaryadan ileri gelmiş olur ve kaptan bunu gidermek için birden fazla tedbir karşısında bulurursa bunlardan alakahlılarına en az zarar verecek olanı seçer.

BİN SEKSEN BİRİNCİ MADDE — Büyük avarya yoksa ve zaruret başka vasıtalarla giderilmiyecek veya diğer bir tedbirin alınması donatan için daha çok zararlı olacak olursa yük üzerine denizödünçü yapmağa veya yükün bir kısmını satmağa ve başka suretle tasarrufta bulunmağa iznilidir.

Kaptan bu hallerde bile yük üzerine ancak gemi ve navlunu ile birlikte denizödünçü yapabilir (1221 , 2 inci fıkra). Kaptan satmaktan ise deniz ödünçü yapmalıdır; meğerki denizödünçü donatan için daha çok zararlı ola

BİN SEKSEN İKİNCİ MADDE — 1081 inci maddede yazılı hallerde yük üzerine deniz ödünçü yapılması yahut yükün bir kısmının satılması veya başka bir suretle tasarruf edilmesi donatan hesabına yapılmış bir kireci muamelesi sayılır (1069,1295 V 5).

BİN SEKSEN ÜÇÜNCÜ MADDE — 1076-1079-1081 inci maddelerde yazılı hallerde kaptan tarafından yapılmış akitlerin muteber olması için 1069 uncu maddenin ikinci fıkrası hükümleri tatbik olunur.

BİN SEKSEN DÖRDÜNCÜ MADDE — Kaptan kiracıdan, yükü boşaltandan veya gönderilenden ikramiye, pay ve sair mükâfat ve tazminat gibi her ne nam ile olursa olsun navlundan başka aldığı bütün paralarında donatan hesabına irat kaydeder .

BİN SEKSEN BEŞİNCİ MADDE — Kaptan donatamın rizası olmaksızın kendi hesabına eşya yükletmez. Yükletirse donatamın bu yüzdenden uğradığı daha büyük zararı ödemek hakkına dokunulmaksızın bu gibi yolculuklarda böyle mallar için boşaltma yerinde ve zamanında verilen navlunun en yüksekini vermeğe mecburdur.

BİN SEKSEN ALTINCI MADDE — Başka türlü mukavele edilmiş olsa bile donatan tarafından kaptana her zaman yol verilebilir. Ancak kaptanın zarar ve ziyan istemek hakkı vardır.

BİN SEKSEN YEDİNCİ MADDE — İşe yaramadığından veya vazifesini yapmadığından dolayı kaptana yol verilmişse diğer bütün meşrut menfaatlerde dahil olduğu halde işten çıkarıldığı güne kadar hak etmiş olduğu ücreti alır.

BİN SEKSEN SEKİZİNCİ MADDE — Muayyen bir yolculuk için hizmete alınmış olan kaptan harp, anbargo, abluka, limana giriş ve çıkış yasağı veya gemi ve yüke gelen her hangi bir kaza sebebiyle yolculuğa başlanamamasından veya başlanmış iken bitirilmemesinden dolayı vazifesinden çıkarılmış ise bütün meşrut diğer menfaatlerde dahil olduğu halde çıkarıldığı güne kadar hak etmiş olduğu ücreti alır.

Gayri muayyen bir zaman için hizmete alınıp muayyen bir yolculuğa başladıktan sonra yukardaki sebeplerden dolayı yol verilen kaptan hakkında dahi bu hüküm tatbik olunur.

Bu hallerde kaptana yol verilmesi yolculuk sırasında olmuş ise kaptan ayrıca işe alındığı limana parasız taşınmasını veya bunun tutarı bir tazminat verilmesini isteyebilir.

Bu kanun hükmünce kabul edilen parasız taşınma hakkının içinde yolculuktaki bakım masrafları da dahildir.

BİN SEKSEN DOKUZUNCU MADDE — Muayyen olmayan zaman için işe alınıp muayyen bir yolculuğa başladıktan sonra 1087,1088 inci maddelerde yazılı sebeplerden başka bir sebeple çıkarılan kaptan 1088 inci madde mucibince alacağı paralardan başka Avrupa limanında çıkarılmış ise iki ve Avrupa harici bir limanda çıkarılmış ise dört aylık ücretini de tazminat namile alır. Ancak alacağı tazminat yolculuğu bitirmesi halinde hak edeceği miktarı geçmez.

BİN DOKSANINCI MADDE — Ücret zaman itibarile olmayıp bütün yolculuk için götürü şart kılınmış ise 1087 ve 1089 uncu maddelerdeki hallerde kaptana verilecek ücret miktarı yaptığı hizmet ve yolculuktan bitirdiği kısımların bütün ücrete nisbetiyle tayin olunur.

1089 uncu maddede yazılı iki veya dört aylık miktarındaki tazminatın hesabında yolculuğun vasatı devam müddeti esas tutulur.

Bu müddetin tayininde yükletme ve boşalma için lâzım zaman ile geminin hal ve vasfı gözetilir.

BİN DOKSAN BİRİNCİ MADDE — Gidiş, geliş veya muayyen olmayan bir zaman için hizmete alınan kaptan, dönüş yolculuğu geminin bağlama limanında bitmezse, hizmete alındığı limana kadar parasız taşınmasını ve ayrıca tam ücret veya bunun tutarı tazminat verilmesini isteyebilir.

BİN DOKSAN İKİNCİ MADDE — Muayyen olmayan bir zaman için hizmete alınarak yola çıkan kaptan geminin bağlama limanına veya başka bir Türk limanına dönüp boşalmasına kadar vazifesine devam etmeğe borçludur.

Bununla beraber hizmetten çekilmek isteyen kaptan bu arzusunun gemi ihbar zamanında bir Avrupa limanında veya Avrupa harici bir limanda bulunduğuna göre ilk yolculuktan itibaren iki veya üç sene geçmiş olmadıkça bildirmezse bu hakkı kullanamaz. Bu takdirde, kaptan yerine başkasının konulması için donatana vakit bırakmak ve bu müddet içinde işine devam ile başladığı yolculuğu bitirmek mecburiyetindedir.

Donatan hizmetten çıkma haberini alır almaz geminin dömesini emrederse kaptan gemiyi geri getirmekle mükelleftir.

BİN DOKSAN ÜÇÜNCÜ MADDE — Kendi istemeden yol verildiğinde kaptan, müşterek donatanlarla yaptığı mukavele mucibince gemide müşterek donatan sıfatla haiz olduğu payın diğer müşterek donatanlar tarafından, vukuf ehline takdir edilecek kıymet ile satın alınmasını isteyebilir. Kaptan bu hakkın istemekte sebep olmadan gecikirse hakka düşer.

BİN DOKSAN DÖRDÜNCÜ MADDE — Kaptan hizmete girdikten sonra hastalık veya yaralanma dolayısıyla tedaviye mühtaç olur veya çalışmayacak bir hale gelirse, kaptan gemi üzerinde veya vazifenin icap ettirdiği seyahatta bulunduğu müddetçe donatan, sıhhi ihtimam masraflarını vermekle mükelleftir. Eger kaptan yabancı bir memlekette işe girmiş ve hastalık veya yaralanma hizmeti münasibine girmeden evvel olmuş veya kaptan hastalıktan veya yaralanmadan dolayı yolculuğa başlamamış ise donatanın bu mükellefiyeti ileri sürülemez.

Sıhhi ihtimam hastanın bakımına ve tedaviye şamildir. Tedavi de hekime gösterme ve gemide bulunması mecburi olan veya bir limanda durulduğu esnada tedarik edilmesi icap eden ilâç ve mutat tedavi vasıtaları ile bakım da dahildir.

Gemi Türk limanlarından birinde bulunduğu kaptan, dilerse hizmette kaldığı müddetçe masraf donatana ait olmak üzere tedaviyi, dilerse hastalık sigortacısının tedavisini kabul eder.

Bununla beraber bir gemi hekimi veya donatanın mukaveleli bir hekimi hazır bulunmazsa veyahut hastalık veya hastanın vaziyeti onun hizmette kalmasına elverişli olmaz ve tedavinin iyi bitmesini tehlikeye koyarsa donatan kaptanı hastalık sigortacısına yolhyabilir.

Donatan, yabancı memlekette kaptanın bakım ve tedavisini bir hastanede temin edebilir.

Hastalıktan veya yaralanmadan dolayı yabancı memlekte kalmış olan kaptan kendisinin ve hekiminin veya deniz işleriyle uğraşan dairenin rızasıyla bir Türk limanına gönderilebilir. Eğer kaptan rızasını bildiremeyecek halde olur veya haklı sebep olmaksızın rıza göstermezse bir hekim dinlendikten sonra kaptanın bulunduğu yerdeki deniz işleriyle uğraşan daire izin verebilir. Teklif edilen tedaviyi veya bir hastanede bakılmayı haklı sebep olmaksızın kabul etmekten çekinen kaptan, bu çekinme müddetince parasız bakılma hakkını kaybeder. Bu müddet sıhhi ihtimam için muayyen zamana dahil olur.

Kaptan gemiyi Türk limanlarından birinde bırakınca (Sıhhi ihtimam) biter. Bununla beraber sıhhi ihtimamın kesilmesinde tehlike bulunursa hastalık sigortacısı, sigorta borcunu yerine getirmegi üzerine aldığı bildirdiği ana kadar sıhhi ihtimama devam olunmak lâzımdır.

Kaptan hastalıktan veya yaralanmadan dolayı yabancı bir memlekette gemiyi bırakmağa mecbur kalmış ise donatan, gemi bırakıldıktan sonraki zaman için de sıhhi ihtimama borçludur. sıhhi ihtimam müddeti geminin bırakılmasından itibaren 26 ıncı haftanın gecemesile nihayet bulur.

Şayet kaptan daha evvel memlekete iade edilir veya kendisi avdet ederse bu müddet daha evvelde nihayet bulur.

Kaptan hastalığa karşı sigorta edilmemiş ise, sıhhi ihtimam müddeti kaptan yola çıkmamış oldukça kaptanın hastalandığı veya yaralandığı andan 26 ıncı haftanın geçmesile ve değilse geminin bırakıldığı andan 26 ıncı haftanın geçmesile nihayet bulur.

Bir çalışma kazasından doğan yaralanmada yarabaya karşı olan ihtimam, kaza sigortacısının borcunu yerine getirmeye başladığını donatana bildirdiği anda nihayet bulur.

Sıhhi ihtimamdan dolayı kaptan ile donatan arasında çıkan ihtilâf en evvel salâhiyetli deniz işleri memurluğu tarafından muvakkaten görülür.

Eğer kaptan gemiyle memleketi limanına veya hizmet mukavelesinin yapıldığı limana dönmezse bundan başka parasız iade edilmek (M. 1088) veya muvafık bir tazminat istemek hakkını haiz olur.

Hastalanan veya yaralanan kaptan aşağıdaki hallerde diğer bütün şartedilen menfaatlerde dahil olmak üzere ücret alır. Yola çıkmamışsa hizmetin tatiline kadar, yola çıkmışsa gemiyi terkettiği güne kadar bir hastanede ikamet sırasında ücretin istifasına hâle gelmez.

Kaptan geminin müdafaası sırasında bir zarara uğrarsa bundan başka münasip ve iktizası halinde hakim tarafından tayin edilecek bir ikramiye isteyebilir.

Hastalığa veya yaralanmağa cezayi mucip bir fiil ile sebebiyet veren veya hizmeti haksız surette bırakan kaptan hakkında yukardaki madde ile bu madde hükümleri tatbik olunur.

BİN DOKSAN BEŞİNCİ MADDE — Kaptan hizmete alındıktan sonra ölürse öldüğü güne

kadarki ücretini ve meşrut diğer bütün menfaatlerini donatının ödemesi lâzımdır. Kaptan yolculuk başladıktan sonra ölürse donatan cenaze masraflarını da verir. Gemiyi müdafaa ederken ölürse fazla olarak münasip ikramiye de vermeğe borçludur.

BİN DOKSAN ALTINCI MADDE — Gemi zayi olsa bile kaptan kanununun emrettiği raporu vermeğe ve umumiyetle donatının menfaatlerini icap ettiği müddetce korumağa mecburdur.

Kaptan bu müddete ait ücret ve zaruri masraflarını ve ayrıca parasız taşınmasını ve ya tutarını istiyebilir (M. 1088).

DÖRDÜNCÜ FASIL

Mal taşıma, navlun mukavelesi

BİN DOKSAN YEDİNCİ MADDE — Navlun mukavelesi ile mal taşımak için :

- 1 - Geminin tamamı veya bir cüz'ü yahut muayyan yeri kiralanır.
- 2 - Veya muayyen mal taşınması mukavele edilir (kırkanbar).

BİN DOKSAN SEKİZİNCİ MADDE — Geminin tamamı, bir cüz'ü veya muayyen yeri kiralandığında taraflardan her biri mukavelelerin yazılı olmasını istiyebilir.

BİN DOKSAN DOKUZUNCU MADDE — Geminin tamamı kiralandığında kamaralar kiralanmış sayılmaz; ve kiralyanın izni olmaksızın kamaralara eşya yükletilemez.

BİN YÜZÜNCÜ MADDE — Her türlü navlun mukavelesinde (madde . 1098) kiralyan, gemiyi yola elverişli halde teslim etmekle mükelleftir.

Kiralyan geminin kusurlu olmasından çıkan zarardan kiracıya karşı mes'uldür, meğerki kusur iyi bir kiralyanın bile göremeyeceği mahiyette ola.

BİN YÜZ BİRİNCİ MADDE — Kaptan yük almak için gemiyi kiracının ve gemi birden fazla kimselere kiralanmış ise hepsinin gösterecekleri yere yanaştırır. Yer zamanında gösterilmemiş veya bütün kiracılar yer göstermekte birleşmemiş bulunur veyahut suyun derinliği, geminin selâmeti, mahalli nizamlar, geminin teşkilâtı verilen emri yapmağa engel olursa kaptan mutlak yüklemeye yerine demirler.

BİN YÜZ İKİNCİ MADDE — Hususi mukavele, yüklemeye limanı nizamları ve bunlar yoksa mahalli adetler ile hilâf tayin edilmiş olmadıkça eşyanın gemiye kadar taşıma masrafı kiracıya ve yüklemeye masrafı da kiralyana aittir.

BİN YÜZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Mukavale edilen eşya yerine aynı varma limanı için kiracı tarafından gemiye başka eşya yükletilmek istenilirse kiralyan bu yüzden işi güçleşmedikçe kabul ile mükelleftir. Mukavelede eşya yalnız nevi ve cins üzerine olmayıpta tahsisen gösterilmiş ise bu kaide tatbik olunmaz.

BİN YÜZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Kiracı veya yükleten, yüklediği eşyayı yanlış göstermiş veya harp kaçağı veyahut varma limanında ithal ve ihracı yasak mal yüklemiş veyahut yüklemeye sırasında kanun hükümlerine ve hususile polis, vergi ve gümrük kanunlarına muhalif hareket etmiş ise bunda kusuru oldukça yalnız kiralyana değil 1053 üncü maddenin birinci fıkrasında gösterilmiş şahısların hepsine karşı dahi sebep olduğu gecikmeden ve başka zararlardan mes'uldür. Bunları kaptanın muvafakatile yapmış olması başka şahıslara karşı kendini mes'uliyetten kurtarmaz. Malın musadere edilmiş olması navlunun ödenmemesine vesile olmaz. Mal gemiyi

veya öteki yükleri tehlikeye düşürürse kaptan bu malı karaya çıkarmağa ve acele hallerde denize atmağa salâhiyetlidir.

BİN YÜZ BEŞİNCİ MADDE — Kaptandan gizliyerek gemiye mal sokan kimse, 1104 üncü madde mucibince bu yüzden çıkan zararı öder. Kaptan bu malı karaya çıkarmağa ve gemiyi ve öteki yükleri tehlikeye düşürüyorsa acele hallerde denize atmağa salâhiyetlidir. kaptan malı gemide alıkor ise bu gibi mallardan boşaltma zamanında ve yerinde alınan en yüksek navlunu ödetir.

BİN YÜZ ALTINCI MADDE — Kiralayan, kiracının iznini almadan malı başka gemiye aktarma edemez. Ederse bundan doğacak zarardan mes'ul olur. Meğerki mal aktarma edilmemiş olsa da zararın vukuu muhakkak ve mes'uliyeti kiracıya ait ola.

Aktarma, tehlike halinde ve yolculuk başladıktan sonra yapılmış ise birinci fıkra hükmü tatbik edilmez.

BİN YÜZ YEDİNCİ MADDE — Yüklemenin rızası olmadıkça mal güverteye yükletilemez ve kupeşteye asılamaz.

BİN YÜZ SEKİZİNCİ MADDE — Geminin tamamı kiralanırsa, kaptan hazırlanıp yük alacak halde olunca, bunu hemen kiracıya bildirir.

Yükleme müddeti ihbarın ertesi gününden işler ve uyuşulmuş ise kiralayan, malın yükletilmesi için yükleme müddetinden fazlada beklemeğe mecburdur (Sürastarya). Hilafı şart edilmemiş ise yükleme müddeti için hususi tazminat istenmez. Buna mukabil kiracı sürastarya için kiralyana tazminat verir (sürastarya tazminatı).

BİN YÜZ DOKUZUNCU MADDE — Yüklemenin devam müddeti mukavele ile tespit edilmemiş ise yükleme limanının nizamlarına ve yoksa mahalli adete göre tayin olunur. Böyle bir adet de yoksa yükleme müddeti halin icabına göre tespit olunur. Mukavele sürastarya müddetinden bahsedip bunu tespit etmemiş ise bu müddet 14 gündür. Mukavelede yalnız sürastarya tazminatından bahsediliyorsa müddeti muayyen olmayan bir sürastarya için uyuşulmuş sayılır.

BİN YÜZ ONUNCU MADDE — Yüklemenin devam müddeti yahut yüklemenin biteceği gün mukavele ile tayin edilmiş ise sürastarya, yükleme müddetinin bitmesiyle başlar.

Mukavele ile tayin edilmiş bir müddet yoksa sürastarya müddeti, kiralyan tarafından yükleme müddetinin bittiğinin kiracıya bildirilmesiyle başlar, kiralyan yükleme müddeti içinde hangi gün bu müddeti bitmiş sayacağı kiracıya bildirebilir. Bu halde yükleme müddetinin bitmesi ve sürastaryanın başlaması için kiralyanın yeni bir ihbarına lüzüm yoktur.

BİN YÜZ ON BİRİNCİ MADDE — Yükleme müddeti yahut bir sürastarya için uyuşulmuş ise sürastarya müddeti bittikten sonra kiralyan, yükleme için fazla beklemeğe mecbur değildir. Bununla beraber kiralyan fazla beklememek istiyorsa yükleme veya sürastarya müddetinin bitmesinden üç gün evvel kiracıya bunu bildirmeğe mecburdur.

Bildirmezse yükleme ve sürastarya müddetleri sonradan yapacağı ihbar gününden üç gün geçmedikçe bitmez.

Birinci ve ikinci fıkralarda yazılı günler, fasılasız geçen üç takvim günüdür.

BİN YÜZ ON İKİNCİ MADDE — 1110, 1111 inci maddelerde gösterilen ihbarlar bir şekilde tabi değildir. Kiracı bu suretle yapılan ihbarı tanımak istemezse kiralyan, masraflı kiracıya ait olmak üzere, ihbarı resmî şekilde yapabilir.

BİN YÜZ ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Sürastarya tazminatı mukavele ile tayin olunamamış ise hakkaniyet üzere hesap olunur.

Halin icabı ve hususiyle navlun miktarı, gemi adamlarının bakım masrafı ve kiraliyanın mahrum kalacağı navlun bu hesapta göz önünde tutulur.

BİN YÜZ ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Yükleme ve sürastarya müddetlerinin hesabında günler arasız sayılır. Hususiyle tatil günleri ile umulmayan hal yüzünden kiracının mali tesellüm edemediği günler hesaba girer. Bununla beraber rüzgar, fena hava ve yahut umulmayan başka bir hal sebebiyle :

- 1 - Yalnız yükletilecek malın değil her türlü yükün gemiye teslim edilmesi,
 - 2 - Yükün kabulü,
- mümkün olmayan günler hesaba katılmaz.

BİN YÜZ ON BEŞİNCİ MADDE — Yükleme müddeti içinde olsa bile yükün teslimine engel olan her hangi bir sebeple fazla beklemeğe mecbur kaldığı günler için kiraliyana tazminat verilebilir. Buna mukabil malın kabulüne engel olan sebeplerle fazla beklemeğe mecbur kalan günler için bu engel sürastarya müddetinde çıksa bile sürastarya ücreti verilmez.

BİN YÜZ ON ALTINCI MADDE — Yükleme müddeti için 1109 uncu madde mucibince mahallin nizam ve adetlerine uymak lâzım gelirse bu müddete 1114 ve 1115 inci maddelerin tatbiki suretile hesap olunur.

Meğerki mahallin nizam ve adetleri başka hükümler koymuş ola.

BİN YÜZ ON YEDİNCİ MADDE — Kiraliyan, yüklemenin muayyen bir günde biteceğini mukavele etmiş ise her hangi bir malın teslimine engel çıktığı halde bile daha fazla beklemeğe mecbur değildir (MADDE 1114 fıkra 2 .A : I) .

BİN YÜZ ON SEKİZİNCİ MADDE — Kiraliyan, yükü üçüncü şahıstan alacak olupta yük almağa hazır olduğunu mahallin âdetine göre ilân ettirmiş ve buna rağmen üçüncü şahıs bulunamamış veya yükü teslim etmemiş ise kiracıya en kısa zamanda haber verir ve yükü sürastarya müddetinin bitmesine kadar değil ancak yükleme müddetinin sonuna kadar bekler; meğerki yükleme müddeti içinde kiracıdan veya salâhiyet sahibi vekilinden hılafına emir ala.

Yükleme ve boşaltma için tek bir müddet tayin olunmuş ise birinci fıkradaki halde bu müddetin yarısı yükleme müddeti sayılır.

BİN YÜZ ON DOKUZUNCU MADDE — Kiraliyan, mukavele edilen yükün hapsini almamış olsa bile kiracının talebi üzerine yola çıkar . Bu halde kiraliyan tam navlun ve icabında sürastarya için tazminat alabileceği gibi eksik yükleme dolayısıyla tam navlunun ödenmesini temin edecek ayrı te'minat da isteyebilir.

BİN YÜZ YİRMİNCİ MADDE — Kiraliyanın yükleme için bekleyeceği müddetin sonuna kadar kiracı yüklemeği bitirememiş ve kiracıda mukaveleyi bozmamış olursa, kiraliyan yola çıkıp 1129 uncu maddede yazılı taleplerini ileri sürebilir.

BİN YÜZ YİRMİ BİRİNCİ MADDE — Gemi yola çıkmadan ister bir ister bir kaç yolculuk için tutulmuş olsun kiracı pişmanlık navlunu olarak meşrut navlunun yarısını ödemek suretiyle mukaveleden vaz geçebilir.

Bu madde hükümüne göre aşağıdaki hallerde yolculuk başlamış sayılır:

- 1 - Kiracı kaptana bütün talimatı vermiş ise,
- 2 - Yükü tamamen veya kısmen teslim etmiş ve bekleme günleri de geçmiş ise.

BİN YÜZ YİRMİ İKİNCİ MADDE — Kiracı yükün tesliminden sonra 1121 inci maddede yazılı hakkını kullanırsa yükleme ve boşaltma masraflarını da öder, ve boşaltma, yükleme müddeti içinde bitirilmezse sürastarya tazminatını da (1113) verir.

Boşaltma mümkün olduğu kadar çabuk yapılır.

Kirahyan, boşaltmanın sebep olacağı gecikmeğe, bu yüzden yükleme müddeti geçmiş olsa bile, katlanır. Bekleme müddeti geçtikten sonraki günler için kirahyan, sürastarya tazminatı ve eğer bekleme müddetinin geçmiş olmasından çıkan zarar sürastarya tazminatından fazla ise bu zararın tazminini ister.

BİN YÜZ YİRMİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Yolculuk 1121 inci madde hükmüne göre başladıktan sonra kiracı, ancak tam navlun ve kirahyanın başka alacaklarını (Madde 1155) ödedikten ve 1305 inci maddede gösterilen paraları verdikten veya verilmesini temin ettikten sonra mukaveleden vaz geçerek malların geri boşaltılmasını isteyebilir.

Geri boşaltılma halinde kiracı yalnız bundan daha fazla masrafları değil boşaltmanın sebep olduğu gecikme yüzünden kirahyanın uğradığı zararı öder.

Kirahyan yükü boşaltmak için yolunu değiştirmeye veya bir limanda durmağa mecbur değildir.

BİN YÜZ YİRMİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Gemi dönüş içinde kiralananmış veya mukavele mucibince yük alacağı başka limandan kalkması lazım gelmiş olur, ve her iki halde de (1121) inci maddeye göre dönüş yolculuğundan veya geminin yükleme limanından kalkmasından evvel mukavelelerin feshi haber verilmiş bulunursa, kiracı tam navlunun üçte ikisini pişimanlık navlunu olarak verir.

BİN YÜZ YİRMİ BEŞİNCİ MADDE — Başka yolculuklar serisi halinde kiracı mukaveleyi bozduğunu yolculuğun son kısmı 1121 inci maddeye göre başlamadan evvel bildirirse kirahyan hakikatte pişimanlık navlunu olarak tam navlun alır. Fakat vaziyet mukavelelerin bozulması yüzünden kirahyanın masraftan kurtulduğu yahut başka navlunlar kazandığı kanaatini verirse bunlarla müteasip bir miktar para tam navlundan indirilir. İndirilen para navlunun hiç bir halde yarısını geçemez.

BİN YÜZ YİRMİ ALTINCI MADDE — Kiracı bekleme müddeti bitinceye kadar yük teslim etmemiş ise, kirahyan mukaveleden çıkan borçlara riayet etmekle mükellef olmadığı gibi kiracı tarafından mukaveleden vaz geçilmesi halindeki haklarını da kullanabilir (1121, 1124, 1125).

BİN YÜZ YİRMİ YEDİNCİ MADDE — Kirahyanın başka mal yüklemekle aldığı navlun, pişimanlık navlunundan indirilmez. 1125 inci maddenin birinci fıkrası hükmü mahfuzdur.

Kirahyanın pişimanlık navlununa hak kazanması mukavelede gösterilen yolculuğun yapılmasına bağlı değildir.

Pişimanlık navlunu kirahyanın sürastarya tazminatı istemesine ve ileri sürebileceği diğer taleplerine engel olmaz (1155).

BİN YÜZ YİRMİ SEKİZİNCİ MADDE — Geminin bir cüz'ü veya muayyen yeri kiralananmış ise 1108 den 1127 inciye kadar olan maddelerin hükümleri aşağıdaki tahditlerle tatbik olunur:

1 - Kirahyan bu hükümlere göre navlunun ancak bir kısmını alabileceği hallerde pişimanlık navlunu olarak tam navlun alır.

Meğerki kiracıların hepsi mukaveleden vaz geçmiş veya malları teslim etmemiş olalar. Fakat tam navlundan teslim olunmayan mal yerine kirahyanın yüklediği mal navlunu indirilir.

2 - 1122,1123 üncü maddelerdeki hallerde boşaltma, yolculuğun gecikmesine veya

aktarmıya sebep olabilecek ise kiracı malın boşaltılmamasını istiyemez; meğerki bütün kiracılarla uyuşmuş ola. Bundan başka kiracı boşaltmanın zarurî masraflarını öder.

Kiracıların hepsi haklarından vaz geçerlerse 1122, 1123 üncü maddeler tatbik olunur.

BİN YÜZ YIRMI DOKUZUNCU MADDE — Kırkambar mukavelesinde kiracı kaptanın talebi üzerine gecikmeden yüklemeye başlar.

Kiracı gecikirse kirahyan malın teslimini beklemez; eğer yolculuk mal teslim edilmeden başlamışsa kiracı kirahyana tam navlun öder. Fakat kirahyanın teslim edilmiyen mal yerine yüklediği malın navlunu indirilir.

Kirahyan geciken kiracıdan navlun istiyebilmek için yola çıkmadan bunu kiracıya haber verir. Haber vermezse hakkını kaybeder. Bu haber 1112 inci madde hükümlerine göre verilir.

BİN YÜZ OTUZUNCU MADDE — Kiracı yüklemeyen sonra da tam navlunu ve kirahyanın diğer bütün alacaklarını ödemek ve 1116 ncı maddede gösterilen alacaklarını ancak 1138 inci maddenin ikinci numarasının 1 inci fıkrasına tevfikan tesviye veya temin etmek suretile mukaveleden vaz geçip malın geri boşaltılmasını istiyebilir.

Bu takdirde 1123 üncü maddenin 3 üncü fıkrası tatbik olunur.

BİN YÜZ OTUZ BİRİNCİ MADDE — Kırkambar mukavelesinde yolculuk günü tespit olunmamış ise hakim kiracının talebi üzerine daha ziyade gecikmesi caiz olmıyan yolculuk gününü halin icabına göre tayin eder.

BİN YÜZ OTUZ İKİNCİ MADDE — Her türlü navlun mukavelesinde kiracı mal teslimini icap eden müddet içinde malın nakli için lüzumlu evrakın hepsini kaptana vermeğe mecburdur.

BİN YÜZ OTUZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Boşaltma için kaptan gemiyi, gönderilenin göstereceği yere ve eğer bunlar bir kaç kişi ise birlikte gösterecekleri yere demirlemeğe borçludur. Yer vaktinde gösterilmez veya gönderilenlerin hepsi tarafından aynı yer gösterilmez veya suyun derinliği, geminin selameti, mahallin nızamları ve teşkilatı verilen emirlerin yapılmasını mümkün kılmazsa kaptan gemiyi mutat boşaltma yerine yanaştırır.

BİN YÜZ OTUZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Mukavele veya boşaltma limanı nızamları, bunlar da yoksa mahallin adeti hilâfını tayin etmedikçe malın gemiden çıkarılması masraflarını kirahyan, geri kalan boşaltma masraflarını da gönderilen öder.

BİN YÜZ OTUZ BEŞİNCİ MADDE — Gemi tamamının kiralanması halinde boşaltmağa hazır olunca gönderilene haber verir. Kaptan gönderilene tanınmıyorsa hazır olduğunu mahallin adetine göre ilân eder.

Boşaltma müddeti ilânın ertesi gününden başlar. Mukavelede şart edilmedikçe boşaltma müddeti bittikten sonra kirahyan yükün inmesi için beklemeğe mecbur değildir. Sürastarya, hilâf şart koşulmadıkça boşaltma müddeti için hususî tazminat istenmez, buna mukabil kirahyana sürastarya tazminatı verilir. Sürastarya tazminatı miktarının tayininde 1113 üncü madde hükümleri tatbik edilir.

BİN YÜZ OTUZ ALTINCI MADDE — Boşaltma müddeti, mukavele ile tayin olunmamış ise boşaltma limanının nızamlarına, bunlar yoksa mahallin adetlerine göre tayin olunur. Mahallin adetleri de yoksa bu müddet halin icabına göre tayin olunur. Mukavelede sürastaryadan bahsedilip te müddeti tayin edilmemiş ise bu müddet 14 gündür.

Mukavelede yalnız boşaltma müddeti için verilecek tazminat yazılı ise müddeti muayyen olmıyan bir sürastarya kabul edilmiş sayılır.

BİN YÜZ OTUZ YEDİNCİ MADDE — Boşaltma müddeti ve boşaltmanın bitmesi icap eden gün mukavelede yazılı ise, sürastarya boşaltma müddetinin bittiği gün başlar. Mukavelede böyle bir kayıt yoksa sürastarya boşaltma müddetinin bittiği gün kirahyan tarafından gönderilene haber verilince başlar. Kirahyan boşaltma müddeti içinde bile bu müddeti hangi gün bitmiş sayacağını gönderilene bildirebilir, bildirmiş ise boşaltma müddetinin bitmesi ve sürastarya müddetinin başlaması için kirahyan tarafından yeniden haber ulaştırmaya lüzum yoktur.

Kirahyanın ikinci fıkrada yazılı haberlerine 1112 inci madde hükümleri tatbik olunur.

BİN YÜZ OTUZ SEKİZİNCİ MADDE — Boşaltma ve sürastarya müddetinde günlr aramız sayılır, tatil günleri ile gönderilenin malı teslim alınmasına umulmiyan hal engel olduğu günler hesaba katılır. Ruzgâr, bozuk hava veya başka umulmiyan hal sebeble :

- 1 - Yalnız boşaltılacak malın değil her türlü yükün karaya çıkarılmasına,
 - 2 - Yükün boşaltılmasına ,
- engel olan günler hesaba katılmaz .

BİN YÜZ OTUZ DOKUZUNCU MADDE — Boşaltma müddeti içinde olsa bile yükün karaya çıkarılmasına engel olan her hangi sebeple fazla beklediği günler için kirahyana tazminat verilir. Şu kadar ki malın boşaltılmasına engel olan sebeplerle fazla beklenen günler için bu engel sürastarya müddetinde çıksa bile sürastarya ücreti verilmez .

BİN YÜZ KIRKINCI MADDE — Boşaltma müddeti için 1136 inci maddeye göre mahallin nizam ve adetlerine uymak lâzım gelirse boşaltma müddeti 1138,1139 uncu maddelerin tatbiki suretile hesap olunur. Meğer ki mahallin nizam veya adetleri başka hükümler koymuş ola.

BİN YÜZ KIRK BİRİNCİ MADDE — Kirahyan boşaltmanın muayyen günde bitmesini şartetmiş ise geniden karaya çıkarılması geciken her hangi yük için beklemez (Madde 1138 fıkrâ 2 № 1) .

BİN YÜZ KIRK İKİNCİ MADDE — Gönderilen, malı almağa hazır olduğunu bildiripte teslim almağı tayin olunan müddetlerden sonraya bırakırsa, kaptan gönderilene haber verdikten sonra malı bir umumî anbara veya emniyetli her hangi bir yere depo edebilir.

Gönderilen, malı teslim almaz yahut 1135 inci maddede yazılı olduğu gibi teslim almağa hazır olduğunu bildirmez ve yahutta bulunamazsa, kaptan birinci fıkrada gösterilen tarzda hareket eder ve aynı zamanda kiracıya haber verir.

BİN YÜZ KIRK ÜÇÜNCÜ MADDE — Kaptanın kusuru olmaksızın gönderilenin gecikmesi veya malın depo muamelesinin uzaması yüzünden boşaltma müddeti gecikmiş olursa, kirahyan sürastarya tazminatı isteyebilir. Ancak geçen zaman şartedilmiş olan sürastarya müddetini de aşmış ise kirahyanın daha yüksek tazminat istemek hakkı düşmez.

BİN YÜZ KIRK DÖRDÜNCÜ MADDE — Geminin bir cüzü veya muayyen bir yeri kiralanmış ise 1135 den 1143 üncüye kadar olan maddeler de tatbik olunur.

BİN YÜZ KIRK BEŞİNCİ MADDE — Kırkambarda, kaptanın talebi üzerine, gönderilen, hemen malları teslim alır. Kaptan gönderileni tanımıyorsa talep mahallin adetine göre ilânla yapılır. Kaptanın malı depo etmek hak ve mecburiyeti hususunda 1142 inci madde tatbik olunur. 1142 inci maddeye göre kiracıya verilmesi icap eden haber, mahallin adetine göre ilânla olabilir.

Gönderilenin gecikmesi ve yahut depo muamelesinin uzaması yüzünden geçmiş günler için kirahyan sūrastarya tazminatı (1135) istiyebilir; daha yüksek tazminat istemek hakkı mahfuzdur.

BİN YÜZ KIRK ALTINCI MADDE — Geminin tamamı veya cüz'ü ve yahut muayyen bir yeri kiralanmış ve kiracı tarafından kırkambar olarak tekrar kiraya verilmiş bulunursa, birinci kirahyanın hak ve vazifeleri 1135 ten 1143 üncüye kadar olan maddeler hükümlerine bağlı kalır.

BİN YÜZ KIRK YEDİNCİ MADDE — Kirahyan, malın teslim alınmas ile teslim edilmesi arasındaki müddette ziyaı veya avaryası yüzünden çıkan zarardan mes'uldür. Meğerki ziya ve avarya iyi bir kirahyanın özenmes ile beraber önüne geçilmeyecek sebeplerden ileri gelmiş ola.

BİN YÜZ KIRK SEKİZİNCİ MADDE — Mahiyet ve kıymetleri yükleme zamanında kaptana bildirilmiş olmadıkça kirahyan kıymetli ve san'atlı şeylerden, para, esham ve tahvilâtta mes'ul olmaz.

BİN YÜZ KIRK DOKUZUNCU MADDE — Malı teslim almadan evvel gerek kaptan ve gerek gönderilen, saîhiyetli makama ve yahut bu husus için tayin olunmuş vukuf eliline malın halini, vaziyetini ve miktarını muayene ettirebilir. Diğer taraf teslim yerinde olupta halin icabı da elverişse muayenede bulunmağa çağırılır.

BİN YÜZ ELLİNCİ MADDE — Muayene teslimden evvel yapılmamış ise gönderilen, teslim almağı takip eden iki i günü içinde 1149 uncu maddeye göre muayeneyi yaptıрмаğa borçludur. Yaptırmazsa avarya veya kısmı ziyadan dolayı dava açmağa hakkı kalmaz. Ziya ve avaryanın meydana olup olmaması arasında fark gözetilmez.

BİN YÜZ ELLİ BİRİNCİ MADDE — Muayeneyi isteyen masrafını da öder.

Ancak muayene gönderilen taraftan istenir ve neticesinde kirahyanın mes'ul olduğu bir ziya veya avarya meydana çıkarsa masrafını kirahyan öder.

BİN YÜZ ELLİ İKİNCİ MADDE — Navlun mukavelesinde malın tamamı veya bir kısmı zayı olur ve zarar ziyanın ödeneceği yazılı bulunursa bu zarar ziyan malın piyasa fiatı üzerinden, piyasa fiyatı belli değilse aynı cins ve nevideki mallardan varma limanında boşaltma başladığı zamandaki ve eğer boşaltma varma limanında yapılmıyorsa varma tarihindeki fiatı üzerinden ödenir. Ziya sebebiyle tasarrüf edilen gümrük resmi, navlun ve diğer masraflar zarar ve ziyandan indirilir.

Malın gideceği varma limanına ulaşılammış ise yolculuğun bittiği yer veya geminin ziya dolayısıyla yolculuğun kesilmesi halinde yükün emniyet altına alındığı yer, varma limanı yerine geçer.

BİN YÜZ ELLİ ÜÇÜNCÜ MADDE — 1152 inci madde hükümleri 1143 üncü maddeye göre donatının tazmin edeceği mallara dahi tatbik olunur. Mal satışının safi tutarı 1152 inci maddede yazılı fiyattan çok ise bu tutar mezkûr maddede yazılı fiyat yerine geçer.

BİN YÜZ ELLİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Mal avaryası için navlun mukavelesine göre tazminat verilmesi lâzım geldiğinde bu tazminat malın avaryalı kıymetiyle piyasa kıymeti arasındaki farktır. Bundan avarya sebebiyle tasarruf edilmiş olan gümrük resmi ve diğer masraflar indirilir.

BİN YÜZ ELLİ BEŞİNCİ MADDE — Gönderilen, malı teslim almakla navlun ve navlun teferruatından olan bütün masrafları ve sürastarya tazminatını mukavele ve koşimento hükümlerine göre vermeğe mecbur olacağı gibi kendi hesabına gümrük resmi verilmiş ve başka masraflar yapılmış ise bunları da ödemeğe ve kendine düşen diğer bütün borçları ifaya mecbur kalır.

Kirahyan, navlunun ödenmesi ve gönderilene düşen bütün borçların yerine getirilmesine karşı malı teslim mecburdur.

BİN YÜZ ELLİ ALTINCI MADDE — Kirahyan, büyük avarya kurtarma ve imdat masrafları ve deniz ödöncü yüzünden malı takyit eden alacaklarına mukabil bu alacakların tutarı olan parayı yahut o değerde teminatı elde etmedikçe malı teslim mecbur tutulmaz.

Denizödöncü donatan hesabına alınmış ise bu maddenin hükmü kirahyanın teslimden evel malı denizödöncü kayıtlarından kurtarmak hususundaki borçlarına hâlel vermeden tatbik olunur.

BİN YÜZ ELLİ YEDİNCİ MADDE — Kirahyan, bozulmuş veya avaryalanmış olsun olmasın malı navlun yerine kabule mecbur değildir. Bununla beraber akan şeylerle dolu kaplar yolculuk sırasında tamamen veya yarıdan fazla boşalmış ise bu kaplar kirahyana navlun ve ödenecek başka paralar yerine bırakılabilir (1155) .

Kirahyan akımadan mes'ul olmayacaktır diye mukavele edilmiş olması veya (Akma Franko dur) kaydının konulmuş bulunması bu hakkı ortadan kaldırmaz . Gönderilen kapları alır almaz bu hak düşer.

Navlun toptan mukavele edilmiş olur ve kapların yalnız bazıları tamamen yahut yarısından fazla boşalmış bulunursa akan kaplar kirahyana o nisbette navlun ve ödenecek başka paralar yerine bırakılabilir.

BİN YÜZ ELLİ SEKİZİNCİ MADDE — Umulmayan halden dalayı ziyaa uğriyan mal için navlun verilmez; eğer navlun peşin ödenmiş ise geri alınır. Meğer ki hilâfına mukavele ola.

Navlun mukavelesi geminin tamam veya cüz'ü veya muayyen bir yeri üzerine yapılsa da o hüküm tatbik olunur. Böyle bir halde navlun toptan mukavele edilmişse mallardan bir kısmının ziyat navlunun o nisbette indirilmesine hak verir.

BİN YÜZ ELLİ DOKUZUNCU MADDE — Tabiatı iktizası bilhassa içinde bozulma, kendiliğinden eksilme ve tabii akma ve sızma yüzünden ziyaa uğriyan mallar ile yolda ölen hayvanlar için teslim edilmemeleri halinde bile navlun ödenir.

Büyük avarya yüzünden feda edilmiş olan mallar için ödenecek navluna gelince, bunun miktarı büyük avarya hükümlerine göre tayin olunur.

BİN YÜZ ALTMİŞİNCİ MADDE — Mal, navlun kararlaştırılmaksızın yüklenmiş ise yükleme zaman ve yerindeki adete göre navlun verilir.

Gemi kiracısı ile mukavele olunandan fazla nisbette mal yükletilmiş ise fazlası için mukavelede tayin olunan nisbete göre navlun verilir.

BİN YÜZ ALTMİŞ BİRİNCİ MADDE — Malın tartısı, ölçüsü ve sayısı üzerine navlun şart edilmiş ise, tereddüt edilince navlun miktarı yükletilmiş malın değil teslim edilmiş malın tartı, ölçü ve sayısına göre tayin olunur.

BİN YÜZ ALTMİŞ İKİNCİ MADDE — Navlun haricinde bahşış, prim ve saire namile her hangi bir hak talep edilemez. Meğer ki hilâfına mukavele ola.

Hilâfına mukavele edilmedikçe klağuz, liman, fener, romorkör, karantina, buz kırdırma masraflarile bunlara benziyen başka adi ve fevkalâde deniz resimleri navlun mukavelesi hük-

münce bu masraflara sebep olan tedbirleri almağa mecburiyeti olmasa bile yalnız kiraliyana aittir.

Büyük avarya hallerine ve yükü muhafaza etmek, emniyet altına almak veya kurtarmak için masraf yapılması olması hallerine ikinci fıkra hükmü tatbik olunmaz.

BİN YÜZ ALTMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Navlun müddet üzerine tayin edilmişse bu müddet, hilâfına mukavele olmadıkça, kaptanın malı almağa hazır olduğunu bildirdiği ve gemi yalnız safra ile yolculuk edecekse yolculuğa hazır bulunduğunu haber verdiği günün ertesinden başlar; yalnız safra ile yolculuğa hazırlık haberi yolculuğun başladığı günden bir gün evveline kadar verilmiş ise navlun geminin kalktığı günden hesap edilir.

Yükleme veya sürastarya zamanı için tazminat şart edilmişse müddet üzerine hesap edilen navlun bütün hallerde, ancak yolculuğun başladığı günden işler. Boşaltmanın bittiği günden sonra işlemez.

Kirahyanın kusuru olmadan yolculuk gecikmiş ve ya kesilmiş ise müddet üzerine hesap olunan navlunun araya giren günler için dahi ödemesi lâzımdır. 1178-1179 üncü maddelerin hükümleri mahfuzdur.

BİN YÜZ ALTMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE Kirahyanın (1155) inci maddede yazılı alacaklarından dolayı mal üzerinde rehin hakkı vardır.

Mal alıkondukça veya depoda buldukça rehin hakkı bakidir; teslimden sonra geçen otuz gün içinde mahkemeye müracaat olduğu ve mal gönderilenin elinde bulunduğu takdirde bu hak teslimden sonra da devam eder.

Nakliye komisyonusunun rehin hakkına dair olan 883 ve 884 üncü maddelerle borçluya yapılacak ihbara dair olan 766 ıncı maddenin 2 inci fıkrası ve kanunu medenin 835 inci maddesi hükümleri kirahyanın rehin hakkına da tatbik olunur.

766 ıncı maddede yazılı rehinin satılacağı tebliği, gönderilene yapılır. Eğer gönderilen bulunmaz veya mal teslim alınmazsa tebliğin gönderene yapılması lâzımdır.

BİN YÜZ ALTMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Kirahyanın iddia ettiği alacak miktarında ihtilâf çıkarsa ihtilâfı para resmî bir vezneye yatırılır yatırılmaz kiraliyan malı teslimine mecburdur.

Kirahyan malı teslim ettikten sonra kâfi teminat vererek yatırılmış olan parayı ala bilir.

BİN YÜZ ALTMİŞ ALTINCI MADDE— Kirahyan malı teslim ederse gönderilenin kendine borçlu olduğu paralardan dolayı kiracı aleyhine dava edemez (1155).Fakat kirahyanın uğradığı zarardan kiracı istifade etmiş ise dava edebilir.

BİN YÜZ ALTMİŞ YEDİNCİ MADDE — Kirahyan, malı teslim etmeyipte rehini satmak hakkını kullanır ve şuştatan hakkını tamamiyle alamazsa, ödenmemiş olan bütün alacaklardan dolayı navlun mukavelesi hükmüne göre kiracı aleyhine dava açabilir.

BİN YÜZ ALTMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — gönderilen, malı teslim almazsa kiracı kiraliyana navlun mukavelesine göre navlunu ve diğer borçlu olduğu paraları ödemeğe mecburdur.

Mal kiracı tarafından teslim alındığı takdirde 1133 den 1165 inciye kadar olan maddeler hükümleri tatbik olunur, şu farkla ki kiracı gönderilen yerine geçmiş olur. Bu halde kirahyan bilbassa 1164 üncü ve 1165 inci maddeler hükmünce haiz olduğu hapis ve rehin hakları ile 1156 ıncı maddenin verdiği haklardan istifade eder

BİN YÜZ ALTMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Yolculuk başlamadan ve umulmayan hal yüzünden aşağıdaki şartlarla bir tarafın öbürüne tazminat vermesine mahal olmaksızın navlun mukavelesi hükmünden düşer:

- 1 - Gemi ziyaa uğrarsa ve hususile batarsa,

Tamire elverişli olmadığına (1020) hükümlenup geciktirilmeksizin alenen satılırsa, Deniz haydutlarının eline geçerse,

Düşman malı diye yakalanır veya alıkonulur ve yahut ta ganimiet olduğuna hüküm verilirse,

2 - Navlun mukavelesinde yalnız cins veya mahiyeti ile değil aynı zamanda hususi vasıflarile gösterilmiş olan mal ziyaa uğrarsa,

3 - Navlun mukavelesinde kendisine mahsus vasıfları tayin edilmemiş olan mal gemiye konulduktan veya yükleme yerinde gemiye yükletilmek üzere kaptan tarafından teslim alındıktan sonra ziyaa uğrarsa.

Birinci fıkranın üçüncü numarasında yazılı halde mal bekleme günleri (1129) içinde ziyaa uğrarsa kiracı ziyaa uğrıyan mal yerine başka mal teslimine hazır bulunduğunu hemen bildirir (1103) ve yine bekleme günleri içinde bu malı teslimine başlarsa navlun mukavelesi hüküm ifade etmekte devam eder. Kiracı bu malın yükselmesini mümkün olduğu kadar kısa bir müddette bitirmeye, bu yüklemenin nunzam masraflarını üzerine almağa ve eğer bu yükleme, bekleme günlerinin uzamasına sebep olursa bu yüzden kirahyanın uğradığı ziyani ödemeğe mecburdur.

BİN YÜZ YETMİŞİNCİ MADDE — İki taraftan her biri aşağıdaki hallerde tazminat vermekle mükellef olmaksızın mukaveleden vaz geçebilir:

1 — Yolculuğun başlamasından evvel :

Gemiye anbargo konmuş veya Türkiye Cumhuriyeti veya bir yabancı Devlet hizmeti için vaz'iyet edilmiş olursa,

Varma limanı memleketi ile ticaret yasak edilmiş ise,

Yükleme limanı veya varma limanı abluka altına alınmış ise,

Navlun mukavelesi hükmünce taşınacak malın yükleme limanından ihracı veya varma limanına idhali yasak edilmiş ise,

En Yüksek makandan verilen emirle geminin çıkmasına veya yolculuğuna veya navlun mukavelesi hükmünce teslim olunacak malın yollanması meydan bırakılmamış olursa,

Bütün bu hallerde en yüksek makandan verilen emirden çıkan engelin navlun mukavelesinden vaz geçmeğe sebep olabilmesi ancak bu engelin mevcut ihtimallere göre az zamanda ortadan kalkmayacağı anlaşılmış olmasına bağlıdır.

2 — Yolculuk başlanmadan bir harp çıkar ve bunun neticesi olarak gemiye veya navlun mukavelesi hükmünce taşınacak mal veya her ikisine artık serbest nazarile bakılamaz olur, yahut bunlar zabt ve musadere tehlikesi altında kalırsa.

Bu hükümler kiracıya 1103 üncü madde ile verilmiş olan salâhiyetin kullanılmasına engel olmaz.

BİN YÜZ YETMİŞ BİRİNCİ MADDE — Navlun mukavelesi yolculuk başladıktan sonra geminin umulmayan hal yüzünden ziyaa uğramasile (madde 1169, fikra 1, numara 1) nihayet bulur; Şu kadarki emni bir yere konulmuş veya kurtarılmış mal varsa kiracı tamamı yolculuğa nisbetle açılan mesafe miktarında navlun verir (mesafe navlunu). Mesafe navlunu yalnız kurtarılmış olan mal kıymetinin müsaadesi nisbetinde verilir.

BİN YÜZ YETMİŞ İKİNCİ MADDE — Mesafe navlununun hesabında yalnız açılmış mesafe ile kalan mesafe arasındaki nisbet değil, aynı zamanda yolculuğun kalan kısmına nisbetle açılan kısmının vasatı olarak mal olduğu masraflar, vakitler, tehlikeler ve zahmetler de göz önünde tutulur.

BİN YÜZ YETMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Navlun mukavelesinin feshi kaptanı alâ-kadarların gıyabında yükün muhafazası için (madde 1076 dan - 1078) geminin ziyandan

sonra bile ziyadesile özenmek borcunu hiç değiştirmez.

Kaptan halin icabına göre ve acil hallerde önceden izin aranmaksızın nâil, gerek masrafları alâkadara ait olmak üzere başka bir gemi ile varma limanına taşımağa ve gerek bir yerde depo etmeğe veya satmağa izinli ve borçludur.

Yükün depo edilmesi veya daha uzak bir limana taşınması halinde kaptan lâzım olan vasıtaların elde edilmesi ve bunun muhafazası çarelerinin temin olunması için bir kısmını satırmağa salâhiyetlidir. Daha uzak bir limana taşıdığı halde kaptan yükün tamamı veya bir kısmı üzerine denizödücü yapabilir.

Şukadar ki mesafe navlunu ile kiralıyanın başka alacakları (M. 1155) ve büyük avarya, emniyet altına alma, kurtarma ve denizödücü yapmaktan dolayı yüke düşen borçlar tetdiye veya temin edilmedikçe kaptan yükü elden çıkarmağa veya daha uzak bir limana taşımak üzere başka bir kaptana teslim etmeğe mecbur edilemez.

Donatan birinci fıkraya göre kaptana düşen borçların yerine getirilmesinden navlun ve bir şey kurtarılmış oldukça da gemi ile de mes'uldür.

BİN YÜZ YETMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Yolculuk başladıktan sonra mal zıaa uğrarsa navlun mukavelesi, iki taraftan biri ötekine tazminat vermeğe mecbur olmaksızın nihayet bulur.

1159 uncu maddeye göre hilâfına hüküm olmadıkça hususile navlunun ne tamamen ne de kısmen ayrıca ödenmesi lâzım gelmez.

BİN YÜZ YETMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Yolculuk başladıktan sonra 1170 inci maddede yazılı hadiselerden biri çıkarsa iki taraftan her biri tazminat vermeksizin mukaveleden vaz geçebilir.

Ancak 1170 inci maddenin birinci fıkrasının birinci numarasında yazılı hadiselerden biri çıktığı takdirde vazgeçebilmek için gemi bir Avrupa limanında bulunuyorsa üç ay, Avrupa harici limanda bulunuyorsa beş ay müddetle engelin kalması beklenir.

Bu müddet, kaptan engeli bir limanda bulunduğu vakit haber alırsa haber aldığı günden, aksi takdirde haberi aldıktan sonra ilk girdiği limana yanaştığı günden işlemeğe başlar. Hilâfına mukavele olmadıkça yük, vaz geçme bildirildiği sırada geminin bulunduğu limana boşaltılır.

Kıracı yolculuğun yapılan kısmı için navlunu öder (1171-1172). Engel dolayısıyla gemi kalkma limanına veya başka bir limana dönerse mesafe navlunu geminin varma limanına en yakın olmak üzere ulaştığı noktanın esas tutulması suretile tespit olunan mesafe üzerinden hesap edilir.

Yukarıda yazılı hallerde de navlun mukavelesinin feshinden evvel olduğu gibi sonrada kaptan 1076-1077-1078 ve 1173 üncü maddeler hükümlerine göre elden geldiği kadar korumağa mecburdur.

BİN YÜZ YETMİŞ ALTINCI MADDE — Yükü aldıktan sonra gemi 1170 inci maddede yazılı hadiselerden biri dolayısıyla yola çıkmadan yüklendiği limanda ve yolculuk sırasında bir ara veya barınma limanında kalmağa mecbur olursa büyük avarya şartları tamam olsa bile kalma masrafları gemi, navlun, yük üzerine taksim olunur; bu hususta mukavelenin yakında feshedileceğine veya tamamen tatbik olunacağına bakılmaz.

Kalma masrafları içine 1247 inci maddenin 4 üncü numarasının ikinci fıkrasında yazılı bütün masraflar konursada engel dolayısıyla gemi bir barınma limanına girdiği takdirde giriş ve çıkış masrafları müstesna tutulur.

BİN YÜZ YETMİŞ YEDİNCİ MADDE — Yolculuk başladıktan sonra yükün yalnız bir kısmı umulmayan hallerde kazaya uğradığı ve tamamının kazaya uğraması halinde 1160,1170 inci maddeler mucibince iki tarafın mukaveleyi feshetmesi veya ondan vaz geçmesi mümkün olduğu takdirde kiracının mukavelede yazılı mal yerine taşıma dolayısıyla kiralayanın vaziyeti güçleşmemek şartıyla (M. 1103) başka yük yüklemeğe veya navlunun yarısını ve kiralayanın

diğer alacaklarını ödemeği kabul ederek mukaveleden vaz geçmeğe hakkı vardır (1121-1122). Bu hakları kullanmak için kiracı mutat müddete riayet mecburiyetinde değildir. Fakat haklarından hangisini kullanmak istediğini geçiktirmeden bildirmeğe mecburdur, başka mal yüklemek isterse bunu mümkün olduğu kadar kısa bir zaman içinde yapmağa ve hasil olan fazla masrafları da üzerine almağa ve bekleme günleri bu sebeple uzarsa kirahıyan bundan doğan zararları da ödemeğe mecburdur.

Bu iki haktan hiç birini kullanmazsa, umulmıyan hal yüzünden ziyaa uğrıyan yükün navlunu da dahil olduğu halde, navlunun tamamını ödemeğe mecbur kalır. Her halde harp, giriş veya çıkış yasağı ve en yüksek makamın emri yüzünden serbest geçmek kabiliyetini kaybeden yük kısımlarını gemiden çıkartmağa mecburdur. .

Umulmıyan hal yolculuk esnasında baş gösterirse kiracı, kazaya uğrıyan yük kısımları için, kaptan malı varna limanından başka bir limana boşaltmak zaruretinde kalıpta sonra yoluna geçerek veya gecikmiyerek devanı etse de, tam navlun ödemeğe mecburdur.

1158, 1159 uncu maddeler kükümlerine hallet gelmez.

BİN YÜZ YETMİŞ SEKİZİNCİ MADDE -- 1170 den 1177 ye kadar olan maddelerde yazılı haller hariç olmak üzere tabii bir sebep veya her hangi umulmıyan hâl dolayısıyla yolculuğun başlamadan evvel veya başladıktan sonra gecikmesi iki tarafın haklarına ve borçlarına dokunmaz; meğerki mukavelelinin belli gayesi bu gecikme yüzünden kaybolur. Bununla beraber umulmıyan hal yüzünden gecikilir ve bu gecikmenin uzun sürceği kestirilebilirse kiracı mes'uliyet ve masraflı kendine ait olmak üzere gemide bulunan malı vakit ve zamaniyle yeniden yüklemek için teminat vermek şartile boşalttırabilir. Veniden yüklemeeği ihmal ederse navlunun tamamını ödemeğe mecbur kalır. Her halde malı boşalttırmasının sebebiyet vereceği zararları tazmine borçludur. Gecikme en yüksek makamın emrinden ileri gelmiş, navlun mukavelesi zaman esası üzerine yapılmış ise (M. 1163) gecikme müddetince navlun ödenmesi lâzım gelmez. .

BİN YÜZ YETMİŞ DOKUZUNCU MADDE -- Yolculuk sırasında geminin kalafatlanması lâzım gelirse kiracı muhayerdir; ister navlunun tamamını ve kirahıyanın başka alacaklarını (M. 1155) ödiyerek geminin bulunduğu yerde yükü tamamen geri alır ve 1156 inci madde de yazılı paraları öder, veya ödennesi için teminat verir; isterse geminin kalafatlanmasını bekler. Bu son halde navlun mukavelesi zaman esası üzerine yapılmış bulunursa kalafat müddeti için navlun lâzım gelmez.

BİN YÜZ SEKSENİNCİ MADDE -- 1169 dan 1175 inciye kadar olan maddeler mucibince navlun mukavelesi fesholunursa malın gemiden çıkarma masraflarını kirahıyan ve başka boşaltma masraflarını kiracı öder. Umumiyetle umulmıyan hal yalnız yükü kazaya uğratmışsa bütün boşaltma masrafları kiracıya döşer. 1177 inci maddedeki halde olduğu gibi yükün yalnız bir kısmını boşalamış ise hüküm aynıdır. Böyle bir halde boşaltma için limanda mola vermek icap ederse kiracının liman resimlerini de ödennesi lâzımdır.

BİN YÜZ SEKSEN BİRİNCİ MADDE -- 1169 dan 1180 inciye kadar olan maddelerin hükümlerini, gemi yükü almak ve yükleme limanına gelmek için yüksüz yolculuk yapmak mecburiyetinde kaldığı halde de tatbik etmek lâzımdır. Fakat böyle bir halde yolculuk ancak yükleme limanından sonra başlamış sayılır. Mukavele, gemi yükleme limanına ulaşıttan sonra ve hatta bu limandan yolculuk başlamadan feshedilirse, kirahıyan yüksüz yolculuk için mesafe navlunu (madde 1172) kaidelerine göre hesap edilecek tazminatı alır.

Bundan başka hallerdeki yolculuk serilerinde 1169 dan 1180 inciye kadar olan maddeler ancak mukavelelinin mahiyeti ve ibaresi engel olmadıkca tatbik edilebilir.

BİN YÜZ SEKSEN İKİNCİ MADDE -- Navlun mukavelesi geminin tamamı için yapılmış

mazda ancak bir cüz'ü veya muayyen yeri için veya kırkımbar olarak yapılmış olursa 1169 dan 1181 inciye kadar olan maddelerin hükümleri aşağıdaki tadillerle tatbik olunur:

1 - 1170 ve 1175 inci maddelerdeki hallerde engel çıkar çıkmaz nekadur süreceğine bakmadan her iki taraf mukaveleyi feshetmek hakkım haizdir;

2 - 1177 inci madedeki halde kiracının mukaveleyi feshetmeğe hakkı yoktur;

3 - 1178 inci madedeki halde kiracı ancak diğer kiracılar razı olurlarsa muvakkat boşaltma muamelesini yapabilir;

4 - 1179 uncu maddedeki halde kalafat zamanında mal nasıl olsa boşaltılacak idise bile kiracı navlunun tamamını ve kiralayanın diğer alacaklarını ödemek şartile yükü geri alabilir.

1128, 1130 uncu maddelerin hükümlerine hanel gelmez.

BİN YÜZ SEKSEN ÜÇÜNCÜ MADDE — Her yükletmenin bitirilmesinden sonra kaptan malın kabulü zamanında vermiş olabileceği muvakkat makbuzun iadesine karşı yükletene hemen istediği kadar nushada bir konşimento vermeğe mecburdur.

Konşimentonun bütün nüshalarının metni ve tarihi aynı olmalı ve kaç nüsha verildiği her nüshaya kaydedilmiş bulunmalıdır.

Yükleten, kaptan, talebi üzerine, konşimentonun bir suratını imzalayıp vermeğe mecburdur.

Konşimento kaptan tarafından verilecek yerde donatanın bu hususa mezun diğer bir mümessili tarafından da verilebilir.

Yükleyenin muvafakatile taşınmak üzere kabul edilmiş ve henüz boşaltılmamış mal için de konşimento verilebilir.

BİN YÜZ SEKSEN DÖRDÜNCÜ MADDE — Konşimentoya :

1 - Kaptanın adı ;

2 - Geminin adı ve tabiiyeti ;

3 - Yükletenin adı ;

4 - Gönderilenin adı ;

5 - Yükleme limanı ;

6 - Boşaltma limanı veya bu liman hakkında nereden talimat alınacağı ;

7 - Yüklenmiş yahut taşınmak üzere kabul edilmiş mal ile miktar ve markaları ;

8 - Navluna dair mukavele ;

9 - Konşimentonun verildiği yer ve tarih ;

10 - Verilen nüshaların sayısı ;

yazılır.

BİN YÜZ SEKSEN BEŞİNCİ MADDE — Hilâfına mukavele olmadıkca konşimento, yükletenin talebi veçhile, gönderilenin emrine veya sadece (emre muharrer) olarak yazılır. Bu son halde (emre muharrer) ifadesi yükletenin emrine muharrer demektir.

Konşimento, gönderilen sıfatile, kaptanın emrine de muharrer olabilir.

BİN YÜZ SEKSEN ALTINCI MADDE — Kaptan boşaltma limanında konşimentonun yalnız bir nüshasının bile hakkı müsbit hamiline malı teslim mecburdur.

Konşimento mucibince malın teslim edilmesi lâzım gelen kimse ve emre muharrer konşimentoda ciro ile devralan kimse malı almak için lâzım gelen vasıfları haiz sayılır.

BİN YÜZ SEKSEN YEDİNCİ MADDE — Konşimentonun birden fazla hakkı müsbit hamili çıkarsa kaptan hepsini reddederek malı umumî ambara veya her hangi başka emin bir yere depo eder, ve hamillere bu suretle hareket etmesinin sebeplerini göstermek suretiyle haber verir.

Kaptan hareketini ve sebeplerini resmî şekilde tespit ettirmeğe salâhiyetlidir. Bu muamelelerin masraflarına gelince, navlun için olduğu gibi bunun için de mala müracaat edebilir.

BİN YÜZ SEKSEN SEKİZİNCİ MADDE — Mal kaptan veya donatının başka bir mümes-sili tarafından taşınmak için kabul edilince konşimento mucibince mal teslim almağa salâhiyeti olan kimseye konşimentonun teslim edilmesi mal üzerinde hak iktisabı noktasından malın teslim edilmesi gibidir.

BİN YÜZ SEKSEN DOKUZUNCÜ MADDE — Emre muharrer bir konşimento birden fazla olarak verilmişse, birinci nüshanın hamili malın teslimi hakkındaki iddiasını bildirilme-dikçe, nüshalardan birinin hamili 1186 ıncı maddeye göre kaptandan malın teslimini talep edenin zararına olarak konşimento tesliminin 1188 inci maddede yazılı hükümlerinden istifadeye kalkışamaz.

BİN YÜZ DOKSANINCI MADDE -- Kaptan henüz mal teslim etmeden birden çok hamiller müracaat eder ve bu hamillerin mal üzerindeki iddiaları arasında ihtilâl bulunursa nüshaların müşterek ziyecdi tarafından ilk defa tevdi edilen nüshanın hamili tercih edilir. Ancak tevdiin mal teslim almak salâhiyetini vermek üzere yapılmış olması şarttır. Eğer ortada başka bir yere gönderilmiş nüsha varsa tevdi tarihi irsal tarihile tayin olunur.

BİN YÜZ DOKSAN BİRİNCİ MADDE — Kaptan mal ancak teslim kaydını havi bir konşimento nüshası mukabilinde teslim mecburdur.

BİN YÜZ DOKSAN İKİNCİ MADDE — Konşimento kirahyan ile gönderilen arasındaki hukukî münasebetleri tanzim eder. Hususiyile malın gönderilene teslimi konşimento mühteviyatına göre yapılmalıdır.

Konşimentoda yazılı olmayan navlun mukavelesinin hükümleri ile gönderilen ilzam edilemez. Meğer ki konşimentoda bu hükümlere açıkça işaret edilmiş ola. Navlun için navlun mukave - lesine müracaat edilmesi yazılı ise meselâ (navlun, nalun mukavelesi mucibince tayin edile - cektir) denilmiş ise, bu kayda yükleme ve boşaltma müddetlerine ait şartlar ve sürastarya tâzmitatı dahil sayılmaz.

Kiracı ile kirahyan arasındaki hukukî münasebetler navlun mukavlesine bağıdır.

BİN YÖZ DOKSAN ÜÇÜNCÜ MADDE — Kirahyan taşınmak için kabul olunan malın mukaveleye doğru yazılmamasından gönderilene karşı mes'uldur. Şu kadarki mukavelede yazı - lı mal konşimentoda yazılı mala uymazsa kirahyanın mes'uliyeti bu iki kayıt arasındaki kıymet farkını geçemez.

BİN YÜZ DOKSAN DÖRDÜNCÜ MADDE — Kiralayanın 1193 üncü maddede yazılı mes'uliyeti, yükün ambalajlı olarak yahut kapalı kaplar içinde kaptana teslim edilmiş olması halinde dahi mevcuttur.

Bu vaziyet konşimentoda gösteriliyorsa kirahyan yük beyannının yüke uygunluğundan gündirilene karşı mes'ul değildir, şu şartlaki eyi bir kaptanın bütün özeni sarfedilmiş olsa bile konşimentoda yazılı beyanın malın mahiyetine uygun olmadığını evvelden tahmîn kabil olmağa .

Teslim alınan malın teslim edilmiş mal olduğuna itiraz edilmenesiyle yahut teslim alınan malın teslim edilen mal olduğunun kirahyan tarafından isbat edilmiş olmasıyla kirahyan mes'uliyetten kurtulmaz .

BİN YÜZ DOKSAN BEŞİNCİ MADDE -- Kaptan kendisine ambalajlı yahut kapalı kap içinde mal verildiği zaman konşimentoya « içindeki belli değil » kaydını ilâve edebilir. Konşim - entoda bu veya buna benzer her hangi bir kayıt yazılı olupta teslim edilen ambalaj ve kapların içindeki mal konşimentoda yazılı olana uygun çıkmazsa kirahyan ancak teslim ettiğinden başka bir şey almış olduğu sabit olursa mes'ul olur.

BİN YÜZ DOKSAN ALTINCI MADDE — Konşimentoda sayı, ölçü, veya tartı ile gösterilen mal kendi önünde sayılmış, ölçülmüş veya tartılmış değilse kaptan, «sayısı, ölçüsü, tartısı belli değil» kaydını konşimentoya ilâve edebilir. Konşimentoda bu veya buna benzer her hangi bir kayıt yazılı ise teslim alınan malın ölçü veya tartısına ait konşimento kayıtlarının doğru olmamasından kirahyan mesul olmaz.

BİN YÜZ DOKSAN YEDİNCİ MADDE — Navlun sayı, ölçü veya tartıya göre kararlaştırılmış ve malın sayı, ölçü veya tartısı konşimentoda gösterilmiş ise mukavelede hilâfi yazı olmadıkça navlun bunlara göre hesap olunur. «Sayı, ölçü, tartısı, belli değil» kaydı veya buna benzer bir kayıt mukavelede hilâfi yazılı demek değildir.

BİN YÜZ DOKSAN SEKİZİNCİ MADDE — Konşimentoda, «Kırılma, akma, avarya frankodür» kaydı veya buna benzer kayıt yazılı ise kirahyan kırılma,akma veya avaryadan mes'ul olmaz. Meğerki kirahyanın hareketlerinden mes'ul tutulacağı kaptan veya diğer bir şahsın kusuru olsun.

BİN YÜZ DOKSAN DOKUZUNCU MADDE — Kaptana bozukluğu, bozulmak üzere bulunduğu yahut ambalajının kusurlu olduğu gözükten mal teslim edilmiş ise kaptan bu ayıpları konsimentoya kaydeder. Etmezse konşimento 1198 inci maddede yazılı kayıtlardan birini havi olsa bile ayıplardan dolayı gönderilene karşı mıs'uldur.

BİN İKİ YÜZÜNCÜ MADDE — Kaptan emre muharrer konşimento vermiş ise bütün nüshaları kendisine geri verilmedikçe malın iade veya teslimine dair yükletenin talimatını yerine getiremez.

Kaptan varna limanına ulaşmazdan evvel kendisine mal teslim edilmesini isteyen bir konşimento hamili karşısında kalsada böyle yapar.

Bu hükümlere muhalif hareket eden kaptan konşimentonun hakkı müsbit hamiline karşı borçlu kahr.

Konşimento emre değil ise, konşimentoda adları yazılı yükliyen ile gönderilenin malın iade ve teslimine rıza göstermeleri şartıyla kaptan konşimentonun bir nüshası kendisine ibraz edilmemiş olsa da malın iade ve teslimine mecburdur. Konşimentonun bütün nüshaları iade edilmemiş ise kaptan muhtemel ziyan için teminat isteyebilir.

BİN İKİ YÜZ BİRİNCİ MADDE — Varna limanına ulaşmazdan evvel 1169 dan 1182 inciye kadar olan maddelerde yazılı umulmıyan hal neticesinde navlun mukavelesi feshedilirse yine 1200 üncü madde hükümleri tatbik olunur.

BİN İKİ YÜZ İKİNCİ MADDE — Kaptanın yaptığı navlun mukavelelerinden ve verdiği konşimentolardan çıkan borçları için 1052,1053,1074 üncü maddeler hükümleri tatbik olunur.

BİN İKİ YÜZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Tekrar kiralama halinde navlun mukavelesinin ifası kaptanın vazifelerine dahil olupta kaptan bilhassa malı teslim almak ve konşimento vermek suretleriyle bu mukavelelerin ifasını üzerine almışsa tekrar kiralama mukavelesinin bu kısmından çıkan mes'uliyet ikinci kiracıya değil hem gemi, hem de navlun üzerinden olmak suretiyle donatana düşer.

Bu hüküm ikinci kiracının donatan yahut ikinci kirahyan aleyhinde dava açıp açamayacağı ve ne suretle açabileceği meselelerine dokunmadığı gibi ikinci kiracı böyle bir dava açarsa ikinci kirahyanın borcu hudutsuznu yoksa donatanınki gibi gemi ve navlun kıymetleriyle mahdudnu olacağı meselesine dokunmaz.

BİN İKİ YÜZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Bu fasıldaki hükümler posta idarelerinin denizde mal taşımalarına tatbik edilmez.

BEŞİNCİ FASIL

Yolcu taşıma navlun mukavelesi

BİN İKİ YÜZ BEŞİNCİ MADDE — Yolcu, taşıma mukavelesinde adı yazılı oldukça taşıma hakkını başkasına terkedemez.

BİN İKİ YÜZ ALTINCI MADDE — Yolcu kaptanın gemide cari nizamlara müteallik bütün talimatlarına uymağa mecburdur.

BİN İKİ YÜZ YEDİNCİ MADDE — Yolculuk başlamadan evvel ve başladıktan sonra vakitinde gemiye gelmeyen yolcu, kaptanın kendisini beklemeksizin başlamış veya devam eylemiş olduğu yolculuğun ücretini tamam vermeğe mecburdur.

BİN İKİ YÜZ SEKİZİNCİ MADDE — Yolcu, yolculuk başlamazdan evvel taşıma mukavelesinden vaz geçtiğini bildirir, ölür yahut hastalık veya şahsi diğer bir arıza sebebiyle yolculuktan vaz geçmeğe mecbur olursa taşıma ücretinin ancak yarısını verir.

Vazgeçme ihtiyarı yahut yukarıda yazılı hadiselerden biri yolculuk başladıktan sonra olursa taşıma parası tamam verilir.

BİN İKİ YÜZ DOKUZUNCU MADDE — Gemi umulmıyan hal yüzünden ziyaa uğrarsa taşıma mukavelesi hükümden düşer (1169 uncu madde, birinci fıkra, numara: 1).

BİN İKİ YÜZ ONUNCU MADDE — Bir harp çıkarsa ve bu sebeple gemi artık serbest sayılmayıp da zaptedilmek tehlikesine düşer yahut en yüksek makamı emrile yolculuk durdurulursa yolcu mukaveleyi bozabilir.

Yukarıda zikri geçen hallerden biri yüzünden kiralyan yolculuktan cayar yahut gemi bil-hassa yük gemisi olup da mal taşınmadığından dolayı teşebbusten dönülürse, kiralyan da teşebbüsten dönme kendi hatasından ileri gelmemek şartıyla, taşıma mukavelesinden vaz geçebilir.

BİN İKİ YÜZ ON BİRİNCİ MADDE — 1209 ve 1210 uncu maddelere göre taşıma mukavelesinin bozulmuş olduğu bütün hallerde hiç bir taraf diğerine tazminat vermez.

Mukavele yolculuk başladıktan sonra bozulmuş ise ylcu, taşıma ücretini alınan yolun bütün yola nisbetine göre verir.

Verilecek ücreti hesap için 1172 inci madde hükmü tatbik olunur.

BİN İKİ YÜZ ON İKİNCİ MADDE — Yolculuk sırasında gemi kalafata mühtaç olursa yolcu kalafatın bitmesini beklemese bile taşıma parasını tamam öder.

Kalafatın bitmesini bekliyecek olursa kiralyan yolculuk tekrar başlayıncaya kadar yolcuya hususî bir tazminat vermeğe mecbur olmaksızın yatacak yer göstermekle mükelleftir. Yiyeceğine gelince, bunun taşıma mukavelesine göre verilmesine devam olunur.

Kiralyan, yolcuyu mukavelede yazılı haklarına dokunmaksızın iyi bir fırsattan istifade edip aynı şartlarla varma limanına başka bir gemi ile taşımağı teklif edecek olursa yolcu bunu reddedemez; ederse yolculuk tekrar başlayıncaya kadar yatacak yer ve yiyecek istiyemez.

BİN İKİ YÜZ ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Hilâfına mukavele yoksa, yolcu taşıma mukavelesi mucibince gemide yama alabileceği bagaj için taşıma ücretinden başka bir şey vermez.

BİN İKİ YÜZ ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Gemiye getirilen bagaj için 1102, 1134, 1158 inci maddelerdeki hükümler tatbik olunur.

Kaptan veya bu işe menur edilen üçüncü şahıs bagajı teslim almış ise ziya, yahut avarya halinde 1147 den 1151 inciye kadar olan maddeler hükümleri tatbik edilir.

Yolcunun gemiye getirdiği bagajların hepsine 1104 ten 1106 ya kadar olan maddelerle 1160 inci madde hükümleri tatbik edilir.

BİN İKİ YÜZ ON BEŞİNCİ MADDE — Kiralının taşıma ücreti için yolcunun gemiye getirdiği eşya üzerinde rehin hakkı vardır.

Bununla beraber rehin hakkı ancak eşyanın elde tutulduğu veya depo edildiği müddetçe mevcuttur.

BİN İKİ YÜZ ON ALTINCI MADDE — Yolcu ölürse gemide bulunan bagajın kaptan halin icabına göre mirascılarının menfaatlerine en uygun bir surette korur.

BİN İKİ YÜZ ON YEDİNCİ MADDE — Gemi yolcu taşımak üzere üçüncü bir kimseye kiralandığında gerek geminin tamamı veya bir kısmı kiralanmış olsun gerek belli miktarda yolcu taşımak üzere kiralanmış bulunsun üçüncü kimse ile kiraliyan arasındaki hukukî münasebetlere uygun oldukça dördüncü fasıl hükümleri tatbik olunur.

BİN İKİ YÜZ ON SEKİZİNCİ MADDE — Bu kitabın aşağıdaki fasıllarında yazılı olan navlun tabirinde hilâfına mukavele olmadıkça, taşıma ücreti de dahildir.

BİN İKİ YÜZ ON DOKUZUNCU MADDE — Muhacerete mütaallik kanunlarda hukuku hususiyeye ait hükümler bulunsa bile mezkûr hükümler bu fasıl hükümleriyle bozulmaz.

ALTINCI FASIL

Denizödüncü mukavelesi

BİN İKİ YÜZ YİRMİNCİ MADDE — Denizödüncü mukavelesi, bir prim temim etmek ve gemiyi, navlunu, yükü veyahut bunlardan birini veya bir kaçını rehin etmek suretile kaptan tarafından bu sıfatla ve kanunda kendisine verilen salâhiyete dayanarak yapılan borç para alma muamelesidir.

Bu mukavelede alacaklı, haklarını ancak rehin gösterilen şeyler üzerinde ve yalnız geminin muameleye sebep olan yolculuğun bittiği yere vardığında kullanabilir.

BİN İKİ YÜZ YİRİMİ BİRİNCİ MADDE — Kaptan ancak aşağıda gösterilen hallerde denizödüncü mukavelesi yapabilir:

1 - Geminin bağlama liman dışında bulunduğu sırada 1069, 1079, dan 1081, ve 1083 üncü maddelere göre geminin yolculuğu bitirebilmesi için;

2 - Yolculuk sırasında yalnız yükte hak sahibi olanların menfaatini korumak maksadiyle yükün 1076, 1083, ve 1173 üncü maddelere göre muhafazası ve ileriye taşınması için.

Birinci fıkranın 2 numarasında kaptan yalnız yük üzerine ödünç alabilir, bütün diğer hallerde yalnız gemi üzerine veya yalnız navlun üzerine ödünç akteyleyebilir. Şu kadarki gemi ve navlun üzerine dahi ödünç almadıkça yük üzerine ödünç alamaz. Gemi üzerine deniz-ödüncünde navlundan bahsedilmemiş ise navlun ödünce girmez. Gemi ve yük üzerine ödünç yapıldığında navlun dahildir.

Navlun üzerine denizödüncü, ancak navlun deniz tehlikesi karşısında kaldığı müddetce yapılabilir.

Yolun daha başlamamış olan kısmı için de navlun üzerine denizödüncü yapılabilir.

BİN İKİ YÜZ YIRMİ İKİNCİ MADDE — Denizödüncü priminin haddim tayinde iki taraf tamamiyle serbesttir. Hilâfına mukavele olmadıkça prim faizi dahi ihtiva eder.

BİN İKİ YÜZ YIRMİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Denizödüncü için kaptan bir denizödüncü senedi yapmakla mükelleftir. Yapmazsa alacaklının hakları ancak kaptanın zarurete karşı koymak için yapmış olacağı her hangi adi kiredi muamelesindeki hakları kadardır.

BİN İKİ YÜZ YIRMİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Denizödüncü veren aşağıdaki hususların denizödüncü senedine yazılmasını isteyebilir:

- 1 - Alacaklının adı,
 - 2 - Borcun ana miktarı,
 - 3 - Ödünç verene ödenecek primin veya bütün ödünçün miktarı,
 - 4 - Ödünce nelerin karşılık gösterildiği,
 - 5 - Geminin ve kaptanın adları,
 - 6 - Denizödüncünün hangi yolculuk için yapıldığı,
 - 7 - Ne zaman ödeneceği,
 - 8 - Nerede ödeneceği,
 - 9 - Metinde bunun denizödüncü mukavelesi olduğunun veya aktedilen borcun denizödüncü mahiyetinde bulunduğu yazılması veyahut aktin denizödüncü olduğunun bunu belli edecek her hangi bir ifade ile kâfi derecede gösterilmesi,
 - 10 - Denizödüncü mukavelesinin hangi zaruretle yapıldığı,
 - 11 - Mukavelenin yapıldığı gün ve yer,
 - 12 - Kaptanın imzası.
- Talep olunursa kaptanın imzası tasdik ettirilir.

BİN İKİ YÜZ YIKMI BEŞİNCİ MADDE — Hilâfına mukavele olmadıkça denizödüncü senedi ödünç verenin istemesi üzerine alacaklının emrine veya sadece emre yazılır. Bu son halde (emre) deniz ödünçü verenin emrine demektir.

BİN İKİ YÜZ YIRMİ ALTINCI MADDE — denizödüncü mukavelesinin yapılmasından evvel bu ödünçün yapılmasındaki zaruret türk konsolosu ve onun bulunmadığı yerlerde mukavelenin yapıldığı yerin malikane veya salâhiyetli makamı huzurunda böyle bir makam dahi bulunmayan yerlerde gemi zabıtları önünde resmen tevsik ve tanzim edildiği takdirde kaptan mukaveleyi şartları dairesinde yapmağa salâhiyetli sayılır. Ancak bunun hilâfı isbat oluna bilir.

BİN İKİ YÜZ YIRMİ YEDİNCİ MADDE — Denizödüncü veren isterse ödünç mukavelesi birden fazla nüshalı yapılır. Birden fazla nüsha yapılmış ise kaç nüsha yapıldığı her birinde gösterilir.

Kaptanın bu işi yapmağa hiç izinli olmadığı yahut yapılan şartlarla yapmağa izinli bulunmadığı itirazı dahi hamile karşı ileri sürülebilir.

BİN İKİ YÜZ YIRMİ SEKİZİNCİ MADDE — Deniz ödünçü yolu ile alınan paramın mukavelede hilâfına hüküm olmadıkça ödünce sebep olan yolculuğun bittiği limanda ve bu limana geminin ulaşmasından itibaren sekiz gün içinde ödemesi lâzımdır.

Prim de içinde olduğu halde bütün ödünç için ödeme gününden fayız işler. Zaman üzerine şart edilmiş primlerde bu hüküm tatbik olunmaz ; şu kadarki ana para ödeninceye kadar zaman üzerine şart edilmiş prim işler.

BİN İKİ YÜZ YIRMİ DOKUZUNCU MADDE — Denizödüncünün vadesi geldiğinde ödünç mukavelesi hamiline bir nüshanın hakkı müsbit hamili olsa bile mukavelenin tutarı ödenir. Ödeme ancak bu nüshanın kabız şerhi ile geri verilmesi halinde istenebilir.

BİN İKİ YÜZ OTUZUNCU MADDE — Denizödüncü mukavelesinin birden fazla hakkı müsbit hamili çıkarsa hepsi reddolunmak ve mal rehinden kurtarılacak ise ödenecek para resmî vezneye yatırılmak ve buna imkân bulunmazsa emin diğer bir yolda hareket olunmak lâzımdır. Denizödüncü mukavelesinin müracaat eden hamillerine bu tedbirin alınmasını icap ettiren sebepler bildirilir. Paramın resmî vezneye yatırılması mümkün olmıyan hallerde yatıran aldığı tedbirleri ve kendisini böyle yapmağa sevkeden sebepleri resmî vesika ile tespit ettirir ve bu muamele yüzünden yapılan masrafları denizödüncü parasından indirir.

BİN İKİ YÜZ OTUZ BİRİNCİ MADDE — Denizödüncü veren kimseye ne büyük ve ne de küçük avaryadan pay düşmez.

Şukadar ki ödünç için karşılık gösterilen şeyler büyük veya küçük avarya neticesi olarak alacağı artık te'mine kifayet etmezse denizödüncü veren kimse avarya zararlarını çeker.

BİN İKİ YÜZ OTUZ İKİNCİ MADDE — Rehin verilen şeylerden her biri denizödüncü veren kimsenin verdiği paramın tamamına karşılıktır.

Gemi denizödücüne sebep olan yolculuğun bittiği limana ulaşınca ödünç veren rehin edilmiş şeyleri haczettirebilir. Alacaklı haciz için delil göstermeğe mecbur değildir.

BİN İKİ YÜZ OTUZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Kaptan ödünç karşılıklarını korumağa mecburdur. Acil bir sebep olmadıkça ödünç verenin rizikolarını arttırabilecek veya bu rizikoları mukavelenin yapıldığı günde göze alınandan farklı kılacak hiçbir şey yapamaz.

Kaptan bu hükümlere karşı gelirse çıkan zarardan denizödüncü verene karşı mes'uldür.

BİN İKİ YÜZ OTUZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Kaptan deniz ödücüne sebep olan yolculuğun programını keyfi olarak değiştirir veya yolundan ayırır ve yahut yolculuk bittikten sonra karşılık gösterilen şeyleri alacaklının menfaati icap etmediği halde yeniden deniz tehlikesine maruz kılar ise karşılık gösterilen şeylerden dolayı ödenme vaki olmadığı müddetce denizödüncü tutarından gayri borç için de alacaklıya karşı şahsen mes'ul olur. Meğerki alacaklının alacağını alamaması, yolculuğun veya yol programının değiştirilmesi yahut yeni deniz rizikosu yüzünden olmiya.

BİN İKİ YÜZ OTUZ BEŞİNCİ MADDE — Alacaklının alacağı ödenmeden veya temin edilmeden kaptan ödünce karşılık gösterilen yükü kısmen veya tamamen teslim edemez; ederse alacaklının teslim zamanında karşılık gösterilen bu şeylerden alacağını alması mümkün olmak şartile ona karşı denizödüncü borcundan şahsen mes'uldür.

Alacaklının alacağını tamamen elde edebileceği asıldır.

BİN İKİ YÜZ OTUZ ALTINCI MADDE — 1233 den 1235 inciye kadar olan maddelerdeki hallerde donatan kaptana talimat vermiş bulunursa, 1053 üncü maddenin ikinci ve üçüncü fıkralarında yazılı hükümler tatbik edilir.

BİN İKİ YÜZ OTUZ YEDİNCİ MADDE — Denizödüncü olarak alınan para vadesinde ödenmezse alacaklı karşılık gösterilen mallar üzerinden alacağını alabilir. Tahsil cebri icra hakkındaki hükümlere göre yapılır.

Gemi ve navluna dair dava kaptana veyahut donatana karşı açılır. Kaptan aleyhine verilen hüküm donatan aleyhine de verilmiş sayılır. Yüke dair dava malın tesliminden evvel kaptana karşı açılır. Deniz ödücüne alacaklısı karşılık tutulan yükü iyi niyetle iktisap etmiş üçüncü şahsa karşı dava hakkını kullanamaz.

BİN İKİ YÜZ OTUZ SEKİZİNCİ MADDE — Malı denizödücüne karşılık tutulduğunu bilerek kabul eden gönderilen, ödünç verene karşı malın teslim zamanındaki kıymeti kadar

ve teslim olunmamış olsaydı ödünç verenin bundan elde edebileceği para kadar ona karşı şahsın mes'ul olur.

BİN İKİ YÜZ OTUZ DOKUZUNCU MADDE — Denizödüncüne sebep olan yolculuktan gemi kalkmadan vaz geçilmiş ise alacaklı denizödüncü mukavelesinin yapıldığı yerde ödünç verilen paramın derhal geri verilmesini isteyebilir. Fakat pirimin o nisbette indirilmesine razı olması lâzım gelir. Pirim indirilirken göze alınan rizikolara göre geçirilen rizikoların nisbeti bilhassa hesaba katılır .

Denizödüncüne sebep olan yolculuk varna limanından başka bir limanda bittiği halde ödünç verilen para bu limanlardan birincisinde pirim indirilmeksizin muayyen vakitte ve vakil tayin edilmemişse sekiz gön içinde ödenir (Madde 1228).

Birinci ve ikinci fıkralardan hilafına hüküm çıkınamak şartile bu hallerde 1229 ve 1238 inci maddeler dahi tatbik olunur.

BİN İKİ YÜZ KIRKINCI MADDE — Kaptanın, geminin veya yükün yahut her ikisinin tek veya müşterek sahibi olması ve deniz ödüncü mukavelesini alâkalıların talimatları ile yapmış bulunması bu fasılda yazılı maddeleri hükümden düşürmez

YEDİNCİ FASIL

Avaryalar

1 - Büyük ve küçük avaryalar

BİN İKİ YÜZ KIRK BİRİNCİ MADDE — Gemiyi veya yükü yahut her ikisini müşterek bir tehlikeden kurtarmak maksadıyla kaptan tarafından veya onun emrile bunlara bilerek verilen bütün zararlar, bu gibi tedbirler yüzünden ileri gelen zararlar ve yine aynı maksatla yapılan masraflar büyük avaryadan sayılır .

Büyük avarya gemi, navlun ve yük arasında paylaşılır.

BİN İKİ YÜZ KIRK İKİNCİ MADDE — Büyük avarya sayılmıyacak bir kazadan doğan hasar ve masraflar 1162 inci madde hükmüne girmedikçe küçük avarya sayılır.

Küçük avaryanın gemiye ait olanları gemi sahibine, yüke ait olanları da yük sahibine düşer.

BİN İKİ YÜZ KIRK ÜÇÜNCÜ MADDE — Tehlikeye üçüncü bir şahsın veya alâkadarlardan birinin kusurunun sebep olması büyük avarya hükümlerinin tatbikına engel olmaz.

Şu kadar ki böyle bir kusuru olan alâkadar uğradığı zarar için tazminat istiyemeyeceği gibi sebep olduğu büyük avarya garamesine iştirak edenlerin bu yüzden uğradıkları zararlardan da onlara karşı mes'ul olur.

Hasara gemi adamlarından biri sebep olmuşsa çıkan neticelerden 1026 ve 1027 inci maddelere göre donatan mes'ul olur.

BİN İKİ YÜZ KIRK DÖRDÜNCÜ MADDE — Avarya garamesinin açılması gemi ile yükün yahut bonlardan birinin kısmen veya tamamen bilfiil kurtarılmış olmasına bağlıdır.

BİN İKİ YÜZ KIRK BEŞİNCİ MADDE — Kurtarılan bir maldan dolayı avarya garamesine iştirak borcu o mal sonradan küçük avaryaya uğramış ise ancak tamamen zıya halinde ortadan kalkar.

BİN İKİ YÜZ KIRK ALTINCI MADDE — Büyük avaryadan olan hasar sebeble tazminat istemek hakkı hasara uğriyan mahn gerek yeni bir avaryaya ve gerek sonradan büsbütün zıya ile

neticelenen küçük avaryaya uğramasıyla düşer. Ancak hakkın düşmesi sonraki kazanın daha evvelki ile hiç bir münasebeti bulunmamasına bağlıdır; bundan başka evvelki zarar olmasaydı dahi sonraki kazanın o zarara meydan verebilecek mahiyette olması lâzımdır.

Bununla beraber sonraki kaza olmadan evvel hasara uğramış malın tamiri için masraf edilmiş ise bu masraflardan dolayı tazminat istemek hakkı mahfuz kalır.

BİN İKİ YÜZ KIRK YEDİNCİ MADDE — Büyük avarya, hususile 1241, 1243, 1244 üncü maddelerde yazılı şartlar yerine getirilirse ve aşağıki fıkralarda hilâfına hüküm de bulunmazsa var sayılır:

1 - Denize mal, gemi takımları veya aletleri atılması, gemi direkleri, halatları, yelkenleri, kesilmiş demir, palamara ve demir zinciri bırakılmış veya kesilmiş ise.

Gerek bu hasarlar ve gerek gemi veya yüke bu tedbirler yüzünden gelen zararlar büyük avaryadan sayılır.

2 - Geminin hafifletilmesi için yükün hepsi veya bir kısmı mavunalara yüklenmiş ise .

Bu halde mavunaların kirası ve mal mavunalara yükletilirken ve tekrar gemiye alırken geminin veya yükün uğradığı zararlar büyük avaryadan sayılır.

3 - Gemi, batmaması veyahut zaptedilmemesi için bilerek karaya oturtulmuş ise.

Bu takdirde karaya oturma ve yeniden yüzdürmeden çıkan hasarlar ile yüzdürme için yapılan masraflar büyük avaryadandır.

Batmamak için karaya oturtulan gemi yeniden yüzdürülmemiş yahut yüzdürüldükten sonra tamir kabul etmez bir hale gelmiş ise (Madde - 1020) avarya zararları garameye girmez .

Geminin veya yükün kurtarılması için gemi bilerek otutulmuş olmayıpta başka sebepten oturmuş olursa karaya oturma yüzünden çıkan zararlar büyük avaryadan sayılmaz. Fakat geminin yüzdürme masrafları ve bu yüzdürme için çıkan ve yüke bilerek verilen zararlar büyük avaryadandır.

4 - Yolculuğa devam olunması gemiye veya yüke bir tehlike getirecek olupta bunun önüne geçmek için bir barınma limanına girilmiş ve hususiyile bu limana geminin yolculuk sırasında uğradığı bir hasarın tamiri için sığınmış ise .

Bu takdirde geminin girme, çıkma ve durma masrafları, durma müddetince gemi adamlarının ücret ve yiyecekleriyle gemide kalamamaları yüzünden karada kalma paraları büyük avaryadandır. Geminin sığınmasını icap ettiren sebeple yükün boşaltılmasına lüzum olduğu takdirde boşaltma, yeniden yükleme masraflarıyla yükün yeniden yükletilmesi kabil oluncuya kadar karada koruma masraflarında büyük avaryadandır.

Durma masraflarının hepsi, ancak geminin sığınmasını icap ettiren sebep devam eyledikçe hesaba katılır.

Durma geminin acele tamiri lüzumundan ileri gelmiş ise durma masrafları ancak bu tamir için lâzım olan müddetin nisbetinde hesaba katılır.

Geminin tamir masrafları ancak tamiri icap ettiren hasarın dahi büyük avaryadan olması şartile büyük avaryadan sayılır.

5 - Gemi düşman veya deniz haydutlarına karşı müdafaa edilmiş ise.

Bu müdafaa sırasında geminin veya yükün uğradığı hasarlar, müdafaa için kullanılan cephane parası, müdafaa sırasında yaralanan veya ölen gemi adamlarının tedavi ve cenaze masrafları ile kendilerine verilmesi lâzım gelen tazminat ve bu kanunun 1094 ve 1095 inci maddelerine göre verilmesi lâzım gelen tazminat büyük avaryadandır.

6 - Düşman veya deniz haydutları tarafından tevkif edildikten sonra gemi ve yük fidye verilerek kurtarılmış ise.

Bu takdirde verilen fidye ile rehinelerin yiyip içme ve kurtarma masrafları büyük avaryadandır.

7 - Büyük avarya masraflarını kapatmak üzere yolculuk sırasında para bulmak lâzım gelipte bu hal zarar ve masraflara sebep olmuş ve bu zarar ve masrafların alâkalılar arasında paylaşılması da ayrıca masrafı icap ettirmiş ise.

Bu halde bütün zarar ve masraflar büyük avaryadandır. Lâzım olan para, mal satarak elde edilmişse satıştan çıkan zararlar denizödüncü yoluyla alınmış ise bu ödücün prim, denizödücünden başka bir suretle tedarik edilmişse kullanılan paranın sigorta pirimi ve hasarın takdirile büyük avarya hesabının yaptırılması için sarfedilen paralar da (dispeç masrafı) yukardaki zarar ve masraflardandır.

BİN İKİ YÜZ KIRK SEKİZİNCİ MADDE — Aşağıdaki zarar ve masraflar büyük avaryadan olmayıp küçük avaryadan sayılır:

- 1 - Yolculuk sırasında olsa bile, küçük avarya sebeble lâzım olan parayı elde etmek için edilen zarar ve masraflar.
- 2 - Gemi, yük veya her ikisi için itiraz edilmiş olup bunlar kurtarılmış olsalar da yapılan itiraz masrafları.
- 3 - Tevkif edilmekten veya karaya oturmaktan kurtulmak için olsa bile son hızla yol almağa mecbur kalmış olmak yüzünden geminin donanmasının ve yükün uğradığı zararlar.

BİN İKİ YÜZ KIRK DOKUZUNCU MADDE — Büyük avaryalarda zarar ve ziyamın tespiti sırasında aşağıdaki hasar ve zararlar hesaba katılmaz:

- 1 - Güvertiye yüklenmiş mallar (1107);
- 2 - Konşimentoya bağlanmamış ve ne manifesto ve ne de yük defterine yazılmamış mallar;
- 3 - Kaptana doğru olarak bildirilmemiş kıymetli ve san'atlı şeyler, para ve kıymetli evrak (1148).

BİN İKİ YÜZ ELLİNCİ MADDE — Gemi ve donanmasının büyük avaryadan olmak üzere uğradığı hasar yolculuk sırasında tamir edilecekse tamir yerinde, değilse yolculuğun bittiği yerde, vukuf ehline, tamire başlanmazdan evvel, tespit ve takdir ettirilmelidir. Vukuf ehlinin raporunda lâzım gelen tamir masraflarına kıymet biçilir. Tamir yolculuk sırasında yapılırsa rapor, yapılan tamir masrafı takdir edilen masraftan aşağı olmak şartile zarar ve ziyamın hesabında esas tutulur. Vukuf ehline takdir ettirme mümkün olmazsa tamir için edilen hakiki masrafların tutarı esas olur.

Tamir yolculuk sırasında yapılmazsa hasarın hesabında yalnız vukuf ehlinin raporu esas tutulur.

BİN İKİ YÜZ ELLİ BİRİNCİ MADDE — 1250 inci maddeye göre bütün olarak kıymet biçilmiş tamir masrafı, hasara uğradığı zaman geminin denize indirilmesinden bir sene geçmemiş ise verilmesi lâzım gelen tazminat için esas tutulur.

Geminin muhtelif parçaları ve hususiyle madeni zarfı ile donanmasının muhtelif kısımları için verilecek tazminata gelince; bunlar bütün bir sene kullanılmamış olursa yukardaki hüküm tatbik olunur.

Diğer hallerde yeni ile eski farkı olarak bütün olarak biçilen tamir masraflarından üçte bir ve demir zencirleri için altıda bir indirilir. Çıma için bir şey indirilmez.

Bundan başka bütün masraftan yerine yenisi konmuş ve ya konacak mevcut eski parçaların tam fiyatı veya değeri indirilir.

Aynı zamanda hem böyle bir indirme hem de yeni ile eski farkı olarak bir başka indirme yapmak lâzım gelirse ilk evvel yeni ile eski farkı ve kalandan da birincisi çıkarılır.

BİN İKİ YÜZ ELLİ İKİNCİ MADDE — Tehlikeden kurtulmak üzere feda edilmiş mallar için verilecek tazminat geminin gideceği yerde aynı nevi ve vasıftan malların boşalmanın başladığı sıradaki piyasa fiyatına göre tayin edilir.

Piyasa fiyatı yoksa yahut bu fiyat veya bu fiyatın nasisi tatbik edileceği bilhassa mahn mahiyeti yüzünden kesdirilemiyorsa, fiyat vukuf ehline biçtirilir.

Bu fiyattan mahn batması ile tasarruf edilen navlun gümrük ve sair masraflar indirilir.

Büyük avaryaya masraflarını korumak için satılan mallar da feda edilmiş mallardan sayılır (Madde 1247 - fıkra 7).

BİN İKİ YÜZ ELLİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Büyük avaryadan sayılan bir hasara uğramış mallar için verilecek tazminat bu malların varna limanında ve boşaltmanın başladığı zamanda avaryalı halde vukuf ehli tarafından biçilmesi lâzım gelen satış değeri ile 1252 inci maddede gösterilen fiyattan avaryaya yüzünden tasarruf edilmiş gümrük vesair masraflar indirildikten sonra kalacak fiyat arasındaki farka göre tayin olunur.

BİN İKİ YÜZ ELLİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Büyük avaryadan sayılmıyan ve avaryaya sebep olmuş hadiseden evvel veya sonra yahut hadise zamanında hasıl olan kıymet düşkünlüğü ve ziyanlar tazminat hesap olunurken indirilmez (1252, 1253).

BİN İKİ YÜZ ELLİ BEŞİNCİ MADDE — Gemi ve yük için yolculuk varna limanında değilse başka bir limanda bitiyor ise bu son liman ve eğer yolculuk geminin ziyayle bitmiş ise yükün emniyet altına alındığı yer varna limanı yerine tazminatın hesabında esas tutulur.

BİN İKİ YÜZ ELLİ ALTINCI MADDE — Eiden kaçırılan navlun için tazminat, feda edilen malın gemi ile varna limanına erişmesi yahut gemi bu limana erişmemişse yolculuğun bittiği limana ulaşması halinde ödenecek navlunun miktarına göre tespit olunur.

BİN İKİ YÜZ ELLİ YEDİNCİ MADDE — Büyük avaryadan olan bütün hasar gemi, yük ve navlun arasında gemi ile yükün kıymeti ve navlunun miktarı ile mütenasip olarak payedilir.

BİN İKİ YÜZ ELLİ SEKİZİNCİ MADDE — Gemi, donanma ve aletleri de dahil olmak şartıyla, aşağıdaki surette garameye girer:

- 1 - Yolculuğun sonunda boşalma başlangıcında geminin bulunduğu haldeki kıymetile;
- 2 - Gemiye, donanmasına ve aletlerine gelen ve büyük avaryaya olmak üzere hesaba katılan hasarın tutarıyla.

Büyük avaryaya sebep olan kazadan sonra yapılan tamirler ve satın almalar yüzünden halen mevcut kıymet birinci fıkranın birinci numarasında gösterilen kıymetten indirilir.

BİN İKİ YÜZ ELLİ DOKUZUNCU MADDE — Yük aşağıdaki surette garameye girer:

- 1 - Yolculuğun sonunda boşaltmanın başlangıcında kalan mal ile veya yolculuk geminin ziyayle (1255) bitmiş ise emniyet altına alınmış mal ile;

Ancak gerek birinci ve gerek ikinci halde bu malların avaryaya sebep olan kaza sırasında gemide yahut mavunada (1247 fıkra 2) bulunmuş olması şarttır .

- 2 - Feda edilen mal ile (1252).

BİN İKİ YÜZ ALTMİŞİNCİ MADDE — Garameye ile pay edilecek miktarı tespit için şunların hesaba katılması lâzımdır:

- 1 - Hasara uğramamış mal için yolculuğun sonunda geminin boşaltılmasına başladığı sırada ve yerde bu malın piyasa fiatı veya vukuf ehli tarafından biçilen fiyatı (1252) ve eğer yolculuk geminin ziyayle bitmiş (1255) ise navlun, gümrük ve diğer masraflar indirildikten sonra malın kurtarıldığı zaman ve yerdeki piyasa veya vukuf ehline biçilmiş fiyatı;

- 2 - Yolculuk sırasında bozulan veya büyük avaryadan sayılmıyan bir hasara uğramış mal için navlun, gümrük ve diğer masraflar indirildikten sonra (1) numarada gösterilen zaman ve yerde bozulmuş haledeki vukuf ehline biçilmiş (1253) satış değeri;

3 - Fedâ edilmiş mal için 1252 inci maddeye göre büyük avaryadan olmak üzere hesaba katılan miktar ;

4 - Büyük avaryadan sayılan bir hasara uğramış mal için bu malın bozulmuş halde (2) inci numaraya göre biçilecek kıymeti ile 1253 üncü maddeye göre büyük avarya olarak hesaba katılan kıymeti arasındaki fark.

BİN İKİ YÜZ ALTMİŞ BİRİNCİ MADDE — Denize atılmış ve sonra kurtarılmış mal aynı zamanda ve sonra meydana gelen büyük avaryaların garamesine ancak sahibinin tazminat istemesi halinde girer.

BİN İKİ YÜZ ALTMİŞ İKİNCİ MADDE — Navlun:

1 - Kazanılan gayri safi miktarın üçte ikisi;

2 - 1256 ıncı maddeye göre büyük avarya olarak hesaba katılan miktarın üçte ikisi; nisbetinde garameye girer.

Taşıma parası geminin ziyat halinde (1211) sonradan tasarruf edilecek masraflar çıktıktan sonra ödenmesi lâzım gelecek olan miktarla garameye girer.

BİN İKİ YÜZ ALTMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Garameye girmiş bir şeye sonradan çıkan kaza ile doğan bir alacak düşüyor ise bu şey ancak indirildikten sonraki kıymetine göre garameye girer.

BİN İKİ YÜZ ALTMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Büyük avarya garamesine aşağıdakiler girmez:

1 - Harp mühimmatı ve gemi erzakı ;

2 - Gemi adamlarının ücretleri ve eşyası;

3 - Yolcuların bagajları.

Bütün eşya fedâ olduğu veya büyük avaryadan sayılan bir hasara uğradığı takdirde 1252 den 1256 ıncıya kadar olan maddelere göre tazminat verilir. Kıymetli ve san'atlı eşya ve para ile kıymetli kâğıtlara gelince; bunlar için ancak kaptana iyice bildirilmişlerse (1148) tazminat verilir. Mukabillerinde tazminat verilen eşya büyük avaryalarda hesaba katılan kıymet veya kıymet farkı miktarınca garameye girer.

1249 uncu maddede gösterilen eşya ancak kurtarıldıkları takdirde garameye girer.

Denizödüncü yoluyla alınan para garameye girmez.

BİN İKİ YÜZ ALTMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Büyük avaryaya sebep olan kaza ile yolculuk sonunda yapılan boşaltma zamanı arasında garameye giren bir şey tamamen (1245) veya kısmen zayı olur veya kıymetten düşer yahut hususiyle 1263 üncü madde mucibince bir alacak ile takyit edilmiş bulunursa garameye giren diğer eşyanın hisseleri mütenasiben arttırılır.

Ziya veya kıymetten düşme boşaltma başladıktan sonra vaki olmuş ise bu şeye düşen garameye payı, tazminata hakkı olanlar için kaybolur. Şu şartla ki bu şey garameyi tam ödemiye artık yetişmez hale gelmiş ola.

BİN İKİ YÜZ ALTMİŞ ALTINCI MADDE — Tazminata hakkı olanlar gemi ve navlun üzerinden verilecek garamelerde gemi alacaklısı haklarını haizdirler. Bundan başka garameye tabi malların her biri üzerinde bu kimseler bu mala düşen garameye için rehin hakkını haizdirler. Yalnız rehin hakkı, teslim yapıldıktan sonra ve iyi niyetle iktisap etmiş olan üçüncü şahıs zararına olarak kullanılamaz.

BİN İKİ YÜZ ALTMİŞ YEDİNCİ MADDE — Büyük avaryaya sebep olan kaza garameyi ödeme için kendiliğinden şahsî bir borç doğurmaz. Bununla beraber garameye tabi malın

gönderileni, malı kabul ederken garame ödemeyeceğini biliyor idise malın ancak teslim alma zamanınjaki kıymetine kadar şahsan mes'ul olur. Şu şartla ki bu mal teslim edilmemiş olsaydı ondan garameyi ödeyebilmek mümkün bulunmuş ola.

BİN İKİ YÜZ ALTMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — Hasarın tespit ve taksimi varma yerinde ve eger buraya ulaşılamamış ise yolculuğun bittiği limanda yapılır.

BİN İKİ YÜZ ALTMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Dispeçi hemen yaptırmak kaptanın borcudur. Yaptırmazsa alâkahlardean her birine karşı mes'ul olur.

Dispeç vaktinde yapılmamış ise alâkahlardan her biri bunun yapılmasını istemeğe veya yaptıрмаğa izinlidir.

BİN İKİ YÜZ YETMİŞİNCİ MADDE — Dispeç iki tarafın bir dafaya mahsus olarak her zaman için tayin etmiş bulunaçakları kimseler tarafından, tayin edilmiş kimse yoksa mahkemece bu işc memur edilecek kimseler (dispeççi) tarafından yapılır.

Her alâkah dispeçin yapılması için lâzım olan vesikaları hususiyle konşimento, fatura ve navlun mukavelelerini dispeççiye ibraz etmeğe borçludur.

BİN İKİ YÜZ YETMİŞ BİRİNCİ MADDE — Gemi dispeçini 1258 inci madde hükümlerine göre yapılması lâzım gelen limandan çıkabilmek için bu gemiye düşen garame payının ödeneceği yükte alakalı olanlara temin edilmek lâzımdır.

BİN İKİ YÜZ YETMİŞ İKİNCİ MADDE — Kaptan büyük avarya garamesine giren malları garame payı ödenmedikce veya ödenmesi temin edilmedikce teslim edemez (1156) ; ederse malların üzerindeki rehin hakkı mahfuz kalmakla beraber bu paylardan şahsan mes'ul olur.

Kaptan donatanın emri ile bu yolda hareket etmiş ise 1053 üncü maddenin 2 ve 3 üncü fıkraları tatbik olunur.

Alakalıların garameye giren mallar üzerindeki rehin hakkı bunlar namına kiraliyan tarafından kullanılır. Bu hakkı kullanışında kiraliyan kendi sarf ve harcettiği paralardan dolayı haiz olduğu rehin hakkına dair hükümlere tabidir.

BİN İKİ YÜZ YETMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Yükte alakalılarından birinin mustahak olduğu tazminatı gemi veya navlundan kısmen ve ya tamamen tahsil edememesi yüzünden uğriyacağı zarar (1081, 1082, 1153) yükte alâkahların hepsi tarafından büyük avarya prensipleri dairesinde çekilir.

Her halde ve hususile 1153 üncü maddenin ikinci fıkrasındaki halde yükte alâkahlı olanlara ait tazminat 1252 inci maddede yazılı tazminata göre tespit olunur. Çıkabilecek büyük avaryaların garamesine satılan mallar dahi yukarda yazılı teminata esas tutulan kıymet üzerinden girer (1259) .

BİN İKİ YÜZ YETMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — 1176 ve 1273 üncü maddelerde yazılı hallerde ödenecek garame payları ve ödenmesi lâzım gelebilecek tazminat her noktada hukukan büyük avarya hallerindeki garame payları ve tazminatı gibidir.

II — Gemilerin çarpması yüzünden çıkan hasar

BİN İKİ YÜZ YETMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Gemilerin birbirine çarpması halinde, eğer çatna bir kaza veya mücbir kuvvet yüzünden olmuş veya neden ileri geldiği anlaşılmamış ise geminin yahut gemide bulunan can ve malın çatna yüzünden uğradığı zarar için tazminat iştenemez.

BİN İKİ YÜZ YETMİŞ ALTINCI MADDE — Çatma gemi adamlarının kusurundan ileri gelmiş ise donatan zararı öder.

BİN İKİ YÜZ YETMİŞ YEDİNCİ MADDE — Çatma çatışan gemi adamlarının müşterek kusurundan ileri gelmiş ise bu gemilerin donatanları çatma sebebiyle gemilerin yahut gemide bulunan şeylerin uğradıkları zararları her bir tarafın kusurunun ağırlığı nisbetinde ve böyle bir nisbet bulmak hal ve vaziyete göre mümkün olmadığı yahut her bir tarafın kusuru aynı ağırlıkta görüldüğü taktirde aynı derecede ödemeğe borçlu olurlar .

Gemide bulunan insanların yaralanmalarından veya sıhhatlerinin bozulmasından doğan zararlardan çatma müşterek bir kusurdan ileri gelmiş ise donatanlar zarar görene karşı müteselsilen mes'ul olur. Donatanların birbirine karşı münasebetlerinde bu gibi zararlar için dahi 1 inci fıkra hükmü tatbik olunur.

BİN İKİ YÜZ YETMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — Gemi mecburî kılavuz tarafından sevk edilirken onun kusurundan ileri gelen çatmadan donatan mes'ul olmaz; meğerki gemi adamlarından olan kimseler kendilerine düşen vazifeleri yapmamış olalar.

BİN İKİ YÜZ YETMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Gemi manevre yapmak veya yapmamak suretile yahut nizamla riayetsizlik yüzünden başka gemiye yahut gemide bulunan insanlara veya şeylere bir çatma olmaksızın zarar verdiğinde 1275 den 1278 inciye kadar olan maddelerin hükümleri tatbik olunur.

BİN İKİ YÜZ SEKSENİNCİ MADDE — Çatmaya ait yukarıdaki maddeler hükümleri iç sularda yolculuk yapan bir geminin kazaya iştiraki halinde dahi tatbik olunur.

Donatanın yalnız gemi ve navlunla mes'ul tutulması ve mukavelelerden doğan mes'uliyeti ile gemi adamlarının kusurlarından çıkan mes'uliyetleri hakkındaki hükümler mahfuzdur.

SEKİZİNCİ FASIL

Kurtarma ve yardım

BİN İKİ YÜZ SEKSEN BİRİNCİ MADDE — Bir deniz kazasında gemi veya gemide bulunan şeyler gemi adamlarının idaresinden çıktıktan sonra üçüncü şahıslar tarafından ele geçirilerek emniyet altına alınır (kurtarma), yahutta bir gemi veya gemide bulunan şeyler üçüncü şahısların yardımıyla deniz kazasından kurtarılsa (yardım) bu faslın kurtarma ve yardım hakkındaki hükümlerine göre bir ücret istenebilir.

Bu kanunun kara ticareti hakkındaki hükümlerine tabi olan bir gemi tarafından iç sularda kullanılan bir gemi kurtarılmış, yahut böyle bir gemiye yardım edilmiş olursa dahi ücret istenilir.

BİN İKİ YÜZ SEKSEN İKİNCİ MADDE — Yapılan yardım işe yaramazsa kurtarma ve yardım ücreti diye bir şey istemez. Verilmesi lâzım gelen miktar emniyet altına alınan ve kurtarılan şeyin kıymetini hiç geçemez.

BİN İKİ YÜZ SEKSEN ÜÇÜNCÜ MADDE — Kaptanın açık mümaneatı hilâfına olarak bir gemiye yardımda bulunan kimse kurtarma ve yardım ücreti diye bir şey istiyemez, meğerki mümaneat makul olmağa.

Tehlike altında bulunan bir geminin adamları da böyle bir talepte bulunamaz.

Gemiye çekenin, çektiği gemiyi yahut yükünü emniyet altına aldığından veya kurtardığından dolayı kurtarma ve ya yardım ücreti namile bir para istiyebilmesi için gemiyi çekme mukavelesinin tatbikinden sayılmıyacak derecede fevkalâde bir hizmet yapmış olması meşruttur.

BİN İKİ YÜZ SEKSEN DÖRDÜNCÜ MADDE — Kurtarma veya yardım aynı donatanın malı olan gemiler arasında olmuş ise kurtarma veya yardım ücreti diye bir şey istiyemez.

BİN İKİ YÜZ SEKSEN BEŞİNCİ MADDE — İki tarafca bir mukavele yapılmamış ise kurtarma veya yardım ücreti halin icabı gözetilerek adalet ve hakkaniyete göre tayin olunur. 1290 nci madde hükmü mahfuz kalmak şartıyla kurtarılmış veya yardıma iştirak etmiş olan birden ziyade kimseler arasında kurtarma veya yardım ücretinin pay edilmesinde de bu hüküm tatbik olunur.

Kurtarma ve yardım ücreti para olarak tespit olunur. Alâkalılar ittifakla istemedikçe emniyet altına alınan veya kurtarılan şeylerin kıymetinden bir cüz'i olarak tespit olunamaz.

BİN İKİ YÜZ SEKSEN ALTINCI MADDE — Kurtarma ve yardım ücretinin miktarı tayin olunurken başlıca şunlar gözetilir:

Frişilecek gaye, çalışanların emeği ve işi, emniyet altına alınan veya kurtarılan gemiyi ve içindeki can ve malları tehdit eden tehlike, emniyet altına alınma veya kurtarılmaya iştirak eden kimselerin kendileri ve gemileri için göze aldıkları tehlike, sarfedilen zaman, edilen masraflar ve zararlar, emniyet altına alma veya kurtarılmaya iştirak edenlerin göze aldıkları tazmin mes'uliyeti ve diğer zararlar, tehlikeye sokdukları aletlerin kıymeti, emniyet altına alınan ve kurtarılan gemi hususî bir maksada tahsis edilmiş ise bu maksat ve emniyet altına alınan veya kurtarılan şeylerin kıymeti ile kurtarmanın mal veya yolcu navlunu bulabileceği iddaları.

Bu hallerde 1285 inci maddenin ikinci fıkrasında gösterilen pay hakkındaki hükümler kıyasen tatbik olunur.

BİN İKİ YÜZ SEKSEN YEDİNCİ MADDE — Resmî dairelerin masraf ve harçları ve emniyet altına alınan veya kurtarılan şeyler için ödenmesi lâzım gelen gümrük ve diğer resimler ile bu şeylerin muhafazası, ziya ve bozulmadan kurtarılması, kıymetlerinin biçilmesi ve satılması hususlarında yapılan masraflar kurtarma veya yardım ücretinin hesabına katılmaz.

BİN İKİ YÜZ SEKSEN SEKİZİNCİ MADDE — Emniyet altına alma veya yardım hakkında yapılan bir mukavele tehlike zamamında ve tehlikenin tesiri altında yapılmış ve kabul edilen şartlar hakkaniyet ve adalate mugayir bulunmuş olursa, istenildikte, mahkeme tarafından değiştirilebilir yahut bozulabilir. Mukaveleyi yapanlardan biri hileye düşerek mukaveleyi yapmış olur, yahut emniyet altına alma veya kurtarma ücreti yapılan hizmetle aşırı derecede nisbetsiz bulunursa aynı hüküm tatbik olunur.

BİN İKİ YÜZ SEKSEN DOKUZUNCU MADDE — Emniyet altına alan ve ya kurtaran kimse kurtarma veya yardım işini kendi kusuruyla zarurî kılmış, yahut hırsızlık etmiş veya gizlemiş ve yahut doğruluğa sığınmayan başka bir şey yapmış ise kurtarma veya yardım ücreti indirileceği gibi hiçde verilmeyebilir.

BİN İKİ YÜZ DOKSANINCI MADDE — Gemi veya yük başka gemi tarafından tamamen veya kısmen emniyet altına alınmış veya kurtarılmış ise kurtarma veya yardım ücreti kurtaran geminin donatanı, kaptanı ve adamları arasında ilk önce donatana ödenmesi lâzım gelen emniyet altına alma veya kurtarma yüzünden geminin uğradığı zararlar ve işletme yüzünden yapılan fazla masraflar çıkarıldıktan sonra kalanından donatanına üçte biri, yelkenli donatanına yarısı, vapor kaptanı ile diğer gemi adamlarına altıda biri, yelkenli kaptanı ve diğer gemi adamlarına dörtte birer verilmek suretile pay edilir. Kaptan müstesna olmak üzere gemi adamlarına düşen miktar bütün mürettebat arasında her birinin mal ve canına, yaptıkları işe göre pay olunur.

Pay, yolculuk bitmeden kaptan tarafından gemi adamlarına bildirilecek ve her birinin payını gösterecek bir cetvele göre yapılır. Bu cetvele karşı ilk varılan yerin deniz memurluğuna itiraz

olunabilir. Memur alâkahları dinledikten sonra pay cetvelini tasdik eder. İcap ediyorsa kendiliginden başka bir pay cetveli yapar. Her iki surette verilen karar son ve kat'idir. Bu kararın musaddak sureti memur tarafından gecikmeden donatana bildirilir.

1-2 inci fıkralara muhalif mukaveleler hükümsüzdür.

Emniyet altına alma veya kurtarma, kurtarıcı gemi veya romorkör tarafından yapılmış ise bu hükümler tatbik olunmaz.

BİN İKİ YÜZ DOKSAN BİRİNCİ MADDE — Kurtarmayı yahut yardımı icabettiren kaza sırasında insan kurtarmağa girişmiş olan kimse gemiyi yahut gemide bulunan şeyleri kurtarmış olan kimselere ait olan tazminattan haklı bir pay isteyebilir. Kurtarılan kimseler kurtama veya yardım ücretini ödemeğe borçlu değildir.

BİN İKİ YÜZ DOKSAN İKİNCİ MADDE — Kurtarma ve yardım masraflarından ve hususiyle kurtama ve yardım ücretinden dolayı emniyet altına alınan veya kurtarılan şeyler üzerinde, âlacaklının rehin hakkı ve teminat verilinceye kadar da hapis hakkı vardır. Rehın hakkının kullanılmasında 1237 inci madde hükmü tatbik olunur.

BİN İKİ YÜZ DOKSAN ÜÇÜNCÜ MADDE — Kaptan, alacaklı hakkını almadıkca yahut bu hak temin edilmedikce malları tamamen veya kısmen teslim edemez, ederes alacaklının teslim edilen şeylerden teslim zamanında elde edebileceği miktar nisbetinde alacaklıya karşı şahsan mes'ul olur.

Donatan kaptana nasıl hareket edeceğine dair talimat vermiş ise, 1053 üncü maddenin 2 inci ve 3 üncü fıkraları tatbik edilir.

BİN İKİ YÜZ DOKSAN DÖRDÜNCÜ MADDE — Emniyet altına alma veya kurtarma yüzünden çıkan kurtarma ve yardım masraflarını ödeme borcu şahsı değildir. Bununla beraber malların gönderileni, malları alırken kurtarma yahut yardım masraflarının ödenmesi icap ettiğini bilmekte idise malın teslim alınması halinde mallardan ödemesi mümkün olacak miktarda şahsen mes'ul olur. Teslim edilen mallarla birlikte diğer mallarda emniyet altına alınmış veya kurtarılmış ise gönderilenin şahsı mes'uliyeti, masrafların bütün mallar arasında pay edilmesi halinde teslim edilmiş mallara düşebilecek miktardan fazla olamaz.

DOKUZUNCU FASIL

Gemi alacaklıları

BİN İKİ YÜZ DOKSAN BEŞİNCİ MADDE — Aşağıda yazılı alacaklar, sahiplerine gemi alacaklısı hakkını verir :

- 1 - Gemi cebrî icra yoluyla satılırsa geminin son limana girmesinden itibaren yapılan cebrî satış masraflarından gayri gemi ile alât ve donanmasının bekcilik ve anbar masrafları,
- 2 - Gemiye düşen Devlet vergileri, yolculuk ve liman resimleri ve hususile tonaj, fener karantina ve liman için verilecek paralar,
- 3 - Gemi adamlarının hizmet ve ücret akitlerinden çıkan alacakları ,
- 4 - Kılavuzluk, kurtarma, yardım, ğeri satın alma ve itiraz masrafları,
- 5 - Geminin büyük avarya garamesindeki payı,
- 6 - Gemiye teminat göstermek yoluyla yapılan denizödüncü verenlerin alacakları ile geminin tamamına veya bir kısmına sahip olsa bile kaptanın bu sıfatla ve gemi bağlama liman dışlarında bulunduğu sırada zaruret icabiyle giriştiği diğer kredi muamelelerinden çıkan alacaklar (1069 ve 1082),

Gemi bağlama limanı dışında iken muhafazası ve yolculuğun başarılması için hiç bir kredi

açılmamış olsa bile kaptana bu sıfatla verilmiş levazımdan ve yapılmış hizmetlerden doğan alacaklar dahi yukarıki kredi muamelelerinden çıkan alacaklara benzer.

7 - Yükletilen malların, 1214 üncü maddenin 2 inci fıkrasında yazılı bağajların teslim edilmemesinden ve bozulmasından doğan alacaklar,

8 - Kaptanın hususî bir vekâletle değil kaptan sıfatıyla ve kanunun kendisine tanıdığı salâhiyetle yaptığı hukukî tasarruflardan (madde - 1027 fıkra: 1 - № 1) ve donatan tarafından yapılmış olup tatbiki kaptana düşen mukavelelerin hiç ifa edilmemesinden, eksik veya kötü ifa edilmesinden doğan ve bundan evvelki masraflarda yazılı olmayan alacaklar,

9 - Gemi adamlarından birinin kusurundan çıkan (Madde 1026 - 1027 Fıkra 1, 3) alacaklar,

Bu şahıs geminin tamamına veya bir kısmına sahip bulunsada hüküm değişmez.

10 - Kazalara karşı sigortadan dolayı meslek cemiyetinin ve malûliyete karşı sigorta hükümlerine göre sigorta müessesesinin donatandan alacakları.

BİN İKİ YÜZ DOKSAN ALTINCI MADDE — Denizödüncü için gemiyi daha evvel rehin almamış olan gemi alacaklılarının gemi ile alâti ve donanması üzerinde kanunî rehin hakları vardır.

Rehin hakkı gemiye zilyet olan her üçüncü şahsa karşı ileri sürülebilir.

BİN İKİ YÜZ DOKSAN YEDİNCİ MADDE — Gemi alacaklılarından her birinin kanuni rehin hakkı alacağa sebep olan yolculuğun gayri safi navlununa da şamildir.

BİN İKİ YÜZ DOKSAN SEKİZİNCİ MADDE — Bu faslın hükmünden anlaşılan yolculuk geminin yeni baştan donatılmasını icabettiren veya yeni bir navlun mukavelesi dolayısıyla girişilen yahut yük tamamen boşaldıktan sonra başlanılan yolculuktur.

BİN İKİ YÜZ DOKSAN DOKUZUNCU MADDE — Muhtelif yolculuklar aynı hizmet ve ücret mukavelelerinin hükmü içinde geçmiş iseler 1285 inci maddenin üçüncü fıkrasında yazılı gemi alacaklılarının evvelki yolculuktan çıkan alacaklarından dolayı sonraki yolculuktan elde edilen navlun üzerinde de kanunî rehin hakları vardır.

BİN ÜÇ YÜZÜNCÜ MADDE — Denizödüncü verenin 1220 inci madde mucibince haiz olduğu rehin hakkına, diğer gemi alacaklılarının kanunen haiz oldukları rehin hakkına dair hükümler tatbik olunur. Ancak denizödüncü verenin rehin hakkının şümulü denizödüncü mukavelesine göre tayin edilir (1221).

BİN ÜÇ YÜZ BİRİNCİ MADDE — Gemi alacaklısının rehin hakkı ana paraya, faize, deniz ödüncü primine ve masraflara da aynı derecede tatbik olunur.

BİN ÜÇ YÜZ İKİNCİ MADDE — Gemi alacaklısının gemi ve navlun üzerindeki alacağının ödenmesinde cebri icra hükümleri tatbik olunur. Dava donatana karşı açılabilceği gibi kaptana karşı da gemi bağlama limanında olsa bile açılabilir (1021). Kaptan aleyhinde verilen hüküm donatana da saridir.

BİN ÜÇ YÜZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Alacağın doğduğu zaman veya sonra donatamın ondan şahsan mes'ul olması gemi alacaklılarının haklarını değiştirmez. Bu hüküm bilhassa gemi adamlarının hizmet veya ücret akıllerinden doğan alacaklarına tatbik olunur.

BİN ÜÇ YÜZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Gemi bir donatma iştirakine ait ise bir tek donatamın malı imiş gibi gerek gemi ve gerek navlun gemi alacaklılarına karşılık sayılır.

BİN ÜÇ YÜZ BEŞİNCİ MADDE — Gemi alacaklısının gemi üzerindeki rehin hakkı geminin kendi tabii bulunduğu memlekete cebri icra ile satılmış olmasıyla yahut kaptan âcil zaruret hallerinde veya kanuni selâhiyetlerine istinaden gemiyi satmış olmasıyla kalkar (madde : 1070) ve satış bedeli alıcının henüz ödemediği veya kaptanın elinde bulunduğu müddetce gemi alacaklılarına karşılık olmak üzere gemi yerine geçer.

Bu hükümlerin gemi üzerindeki diğer rehin haklarında tatbiki lâzımdır.

BİN ÜÇ YÜZ ALTINCI MADDE — Gemi 1305 inci maddede yazılı hallerden gayri bir şekilde elden çıkarılmış ise gemiye sahip olan kimse, belli olmıyan alacaklıların intiyaz haklarının ilân ile tebliğat yaptırarak kaldırılmasına istiyebilir.

BİN ÜÇ YÜZ YEDİNCİ MADDE — Gemi son limana girdikten sonra yapılan bekecilik ve ambar masraflarının (madde : 1295 .N 1) gemi üstünde bütün başka alacaklara karşı rüçhan hakkı vardır.

BİN ÜÇ YÜZ SEKİZİNCİ MADDE — 1295 inci maddenin ikinci numarasından dokuzuncu numarasına kadar sayılan alacakların son yolculuktan doğanları evvelki yolculuklardan doğan alacaklara karşı rüçhan hakkını haizdirler .

Yukardaki fıkrada yazılı son yolculuktan doğan alacaklar içine son yolculuk bitirildikten sonra doğan alacaklar da katılır.

Son yolculuktan doğmıyan alacaklar arasında yenileri eskilere tercih olunur

Bununla beraber 1295 inci maddenin 3 üncü numarasında sayılan gemi alacaklılarının evvelki yolculuk dolayısıyla olan alacakları sonraki yolculuk dolayısıyla olan alacaklarına tercih olunur . Şu kadarki bu muhtelif yolculukların aynı hizmet veya ücret mukavelesine bağlı olması meşruttur .

Denizödüncüne sebep olan yolculuk 1298 inci maddede gösterildiği gibi birden fazla yolculuklardan ibaret ise denizödüncü verenin sırası yolculuklardan birincisi bittikten sonra başlayan yolculuklara ait alacaklardan sonra gelir.

BİN ÜÇ YÜZ DOKUZUNCU MADDE — Aynı Yolculuğa ait olan ve yahut aynı yolculuğa ait sayılan alacaklar (madde 1308) aşağıdaki sıraya göre ödenir:

1 - Gemiden alınan Devlet vergileri, liman ve deniz yolculuğu resimleri (madde:1295.N2);
2 - Gemi adamlarının hizmet ve ücret mukavelelerinden doğan alacakları (madde:1295.N3);
3 - Kılavuz, kurtarma, yardım, istirdat ve itiraz masrafları (madde 1295: .N4), geminin büyük avarya, garame payları (madde1295: .N 5), kaptanın âcil hallerde yaptığı denizödüncü mukavelesinden ve giriştiği başka kredi muamelelerinden doğan alacaklarla bunlardan sayılan alacaklar (madde 1295: .N 6);

4 - Yüklendiği halde teslim edilmıyen veya bozulan mallar ve bağajlar yüzünden çıkan alacaklar (madde 1295 : .N 7);

5 - 1295 inci maddenin sekizinci ve dokuzuncu numaralarında gösterilen alacaklar.

BİN ÜÇ YÜZ ONUNCU MADDE — 1309 uncu maddenin birinci, ikinci, dördüncü ve beşinci numaralarında gösterilen alacakların aynı numara altında bulunanları aynı sıradadırlar.

1309 uncu maddenin üçüncü numarasında sayılan alacakların sonradan doğanları evvel doğanlardan üstündür, birlikte doğanlar bir sıradadır.

Aynı acil halde (Madde 1295 :.N 6) kaptan muhtelif işler mukavele ederse bunlardan doğan alacakların sırası birdir.

Kaptanın 1309 uncu maddenin üçüncü numarasında sayılı olan evvelki alacakları ödemek için yaptığı kredi işlerinden ve bilhassa denizödüncü mukavelesinden doğan alacaklar ile böyle evvelki alacakları tamına, yenileme veya bunların ödeme zamamını uzatma için giriştiği

mukavelelerden doğan alacaklar ancak evvelki alacağın rüçhan hakkından istifade ederler. Kredi veya mukavele yolculuğa devam edebilmek için zaruri bulunmuş olsada hüküm budur.

BİN ÜÇ YÜZ ON BİRİNCİ MADDE — 1295 inci maddenin onuncu numarasında sayılı alacaklar ne vakit doğmuş olurlarsa olsunlar gemi alacaklılarının diğer bütün alacaklarından sonra sıraya girerler.

BİN ÜÇ YÜZ ON İKİNCİ MADDE — Gemi alacaklılarının navlun üzerindeki rehin hakkı navlun henüz ödenmemiş yahut parası kaptanın elinde bulunmuş olduğu müddetce hüküm ifade eder. Bu rehin hakkına alacaklıların sırasına dair olan 1307 den 1311 inciye kadar olan maddelerin hükmü tatbik olunur.

Navlun devredildiğinde gemi alacaklılarının rehin hakkı bu navlun henüz ödenmemiş bulunduğu yahut parası kaptanın elinde olduğu müddetçe yeni alacaklıya karşı ileri sürülebilir.

Rehin haklarını tamamen veya kısmen kaybetmiş olan gemi alacaklılarına karşı donatan navlundan aldığı miktar nisbetinde şahsan mes'ul olur. Donatan alınan paramın paylaşılması halinde kendisine düşecek pay nisbetinde bu alacaklıların her birine karşı mes'uldür.

Donatan kendi hesabına gemiye yükletilen malların da navlunu nisbetinde şahsan mes'uldür. Bu navlun yükleme yerinin ve zamamının adetine göre hesap olunur.

BİN ÜÇ YÜZ ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Donatan navlunu bunun üzerinde rehin hakkını haiz olan alacaklılardan birisinin veya bir kaçının alâkasını kesmek için kullandığı halde rüçhan hakkı olan alacaklılara karşı yalnız bunlara bilerek zarar vermiş olduğu takdirde mes'uldür.

BİN ÜÇ YÜZ ON DÖRDÜNCÜ MADDE — 1305 ve 1306 inci maddelerde gösterilen hallerde satış parasını alan donatan cebri icra, satış veya belli olmayan alacaklılara ilânla tebliğat yüzünden rehin hakkını kaybeden alacaklılara karşı, tıpkı navlununu aldığı yolculuktan dolayı alacaklı olanlara karşı olduğu gibi şahsan mes'ul olur (1312,1313).

BİN ÜÇ YÜZ ON BEŞİNCİ MADDE — Donatan yalnız gemi ve navlun ile mes'ul olduğu bir gemi alacaklısının alacağını öğrendikten sonra alacaklının menfaati icabından olmadığı halde gemiyi yeni bir deniz yolculuğu yapmağa gönderirse (madde 1298) geminin yolculuk başlangıcındaki değeri alacaklılar arasında kanuni sıralarına göre paylaşılsaydı bu alacaklıya düşecek olan para nisbetinde şahsan dahi mes'ul olur.

Paylaşma sırasında alacaklının bütün alacağını elde etmiş olacağı farz olunur.

Alacaklıya karşı rehnedilmiş olan navlunu almış olmak yüzünden donatanın şahsan mes'ul olması mecburiyetine bu hükümlerle halel gelmiş sayılmaz.

BİN ÜÇ YÜZ ON ALTINCI MADDE — Büyük avaryaya halinde feda veya bozulma tazminatı gemi alacaklıları için tazminatın tahsis edildiği eşya yerine geçer.

Geminin ziyat veya bozulması ve navlunun mal ziyat veya bozulması sebeble eksilmesi halinde kanuna muhalif harekâtı ile bu zararlara sebep olan kimse tarafından donatana verilmesi lâzım gelen zarar ve ziyat da aynı hükme tabidir.

Donatan zarar ve ziyat ve tazminatı almış ise aldığı para miktarınca geminin alacaklılarına karşı tıpkı navlunu almış olduğu halde bir yolculuktan dolayı alacağı olanlara karşı olduğu gibi şahsan mes'ul olur (1312 - 1313).

BİN ÜÇ YÜZ ON YEDİNCİ MADDE — Rehin haklarını takip ederlerken rehinli veya safr her hangi alacaklılar ile karşılaşılırsa rüçhan hakkı gemi alacaklılarındır.

BİN ÜÇ YÜZ ON SEKİZİNCİ MADDE — Malı navlundan, denizödücünden, büyük avaryaya garame payından, kurtarma ve yardım masraflarından (1164, 1220, 1266, 1292) dolayı takyit eden rehin hakları içinde navluna ait olamın sırası bütün diğerlerininkinden sonra gelir. Bu sununcular içinde yeni doğan rehin hakkı daha evvel doğandan üstündür. Birlikte doğanların sırası birdir. Kaptanın aynı acil hal sebebiyle yaptığı işlerden doğan alacaklar aynı zamanda doğmuş sayılır.

Büyük avaryaya, ziya veya haksız bir fiilden doğan hasar hallerinde 1316 ıncı madde hükümleri veya kaptan tarafından bir ziyayın önüne geçmek veya onu eksiltmek kastıyla 1076 ıncı maddenin 3 üncü fıkrasına göre yapılan satış halinde 1305 inci madde ve hesabına satış yapılmış olan kimse bedelini almış ise 1314 üncü madde hükümleri tatbik olunur.

ONUNCU FASIL

Deniz yolculuğu rizikolarına karşı sigorta

I — Umumî hükümler

BİN ÜÇ YÜZ ON DOKUZUNCU MADDE — Gemiye yahut yükü deniz rizikolarına karşı temin etmekte para ile ölçülebilecek bir menfeati olan kimse bunun üzerine deniz sigortası yaptırabilir.

BİN ÜÇ YÜZ YIRMİNCİ MADDE — Başlıca şunlar sigorta olunabilir:

Gemi

Navlun

Yolcu taşıma ücreti

Mal

Denizödücü olarak verilen para

Büyük avaryaya masrafları

Karşılığı gemi, navlun, yolcu taşıma ücreti veya mal olan başka alacaklar

Malın gönderildiği yere varmasıyla elde edilmesi muhtemel kâr (Umulan kâr)

Kazamlacak kumüsyon

Sigortacının üzerine aldığı riziko (Mükerrer sigorta).

Bunlardan birini sigorta ettirmekle ötekileri sigortalanmış olamaz.

BİN ÜÇ YÜZ YİRİMİ BİRİNCİ MADDE — Kaptanın ve gemi adamlarının ücretleri sigorta olamaz.

BİN ÜÇ YÜZ YİRİMİ İKİNCİ MADDE — Bir sigorta akteden kimse gerek kendi menfaat payını (kendi hesabına sigorta) ve gerek başkasının menfaat payını (başkası hesabına sigorta) sigortalıyı bildirmek veya bildirmemek suretile sigorta ettirebilir.

Mukavelede sigortanın kendi hesabınımı yoksa başkası hesabınımı (kimin olacak ise onun hesabına) yapıldığı bile yazılmıyabilir. Kimin olacak ise onun hesabına kaydile yapılan bir sigortadan başkası hesabına yapıldığı anlaşılınca başkası hesabına yapılan sigorta hükümleri tatbik olunur.

Sigorta mukavelesinden sigortanın başkası hesabına ve yahut kimin olacağı onun hesabına yapıldığı anlaşılmıyor ise sigorta bunu aktedenin şahsî hesabına yapılmış sayılır.

BİN ÜÇ YÜZ YİRİMİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Başkası hesabına yapılan sigorta, aktin ancak sigortayı akte sigorta ettiren kimse tarafından memur olması ve yahut sigortanın akti sırasında

böyle bir vekâlet bulunmadığından o esnada sigortacıya haber vermiş bulunması halinde sigortacıyı ilzam eder.

Haber verilmemesi halinde sigorta ettiren kimsenin sigorta mukavelesini sonradan kabul etmesi vekâlet yokluğu yerine geçemez.

Haber verilmiş ise sigortacının sigorta hakkında ki taahhüdünü sigorta ettiren kimsenin bunu sonradan kabul etmesine bağlı değildir.

Bu hükümlere göre sigorta mukavelesile bağlı olmayan sigortacı mukavelesinin batıl olduğunu ileri sürmüş olsa bile sigorta ücretinin hepsini isteyebilir.

BİN ÜÇ YÜZ YIRMI DÖRDÜNCÜ MADDE — Sigorta gerek vekil ve gerek vekâleti olmaksızın başkası için iş gören kimse yahut sigortalının her hangi bir mümessili tarafından onun namına aktolunmuş ise bu kanuna göre mümessil sigortalı ve sigortada başkası hesabına yapılmış sigorta sayılmaz.

Tereddüt halinde sigorta tayin edilmiş başkası menfaatine yapılmış olsa bile başkası hesabına yapılmış bir sigorta olarak kabul olunur.

BİN ÜÇ YÜZ YIRMI BEŞİNCİ MADDE — Sigortacı, akit istediği takdirde kendi tarafından imzalanmış ve sigorta mukavelesine taalluk eden bir senet « polişe » vermeğe mecburdur .

BİN ÜÇ YÜZ YIRMI ALTINCI MADDE — Sigortacı tarafından tazmin olunacak bir zararın meydana geleceğine hini akitte esasen imkân görülmemiş ve yahut tazmin olunacak zarar hini akitte zaten meydana gelmiş olsa bile sigorta mukavelesinin hükmü muteberdir.

Şukadar ki her iki tarafta vaziyeti biliyor ise mukavele sigorta mukavelesi olarak batıldır.

Tazmin olunacak bir zarar meydana gelmesinin imkânsızlığını yalnız sigortacı ve tazmin olunacak zararın zaten meydana gelmiş olduğunu yalnız akit biliyor idise mukavele akitlerden vaziyeti bilmiyen tarafı bağlamaz. Sigortacı ikinci halde mukavelesinin butlanım ileri sürse bile, sigorta ücretinin tamamını iddia edilebilir. Mukavele akidinin mümessili tarafından aktolunmuş olduğu takdirde 1347 inci maddenin 2 inci fıkrasının tatbiki lâzım gelir. Başkası hesabına yapılmış bir sigorta halinde 1348 inci madde, birden çok eşya veya toptan bir çok eşya sigorta edilmiş ise 1351 inci madde tatbik olunur.

BİN ÜÇ YÜZ YIRMI VEDİNCİ MADDE — Sigorta olunan şeyin tam değeri sigorta değildir .

Sigorta bedeli sigorta değerini aşamaz .

Sigorta bedelinin sigorta değerini aşan miktarı hakkında sigorta hükümsüzdür (aşkın sigorta) .

BİN ÜÇ YÜZ YIRMI SEKİZİNCİ MADDE — Bir mal aynı rizikoya karşı birden çok sigortacılara sigortalanmış ve sigorta bedelinin tamamı sigorta değerini aşmış olursa (çifte sigorta) her bir sigortacı mukaveleye göre ödemeğe borçlu olduğu miktarı ödemek ve fakat sigortalı sigorta değerinin hepsini aldıktan sonra sigorta bedelinin tamamını artık tazminat olarak sigortacıdan istememek üzere sigortacılar müteselsilen mes'ul olurlar.

Sigortacılar birbirleri arasındaki münasebette sigortalıya karşı mukaveleye göre ödemeğe borçlu oldukları para nisbetinde mükelleftirler.

Sigortacılarından birine yabancı hukukunu tatbik lâzım gelirse hakkında yabancı hukuku tatbik edilecek olan sigortacının fazla ödediği kısmı diğer sigortacılarından isteyebilmesi için bizzat kendisinin aynı hukuka göre iade ile mükellef bulunması şarttır.

Sigortalı haksız olarak menfaat elde etmek düşüncesiyle çifte sigorta yaptırmış ise bu düşünce ile yapılan mukavelelerden her biri batıldır.

Sigortacı mukavelesinin yapıldığı sırada bu butlanı bilmiyorsa bütün primleri isteyebilir.

BİN ÜÇ YÜZ YIRMİ DOKUZUNCU MADDE — Sigorta yaptıran, çifte sigortayı meydana getiren mukaveleyi diğer sigortadan haberdar olmadığı halde yapmış ise bu kimse - sigortacıların aralarındaki münasebette paylaşmağa mecbur olacakları şekilde - sigorta bedelinin ve onunla mütenasiben de primlerin indirilmesini bu iki sigortacının her birinden isteyebilir. Sigorta bedelinin ve primlerin indirilmesi sigortanın başladığı tarihte hüküm ifade eder.

Diğer sigortacı ile akil yapılmadan evvel bir sigortacı hakkında tehlike baş göstermiş ise birinci sigortacıya karşı indirme talebi yapıldığı anda hüküm ifade eder.

Sigortacının münasip bir tazminat (ristorno hakkı) istemeğe hakkı vardır. Ristorno istemek hakkı sigortayı akteden kimsenin fazla sigortayı haber alır almaz bunu istememesi halinde düşer.

BİN ÜÇ YÜZ OTUZUNCU MADDE — Bir menfaat için aynı rizikoya karşı birden ziyade sigortacılar nezdinde sigorta akteden kimse her bir sigortacıya öteki sigortalardan hemen haber vermeğe mecburdur.

BİN ÜÇ YÜZ OTUZ BİRİNCİ MADDE — Sigorta bedeli sigorta değerinden az ise, kısmi hasar halinde, sigortacı sigorta bedelinin değerine nisbeti ne ise o nisbette mes'ul olur.

BİN ÜÇ YÜZ OTUZ İKİNCİ MADDE — Aktiller sigorta bedelini belli bir miktar para olarak takselemegi kararlaştırmışlar ise (Takse, takselenmiş poliçe) sigorta değerini tespit için taraflar arasında bu takse esas olur.

Şukadarki takse hakikatte taşkın ise sigortacı onun indirilmesini isteyebilir. Eger umulan kârlar takselenmiş işe sigortacı taksenin, mukâvelenin akti sırasında her türlü ihtimale ve ticarî tahminlere göre kestirilebilen kârı geçmesi halinde bunun indirilmesini isteyebilir. (Şimdilik takselenmiştir) kaydile yapılan bir sigorta poliçesi takse katileştirilmedikçe takselenme poliçe (açık poliçe) sayılır.

Navlun sigorta edildiğinde sigortacı tarafından tazmin edilecek hasar hususunda takseye mahal yoktur; megerki bu cihet ayrıca yazılmış ola.

BİN ÜÇ YÜZ OTUZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Bir mukavelede birden ziyade eşya veya toptan bir çok eşya için bir tek sigorta bedeli konmuş fakat bu eşyanın bazıları için ayrı ayrı takseler kararlaştırılmış ise ayrıca takselenmiş eşya ayrı ayrı sigorta edilmiş sayılır.

BİN ÜÇ YÜZ OTUZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Sigortacı için rizikoların başladığı zamandaki değeri geminin sigorta değeri sayılır.

BİN ÜÇ YÜZ OTUZ BEŞİNCİ MADDE — Donanma masrafları, ücretleri, sigorta masrafları gemi ile aynı zamanda veya gayri safi navlunun sigortalanmasıyla yahut ayrıca sigorta edilebilirler. Bunlar ancak açıkca mukavele edilmiş olursa gemi ile birlikte sigortalanmış sayılır.

BİN ÜÇ YÜZ OTUZ ALTINCI MADDE — Navlun, gayri safi miktarına kadar sigorta edilebilir. Navlun mukavelelerinde kararlaştırılan navlun miktarı ve muayyen bir navlun kararlaştırmamış yahut mallar donatan hesabına yükletilmiş ise mutat navlun, navlun sigortası değeri sayılır (madde : 1160).

BİN ÜÇ YÜZ OTUZ YEDİNCİ MADDE — Navlun sigorta edilirken navlunun tamamını, yoksa bir parçasını sigortaladığı kararlaştırılmamış ise navlunun bütünü sigortalanmış sayılır.

Sigorta edilmesi lâzımgelen navlunun safi navlunun gayri safi navlunun olduğu kararlaştırmamış ise gayri safi navlun sigortalanmış sayılır.

Sigorta miktarının ne kadarının gidiş navlununa ve ne miktarının geliş navlununa ait olduğu kararlaşımsızın bu iki navlun bir tek sigorta bedeli üzerine sigorta edilmiş ise bu meblâğın yarısı gidiş yarısı geliş navlununa ayrılır.

BİN ÜÇ YÜZ OTUZ SEKİZİNCİ MADDE — İki tarafça değeri bulunak için başka bir tahmin esası kararlaşımadıkça malların yükleme zamanında ve yükleme yerindeki değerleri ile gemiye yükletilinceye kadar yapılan masraflar ve sigorta masrafları bu malların sigorta değeri sayılır.

Navlun ile yolculuk müddetinde ve varma yerinde yapılan masraflar, bu cihetler ayrıca kararlaşımadıkça, ilâve edilmez.

Malların sigorta değeri fakselemiş olduğu takdirde dahi bu hükümler tatbik olunur.

BİN ÜÇ YÜZ OTUZ DOKUZUNCU MADDE — Donanma masrafları veya ücretler gerek ayrıca ve gerek gayri safî navlun sigortasıyla sigorta olunmuş ise veyahut malların sigortası halinde navlun ile masraflar yolculuk müddetince ve varma yerine kadar sigorta edilmişlerse sigortacı kurtulan navlun, ücret ve masraflar için tazminat vermez.

BİN ÜÇ YÜZ KIRKINCI MADDE — Mal sigortasında umulan kâr yahut komisyon, malın sigorta değeri takselemiş olsa bile ancak mukavelede yazılı olduğkça sigorta içinde sayılır.

Umulan kâr sigorta içinde bulunur ve sigorta değeri de takselemiş olmakla beraber takseden ne miktarının umulan kâra ayrılacağı gösterilmemiş olur ise takseden yüzde onu umulan kâra ait sayılır.

Umulan kâr sigorta içinde olupta sigorta değeri takselememiş bulunursa sigorta değerinin yüzde onu, sigortalanmış umulan kâr sayılır (Madde : 1338).

Komisyon sigorta içinde bulunduğunda yüzde on yerine yüzde iki koymak kaydile yine ikinci fıkra hükümleri tatbik olunur.

BİN ÜÇ YÜZ KIRK BİRİNCİ MADDE — Umulan kâr ve yahut komisyon ayrıca sigortalanmış ve sigorta değeri takselememiş bulunursa tereddüt halinde, sigorta bedeli, aynı zamanda sigorta değerinin taksesi olarak kabul edilir.

BİN ÜÇ YÜZ KIRK İKİNCİ MADDE — Denizödüncü veren denizödüncü olarak verdiği parayı da primi de sigorta edebilir.

Denizödüncü olarak verilen para sigortalampla hangi eşyanın deniz ödüncüne karşılık tutulduğu gösterilmemiş bulunur ise ödünç verilen paranın sigortası gemiye, navluna ve yüke şamil sayılır.

Eğer hakikatte bütün bu şeyler denizödüncüne karşılık tutulmamışlar ise bu hüküm yalnız sigortacı tarafından ileri sürülebilir.

BİN ÜÇ YÜZ KIRK ÜÇÜNCÜ MADDE — Sigortacı borçlarını yerine getirmiş ve sigortalının üçüncü kimseye tazmin ettirebileceği bir zararı tazmin eylemiş ise sigortalının o üçüncüye karşı olan haklarına halef olur; şu kadarki 1316 inci ve 1318 inci maddelerin 2 inci fıkralarının hükmü değişmez. Sigortalı, istiyen ve masrafları kabul eden sigortacıya, üçüncü şahsa karşı olan haklarına halef olduğunu gösteren tasdikli bir senet verecektir.

Yukarda yazılı hakları bozacak her türlü fiillerinden sigortalı mes'uldür.

BİN ÜÇ YÜZ KIRK DÖRDÜNCÜ MADDE — Deniz rizikoları altındaki bir şeyin karşılık gösterildiği bir alacak sigortalanmış olursa sigortalı hasar olupta sigortacı borçlarını yerine getirdikten sonra borçluya karşı olan haklarını sigortalının ödediği tazminat tutarınca kendisine devretmeğe mecburdur.

Sigortalı sigortacıdan hakkını istemeden evvel borçlusundan alacağını istemeğe mecbur değildir.

II — Sigorta mukavelesinin akti sırasında yapılacak beyanlar

BİN ÜÇ YÜZ KIRK BEŞİNCİ MADDE — Gerek kendi ve gerek başkası hesabına sigorta akteden kimse mukavelesinin akti sırasında kendisince bilinen ve ehemmiyetleri dolayısıyla sigortacıma maruz kalacağı rizikoların takdirine veya mukavelesinin aktine yahut şartlarına tesir yapacak mahiyette bulunan bütün halleri beyan ile mükelleftir.

Mukavele sigorta ettiren kimsenin hesabına bir mümessil tarafından aktedilmiş ise mümessil dahi bildiği halleri bildirmeğe mecburdur.

BİN ÜÇ YÜZ KIRK ALTINCI MADDE — Başkası hesabına sigorta yapıldığından sigortalıca veya aradaki vekilce bilinen hallerin dahi mukavelesinin yapıldığı sırada sigortacıya bildirilmesi lâzımdır. Sigortalının veya aradaki vekilin bildirmeğe borçlu oldukları haller, fevkalâde tedbirler alınmaksızın mukavelesinin aktinden evvel sigorta akidine bildirilemeyecek kadar geç öğrenilecek ise bildirmek mecduriyeti aranmaz. Sigorta, sigortalı vekâlet vermeden ve onun malûmatı olmadan yapılmış ve aktin yapıldığı sırada vekâlet olmadığı sigortacıya bildirilmiş ise sigortalının bildiğine bakılmaz.

BİN ÜÇ YÜZ KIRK YEDİNCİ MADDE — 1345, 1346 ıncı madde hükümlerine aykırı olarak beyana değer haller bildirilmemiş ise sigortacı akitten vaz geçebilir.

Sigorta akiti veya 1345 inci maddenin 2 inci fıkrasına yahut 1346 ıncı maddeye göre malûmatı gözetilen bir alâkah, hali öğrenmekten hiyle ile kaçınmış ve bu yüzden beyana değer bir hâl bildirilmemiş ise hüküm ayırdır.

Bildirilmemiş olan hali sigortacı biliyor idise yahut bildirmemezlik kusurdan ileri gelmemişse mukaveleden vaz geçilemez.

BİN ÜÇ YÜZ KIRK SEKİZİNCİ MADDE — Beyana değer hal yanlış bildirilmiş olsa dahi sigortacı mukaveleden vaz geçebilir.

Sigortacı yanlışlığı biliyorsa veya yanlış bildirme kusurdan ileri gelmiyorsa mukaveleden vaz geçilemez.

BİN ÜÇ YÜZ KIRK DOKUZUNCU MADDE — Sigortalanmış mallardan bir kısmı için sigortacıyı mukaveleden vaz geçmeğe haklı kılan sebepler varsa sigortacı ancak sigortalının yalnız geri kalan kısmı hakkında aynı hükümlerle mukavele aktececeği idise bu kalan kısımdan vaz geçebilir.

BİN ÜÇ YÜZ ELLİNCİ MADDE — Mukaveleden ancak bir hafta içinde vaz geçilebilir.

Bu muddet bildirme borcunun yerine getirilmediğini sigortalının öğrendiği andan başlar. Vaz geçme, sigortayı akteden kimseye karşı bir beyan ile yapılır. Sigortacı vazgeçerse yine bütün primi alır; alınmış olan tazminat geri verilir ve alındığı günden faiz işler.

Sigortacı üzerine aldığı kaza çıktıktan sonra mukaveleden vaz geçerse bildirilmemiş olan halin kazanın çıkması ve sigortalının ödeme borcunun şumulü üzerinde bir tesiri yoksa sigortalının tazminat borcu kahr.

BİN ÜÇ YÜZ ELLİ BİRİNCİ MADDE — Bildirme borcu yerine getirilmez ve bunda öteki tarafın bir kusuru olmazsa sigortacı mukaveleden vazgeçemez; fakat rizikonun yüksekliği için daha yüksek bir prim vermek lâzım geliyorsa sigortacı daha yüksek prim isteyebilir. Mukavele yapılırken

rizikonun kabul edilmiş olmasını beyana değer halin öteki tarafca bilimmemesi yüzünden sigortacıya bildirilmemesinden ileri geldiği anlaşılırsa aym hüküm tatbik olunur.

Sigortacının dala yüksek pirim istemek hakkı, bildirme borcunun yerine getirilmemesinden yahut bildirilmeyen hali öğrendiği andan itibaren bir hafta içinde ileri sürülmez ise düşer.

BİN ÜÇ YÜZ ELLİ İKİNCİ MADDE — Sigortacının hileden dolayı mukaveleyi bozmak hakkı mahfuzdur.

III — Sigortalının sigorta mukavelesinden çıkan borçları

BİN ÜÇ YÜZ ELLİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Hilafına mukavele yok ise pirimler, mukavele yapılır yapılmaz, ve bir poliçe istenilirse, bu poliçenin teslimi mukabilinde ödenmek lâzımdır. Sigorta mukavelesini akteden kimse primleri ödemeğe mecburdur.

BİN ÜÇ YÜZ ELLİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Sigortalanmış bir yolculuk yerine, sigortacının rizikosu başlamadan evvel, başka bir yola çıkmış ise sigortacı gemi ve navlun sigortasından doğan her türlü borçtan kurtulur. Başka sigortalara gelince bunlarda sigortacı ancak yolculuğun değiştirilmesi sigortalı tarafından veya onun emrile yahut muvafakatile yapılmamış ise mes'uliyeti yüklenir.

Sigortalanmış yolculuk sigortacı için riziko başladıktan sonra değiştirilmiş ise sigortacı yolculuk değiştirildikten sonra çıkan kazalardan mes'ul değildir.

Şu kadarki yolculuk sigortalı tarafından veya onun emir yahut muvafakatile değiştirilmemiş ve yahut yolun değişmesi mücbir kuvvetten ileri gelmiş ise sigortacı bu kazalardan mes'uldür; meğerki bu mücbir kuvvet sigortacının üstüne almadığı bir rizikodan doğmuş ola.

Başka bir varma limanına gitmeğe karar verilip te bu kararın tatbikine geçilince her iki varma limanına aym yoldan gidilse bile yolculuk değiştirilmiş sayılır. Bu hüküm gerek birinci fıkradaki hallerde ve gerek ikinci fıkrada yazılı halde tatbik olunur.

BİN ÜÇ YÜZ ELLİ BEŞİNCİ MADDE — Sigortalının kendi fiili veya kendi emirleri ve yahut muvafakatile yolculuğun başlaması veya bitmesi haksız olarak geciktirilir, veya sigortalanın yolculuk için durma limanı sayılmıyacak bir limana uğramırsa ve yahut sigortalı başka bir surette rizikoların artmasına veya değişmesine meydan verirse ve hususile bunun için verdiği sözü yerine getirmez ise sigortacı çıkabilecek kazalardan mes'ul olmaz.

Aşağıdaki hallerde bu hüküm tatbik olunmaz:

- 1 - Rizikonun artması veya değişmesinin sonraki kaza üzerine tesir yapmıyacağını kabul etmek lâzım geldiğinde;
- 2 - Riziko başladıktan sonra rizikonun artma veya değişmesi mücbir kuvvetlerden ileri gelmiş ise. Meğer ki bu mücbir kuvvet sigortacının üstüne almadığı bir rizikodan doğmuş ola;
- 3 - Kaptan insaniyet düşüncesile yolunu değiştirmeye mecbur kalmış ise.

BİN ÜÇ YÜZ ELLİ ALTINCI MADDE — Mukavele yapılırken kaptanın şahsı gösterilmiş ise yalnız bu kadarı geminin kumandasını o kaptanın muhafaza edeceği taahhüdü demek değildir.

BİN ÜÇ YÜZ ELLİ YEDİNCİ MADDE — Mal sigortalarında taşıma, kararlaştırılan gemi ile yapılmamış ise sigortacı hiç bir kazadan mes'ul olmaz. Bununla beraber sigortacı için riziko başladıktan sonra sigortalının emir ve rizası olmadan mal kararlaştıran gemi ile değil de başka türlü taşınmış veya kaza bu hal yüzünden olmuş ise sigortacı mukavele hükümlerine göre mes'uldür. Meğer ki kaza, sigortacıya yükletilmeyecek bir rizikodan çıkmış ola.

BİN ÜÇ YÜZ ELLİ SEKİZİNCİ MADDE — Taşıyacak gemi veya gemiler gösterilmiyerek (kendi veya adı kararlaştırılmış gemiler) mal sigortalannıst halinde, sigortalı malın hangi gemiye yükleneceğini öğrenir öğrenmez bunu sigortacıya bildirmeğe borçludur.

Bu borcun yerine getirilmemesi halinde sigortacı yüklenmiş malın uğriyabileceği kazaların hiç birisinden mes'ul olamaz;

BİN ÜÇ YÜZ ELLİ DOKUZUNCU MADDE — Her Kaza vukuunda aktı yapan veya sigortadan haberi olmak şartile sigortalı kazayı öğrenir öğrenmez sigortacıya bildirmeğe mecburdur. Yoksa sigortacı vaktinde haber almış olması halinde indirebileceği miktarı, tazminat tutarından indirebilir.

BİN ÜÇ YÜZ ALTMİŞİNCİ MADDE — Sigortalı bir kaza çıkınca gerek eşyayı kurtarmak ve gerek daha büyük zarara meydan vermemek için lâzım gelen tedbirleri mümkün olduğu kadar almağa mecburdur. Bununla beraber imkân varsa alınacak tedbirler için evvelden sigortacı ile görüşmelidir.

IV -- Rizikoların şumulü

BİN ÜÇ YÜZ ALTMİŞ BİRİNCİ MADDE — Aşağıdaki hükümler veya mukavele ile başka türlü bir şekil kararlaştırılmış ise sigortanın devamınca geminin veya yükün karşıladıkları bütün rizikoları sigortacı yüklenir.

Sigortacının yükleneceği rizikolar başlıca şunlardır:

1 - Üçüncü kimselerin kusuru yüzünden dahi olmuş ise su alma, karaya oturma, parçalanma, yanma, batma, patlama, yıldırım, zelzele ve buz avaryasına uğrama . . . ve saire gibi tabii hadiselerle deniz kazası rizikoları ;

2 - Muharebeden ve en yüksek makanın emirlerinden çıkan rizikolar;

3 - sigortalının kusuru olmadan üçüncü şahsın talebi ile konulmuş hacizden çıkan rizikolar;

4 - Hırsızlık ve deniz haydutluğu, yağma ve zorbalık rizikoları;

5 - Yolculuğu bitirmek için sigortalı malı denizödüncüne karşılık gösterme veya malları aynı maksatla satma yahut kullanma rizikoları (1079 dan 1082 ye kadar olan maddelerle 1373 üçüncü madde)

6 - Gemi adamlarından birisinin egriliğinden veya kusurundan çıkan rizikolar; fakat bunlardan sigortalannmış mal için bir zarar çıkmış olması şarttır ;

7 - Gemilerin birbirine çatmasından çıkan rizikolar; şu kadar ki sigortalının çatma yüzünden doğrudan doğruya bir zarara uğraması ile üçüncü şahsa verilen zararı tazmin mecburiyetinde kalarak dolayisile zarar görmüş olması birbirinden ayırt edilmez.

BİN ÜÇ YÜZ ALTMİŞ İKİNCİ MADDE — Sigortacı aşağıda sayılı zararları ödemez :

1 - Geminin yahut yükün sigortası halinde gemi yolculuğa yaramaz bir halde iken, iyice donatılmadan veya tayfalanmadan ve lüzumlu kâğıtları almadan (1054) yola çıkmış olupta bu yüzden gelen zarar, gemi çatma halı müstesna olmak üzere gemi adamlarından biri tarafından üçüncü şahıslara karşı verilen ve donatımı mes'uliyet altına sokan zarar (Madde 1026,1027) ;

2 - Yalnız geminin sigortası halinde geminin alelâde kullanılması yüzündenn geminin ve takımlarının uğradığı zarar, eskime, çürüme, kurt yeniği yüzünde geminin ve takımlarının uğradığı zarar;

3 - Navlun veya malın sigortası halinde malın mahiyeti icabından başlıca içinden bozulmuş olmasından, azalmasından alelâde akmasından ve bunlara benzer diğer sebeplerden, fena ambalaj yapılmış olmasından, yahut fareler yüzünden çıkan zarar; bununla beraber, sigortacının mesul olduğu bir kaza yüzünden yolculuk fevkâlâde bir surette gecikirse, sigortacı, bu numarada yazılı zararları gecikmeğe sebep olduğu nisbette ödemeğe mecburdur .

4 - Sigortalının kasıt yahut ihmali yüzünden çıkan zararlar; bununla beraber sigortacı sigortalının gemiyi yanlış sevk etmek yüzünden çıkan zararları ödemekte mükelleftir, meğerki sigortalıya fena bir hareket isnat ve isbat oluna.

5 - Malların yahut umulan kârın sigortası halinde malları boşaltanın, gönderilenin yahut kargadorun bu sıfatla kast veya ihmalleri yüzünden çıkan zararlar.

BİN ÜÇ YÜZ ALTMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Sigortalının bir zararı tazmin borcu, sigortalının kaptan veya başka birisinden tazminat istemek hakkı olsa bile değişmez, sigortalı zararın tazminini önce sigortacıdan isteyebilir. Bununla beraber, bu hakkın takibi için sigortalıya yardım etmeğe ve istediklerini emniyet altına koymak için, masrafı sigortacı hesabına olarak, navlunu ödemeyip alıkoymak, gemiyi haczettirmek veya halin icap ettirdiği başka tarzda hareket etmek suretile lüzumlu tedbirleri almağa borçludur (Madde : 1360).

BİN ÜÇ YÜZ ALTMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Bir yolculuk için geminin sigortalanması halinde sigortacı için riziko yükün veya safranın yükledilmesi başladığı andan yahut yükletilecek yük veya safra yok ise geminin kalktığı andan işler. Riziko; varna limanında yükün veya safranın boşaltılması bittiği anda durur.

Boşaltma, sigortalının yolsuz bir hareketinden dolayı gecikmiş ise gecikme olmasaydı boşaltmanın bitmiş olacağı anda riziko durur. Boşaltma bitmeden evvel, yeni bir yolculuk için mal veya safra alınmış ise, mal veya safranın alınmağa başladığı anda riziko durur.

BİN ÜÇ YÜZ ALTMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Malın, umulan kârın veya yükletilen maldan kazanılacak kumüsyonun sigortalanması halinde riziko, malın gemi veya navlunlara yükletilmek üzere karadan kaldırıldığı andan işler, riziko, mal varna limanında yeniden karaya çıkarıldığı anda durur.

Boşaltma, sigortalının yahut malın veya umulan kârın sigortalanması halinde sigortalıdan başka 1362 inci maddenin 5 inci fıkrasında kösterilenlerden birinin yolsuz hareketi yüzünden gecikmiş ise riziko, böyle bir gecikme olmasaydı boşaltmanın bitebileceği anda durur. Yükletme ve boşaltma sırasında, mahallin âdetlerine göre kullanılan mavunalardan çıkan rizikolardan sigortacı mes'uldür.

BİN ÜÇ YÜZ ALTMİŞ ALTINCI MADDE — Navlun sigortası halinde riziko:

Geminin ve bu yüzden navlunun karşılaştığı kazalarda, aynı yolculuk için gemi sigortasında rizikoların işleyip duracağı zaman; malın ve bu yüzden navlunun karşılaştığı kazalarda aynı yolculuk için mal sigortasında rizikonun işleyip duracağı zaman

İşler ve durur.

Yolcu ücretlerinin sigortasında riziko, aynı yolculuk için gemi sigortasında rizikoların işleyip duracağı zamanda,

İşler ve durur.

Navlun ve yolcu ücretlerini sigortalıyan sigortacı geminin uğradığı kazalardan ancak, navlun ve yolculuk mukaveleleri daha evvel aktedilmiş oldukça, ve donatan malı kendi hesabına yüklettirmiş ise mallar gemiye veya mavunalara yükletilmek üzere karadan kaldırılmış oldukça, mes'uldür.

BİN ÜÇ YÜZ ALTMİŞ YEDİNCİ MADDE — Denizdöncü ve avarya paralarının sigortası halinde rizikolar bu paraların avans verilmesiyle yahut sigortalı avarya masraflarını vermiş ise bunların kullanılmasıyla işlemeğe başlar.

Bu rizikolar, denizdöncüne karşılık tutulan malın veya kendisi için avarya masrafı alınan eşyanın sigortalarındaki rizikoların duracağı zaman durur.

BİN ÜÇ YÜZ ALTMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — İşlemeğe başlıyan rizikolar sigortacı için, mukavele adilen müddetçe veya sigortalanan yolculuğun devamınca durmadan işler.

Sigortacı barına ve durma limanlarında bile geçen günlerde ve yolculuk gidip gelme için sigortalanmış ise gidiş yolculuğunun varna limanında geçen günlerinde çıkan rizikolardan da mes'uldür.

Malın boşaltılması lâzım gelir yahut gemi tamir için karaya çekilir ise sigortacı mal ve geminin karada buldukları sıradaki rizikolarından da mes'uldür.

BİN ÜÇ YÜZ ALTMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Rizikolar işlemeğe başladıktan sonra sigortalanan yolculuktan isteyerek veya istemiyerek vaz geçilmiş ise, yolculuğun bittiği liman rizikonun durması için varna limanı yerine geçer.

Mallar geminin yolculuğundan vaz geçtikten sonra, yolculuğu kararlaştırılmış gemi ile değil de başka türlü bağlama limanına taşınrsa bu mallar için işlemeğe başlamış olan rizikolar, taşıma kısmen yahut tamamen kara yoluyla yapılsa bile işlemekte devam eder. Bu hallerde evvelki boşaltma ve iğreti depo masrafları ve kara yoluyla olsa da taşıma masrafı fazlası sigortacıya düşer.

BİN ÜÇ YÜZ YETMİŞİNCİ MADDE — 1368 ve 1369 uncu maddelerin tatbiki 1355 ve 1357 inci maddelerin hükümlerine dokunmaz.

BİN ÜÇ YÜZ YETMİŞ BİRİNCİ MADDE — Sigorta, gün, hafta, ay, yahut bir kaç aylık bir zaman üzerine yapılmış ise sigorta, mukavele edildiği günün öğle vakti başlar ve müddetin son günü öğle vakti biter.

Zamanın hesabında geminin bulunduğu yer esas tutulur.

BİN ÜÇ YÜZ YETMİŞ İKİNCİ MADDE — Gemi zaman üzerinden sigorta edilmiş olupta mukavelede kararlaştırılan sigorta müddeti bitiminde yolda bulunursa, sigorta geminin en yakın varna limanına erişmesine ve şayet boşaltma bu limanda yapılacaksa boşaltmanın sonuna kadar (madde 1364) uzatılmış sayılır, meğerki başka türlü mukavele edilmiş ola.

Ancak sigortalı, gemi yola çıkmadan sigortayı uzatmak istemediğini sigortacıya bildirerek sigortanın uzamasına engel olabilir.

Uzatma halinde, sigortalı kararlaştırılan zaman primini bütün uzatma müddeti üzerinden ve eğer gemi kaybolmuş ise kayıplık müddetinin bitimine kadar geçen zaman üzerinden ödemekte devam eder.

Uzatma yoksa kaybolma müddeti sigorta müddetini aşmak şartile kayıplık sebebinden dolayı sigortacıdan bir şey istenemez.

BİN ÜÇ YÜZ YETMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Birden çok limanlardan biri veya öteki için sigorta yapıldıkta sigortalı bu limanlardan birini seçebilir. Sigorta bir liman ve bir başka yahut bir liman veya başka bir kaç liman için yapılmışse sigortalı bu limanlardan her birine uğriyabilir.

BİN ÜÇ YÜZ YETMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Sigorta birden çok limanlar için yapılmış veya sigortalıya birden çok limanda durmak hakkı verilmişse sigortalı bu limanda ancak kararlaştırılan sıraya göre ve eğer kararlaştırılmamış ise yolculuğa yaraşan sıraya göre uğriyabilir. Şu kadarki bütün limanlara uğramağa borçlu değildir.

Başka türlü mukavele edilmiş olmadıkca policedeki sıra kararlaştırılmış sıra yerine geçer.

BİN ÜÇ YÜZ YETMİŞ BEŞİNCİ MADDE — 1 - Büyük avarya garame payları. Bunlara sigortalının kendi uğradığı zarardan dolayı ödeyeceği garame payları da dahildir. 1176 ve

1273 üncü maddeler mucibince büyük avarya prensiplerine göre ödenmesi lâzım gelen garame payları da büyük avarya garame payları gibidir.

2 - Gemiyeye yüklenmiş mal donatının olmayıpta başka birinin olsa idi büyük avaryadan sayılacak olan fedakârlıklar.

3 - Kurtarma veya daha büyük zarardan koruma için zarurî yahut muvafık görüldükçe yapılan (1360) başka masraflar. Alınan tedbirlerin neticesiz kalmış olmasının ehemmiyeti yoktur.

4 - Sigortacıya düşen zararın, derecesini kestirmek için yapılacak masraflar ve hususiyle ekisper, değer biçme, satış ve dispeç masrafları sigortacıya düşer.

BİN ÜÇ YÜZ YETMİŞ ALTINCI MADDE — Sigortacının büyük avarya garame payları ile büyük avarya prensiplerine göre ödenecek garame paylarından olan borçları Türkiyede veya Türkiye dışında kararlaşan yerde mahallin kanunlarına uygun bir surette yapılacak dispeç göre kestirilir. Büyük avaryadan sayılı bir zarara uğrıyan sigortalı sigortacıdan dispeçte biçilmiş zarardan ötesinin tazminini istiyemez. Bundan başka sigortacı bütün dispeç parasını sigorta değeri gözedilmeksizin ödemeğe borçludur.

Zarar dispeçin yapıldığı yerin hukukuna göre büyük avaryadan sayılmamakta ise sigortalı zararın başka hukuka, hususile sigortanın yapıldığı yerin hukukuna göre büyük avaryadan olduğunu ileri sürüp zararın tazminini de sigortacıdan istiyemez.

BİN ÜÇ YÜZ YETMİŞ YEDİNCİ MADDE — 1376 ınci maddede yazılı garame payları sigortacının mukaveleye göre mes'ul tutulmiyacağı bir kaza dolayisile isteniyorsa sigortacı bu halde bunlardan mes'ul olmaz.

BİN ÜÇ YÜZ YETMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — Dispeç bu iş için kanun yahut ammenin tanıdığı bir kimse tarafından yapılmışsa sigortacı bu dispeçin yapıldığı yerdeki kanuna uygun olmadığını ve bu yüzden sigortalıya zarar geldiğini ileri sürerek feshini istiyemez; meğer ki sigortalı menfaatlerini gereği gibi gözetmemek yüzünden bu zararı kendi başına kendi getirmiş ola.

Bununla beraber sigortalı kendi zararından menfaat görenlere karşı kullana bileceği hakları sigortacıya devretmeğe mecburdur.

Buna mukabil sigortalının uğradığı zararın dispeç yapılan yerdeki hukuka göre tazmini lâzım gelmez iken zarar büyük avarya olarak gösterilmiş ise, sigortacı ona karşı dispeçin bu nisbette feshini her halde istiyebilir.

BİN ÜÇ YÜZ YETMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Sigortalının büyük avaryadan sayılan yahut büyük avarya prensiplerine göre ödemesi lâzım gelen bir zarara uğramasından dolayı bu zararın tespiti ve paylaşılmasını temin için mutat usüle müracaat edmiş ise sigortacı mes'ul olur.

Ancak sigortalının istihkakı olan garame paylarını elde etmek için mahkemeye müracaata kudreti olduğu halde bu yol ile de tazminat elde etmemiş ise sigortacı bu nisbette mes,ul değildir.

BİN ÜÇ YÜZ SEKSENİNCİ MADDE — Mutat usule sigortalının kusuru olmaksızın müracaat edilememiş ise sigortalı sigortacıdan mukavele dahilindeki bütün zararını doğrudan doğruya istiyebilir.

BİN ÜÇ YÜZ SEKSEN BİRİNCİ MADDE — Sigortacı zarardan ancak kararlaşmış sigorta bedeli tutarınca mes'uldür.

Ödenmesi lâzım gelen tazminatın tamamı sigorta bedelini geçse, sigortacı, 1375 inci

maddenin 3 ve 4 üncü fıkralarında yazılı masrafların hepsini ödemeğe mecburdur.

Bir kaza üzerine bu gibi masraflar yapılmış bulunur ise meselâ geri satın alma ve itiraz masrafları edilmiş olur veya zarara uğriyan şeyin yenilenmesi, yahut tamiri için masraf edilmiş olur ve meselâ umumî avarya masrafları yapılmış veya sigortalı bazı büyük avaryalara garame payı ödemiş yahut sigortalının böyle garame paylarının ödenmesi dolayısıyla şahsî bir borcu doğmuş bulunur ise, sigortacı yeniden bir kaza çıkması halinde bu kazadan doğacak zarardan bütün sigorta bedeli tutarınca ve daha evvel üzerine masraf ve paylar düşdüğüne bakılmaksızın mes'ul olur.

BİN ÜÇ YÜZ SEKSEN İKİNCİ MADDE — Sigortacı, kaza olunca bütün sigorta bedelini ödemek suretiyle sigorta mukavelesinden doğan diğer bütün borçlarından ve hususile sigortalı şeylerin kurtarılması, korunması ve eski hallerine getirilmesi masrafını vermekten kurtulabilir.

Kaza olduğu sırada sigortalı şeylerin bir kısmı sigortacının üzerine aldığı riziko dışında kalmış bulunursa sigortacı birinci fıkroda yazılı hakkını kullanarak sigorta bedelinin bu kısma ait olanını ödemekten kurtulur.

Sigorta bedelinin ödenmesi, sigortacıya, sigortalı şeyler üzerinde hiç bir hak vermez.

Sigortacının yukarda yazılı hakkını kullanmak istediğini ispat eden beyan sigortalıya ulaşmadıkca sigortacı, sigorta bedelini ödemiş bulunsa da kurtarma, korunma ve eski hale getirme masraflarını borçlu kalır

BİN ÜÇ YÜZ SEKSEN ÜÇÜNCÜ MADDE — Sigortacı sigortalının, kazayı ve bu kazanın mahiyetini ve bundan doğrudan doğruya doğan neticelerini ve kendisince bilinen bütün başka tafsilatını bildirdiği günden itibaren nihayet üç gün içinde 1382 inci maddede yazılı hakkını kullanmak istediğini sigortalıya beyana mecburdur. Etmezse bu hakkını kaybeder.

BİN ÜÇ YÜZ SEKSEN DÖRDÜNCÜ MADDE — Sigorta, sigortalı şeyin bütün değeri üzerinden yapılmamışsa, sigortacı 1375inci maddedeki garame paylarından, maddî fedakârlıklardan ve masraflardan yalnız sigorta bedelile sigortalı şeyin değeri arasındaki nisbet dairesinde mes'ul tutulabilir

BİN ÜÇ YÜZ SEKSEN BEŞİNCİ MADDE — Sigortacının bir zararı tazmin etme borcu sigortacıya ait olmıyan bir riziko sebebiyle yeni bir zararın yahut bütün bir ziyanın sonradan hadis olmasıyla ne düşer ne değişir.

BİN ÜÇ YÜZ SEKSEN ALTINCI MADDE — Küçük avaryaların tutarı zararı tayin ve tespit etmek için edilmiş masraf hesaba katılmaksızın (M: 1375 - No: 4) sigorta bedelinin $\frac{1}{10}$ 3ünü geçmedikce sigortacı bu avaryaları ödiyemez; fakat $\frac{1}{10}$ 3ü geçerse bu avaryalar $\frac{1}{10}$ 3 indirilmeksizin ödenir.

Gemi zaman üzerine veya birden fazla yolculuk için sigortalanmış ise yüzde üç her yolculuk için ayrıca hesap edilir. Yolculuğun ne olduğu 1298 inci maddede gösterilmiştir.

BİN ÜÇ YÜZ SEKSEN YEDİNCİ MADDE — Sigortacı 1375 inci maddenin 1, 3 fıkralarında yazılı garame paylarını, maddî fedakârlıkları ve masrafları, sigorta bedelinin $\frac{1}{10}$ 3 üne varmasalar bile öder. Ancak bunlar 1386 inci maddede yazılı $\frac{1}{10}$ 3 ün tespitinde hesaba katılmaz.

BİN ÜÇ YÜZ SEKSEN SEKİZİNCİ MADDE — Sigortacının müayyen bir yüzdeden beri olacağı kararlaştırılmış ise 1386 ve 1387inci maddelerin hükümleri tatbik olunur.

Ancak bu maddelerde geçen yüzde üçler yerine mukavelede gösterilen yüzde miktarı kaim olur.

BİN ÜÇ YÜZ SEKSEN DOKUZUNCU MADDE — Sigortacının harp rizikolarını üzerine almayacağı ve sigortanın diğer rizikolar için yalnız harpten doğan engellerin çıkmasına kadar süreceği kararlaştırılmış ise sigortacının rizikoları harp rizikosunun yolculuk üzerine tesir yapmağa başladığı andan itibaren biter; hususile yolculuğun başlaması veya devamı harp gemileri, korsanlar veya abluka yüzünden sekteye uğrar veya yolculuk böyle bir tehlikeyi bertaraf etmek için geciktirilir, yahut gemi böyle bir sebeple yolunu değiştirir yahut da kaptan harp yüzünden gemiyi artık istediği gibi idare edemez olursa hüküm yine budur. Mukavele (Harp engelleri frankodur) kaydile yapıldığı halde de birinci fıkradaki gibi bir mukavele yapılmış sayılır.

BİN ÜÇ YÜZ DOKSANINCI MADDE — Sigortacının harp rizikolarını üstüne almayacağı fakat harpten doğan engellerin çıkmasından sonrakilerde içinde olmak üzere bütün başka rizikolardan mes'ul olacağı kararlaştırılmış ise sigortacının rizikoları ancak sigortalı şeyin hüküm giymesinden yahut harp rizikoları kabul edilmemiş olduğu halde rizikoların bitmiş sayılması icap eden andan itibaren biter. Fakat sigortacı doğrudan doğruya harp rizikoları yüzünden meydana gelen zarardan mes'ul olmaz. Bu hükme göre başlıca şunlardan mes'ul değildir:

Muharip devletlerin musaderesinden.

Harp gemilerinin yahut korsanların zabıt, tahrip imha ve yağmalarından.

Ambargo, itiraz veya durma limanının ablukası yahut abluka edilen bir limandan çıkarılma yahut harp rizikolarından dolayı ihtiyarî durma yüzünden çıkan masraflardan.

Böyle bir durma yüzünden malın bozulması ve çürümesi, bunların boşaltma ve depo masraf ve rizikosu ile sonradan sevk masrafları gibi neticelerinden.

Terettüt halinde çıkan tehlike harp rizikosundan çıkmış sayılmaz.

Mukavele, sadece (yalnız demiz rizikoları için) kaydile yapılmışsa bu maddenin birinci fıkrasında yazılı olduğu gibi mukavele edilmiş sayılır .

BİN ÜÇ YÜZ DOKSAN BİRİNCİ MADDE — Mukavele (salimen muvasalâtı için) kaydile yapılmış ise sigortacının rizikoları geminin varma limanında mutat yere demir attığı ve ya bağlandığı anda biter. Sigortacı aşağıdaki hallerden de mes'ul olmaz:

1 - Sigortalanan gemi olupta büsbütün zayi olur veya terkolunur (1102) veya varma limanına erişilmeden evvel çıkan bir kaza neticesinde tamir kabul etmez yahut tamire değmez diye satılırsa (1414).

2 - sigortalanan şey mal olupta ancak bu mallar yahut bunların bir kısmı bir kaza yüzünden varma limanına ulaşmamışsa ve hususile bunlar varma limanına ulaşmadan evvel çıkan bir kaza neticesinde satılmış ise. Mallar varma limanına ulaşmış olursa sigortacı ne bir tahripten ve ne de tahrip neticesindeki ziyandan mes'ul tutulur.

Bundan başka sigortacı hiç bir vakit 1375 inci maddede yazılı garame paylarile fedakârlıkları ve masrafları çekmez.

BİN ÜÇ YÜZ DOKSAN İKİNCİ MADDE — Mukavele (karaya oturmadan başka avaryaya frankodur) kaydile yapılmış ise avaryadan doğmuş zararın değerden düşmedenini yoksa kısmen yahut tamamen ziyadanını ileri geldiği aranılmaksızın ve hususile mallar varma limanına ulaşılmadan evvel aynen bozulmuş ve harap olmuş ise yolculuk sırasında avaryaya sebebiyle veya büsbütün malıvolmak tehlikesi önünde satılmış oldukları gözetilmeksizin sigortacı mes'uliyetten kurtulur. Meğerki gemi yahut sigortalı malların yüklü bulunduğu mavunalar karaya oturmuş ola . Aşağıdaki deniz kazaları karaya oturma gibidir:

Alabora, batma, teknenin parçalanması, parçalanma ve gemi veya mavnuların tamirini imkânsız hale sokan her hangi deniz kazası karaya oturma veya buna benzer bir deniz kazası oldukça sigortacı böyle bir kazadan doğan ve yüzde üçü (1386) aşan her avaryadan mes'ul olup başka avaryadan mes'ul olmaz.

Bir avaryanın çıkan bir kazadan doğduğuna ihtimal verilebilirse avaryaya o kaza neticesinde

meydane kelmiş sayılır. Sigortacı avaryadan doğmıyan her türlü kazadan yukardaki kayıt konulduğu ve ortada bir karaya oturma veya yukarda yazılı neviden başka bir kaza olduğu aranmaksızın mes'ul olur. herhalde 1375 inci maddenin 1 - 2 ve 4 üncü numaralarında bahsi geçen garame paylarından, fedakârlıklardan ve masraflardan mes'uldür. 1375 inci maddenin üçüncü numarasında bahsolunan masraflardan ise sigortacı ancak kendine düşecek bir zararın önüne geçilmek için yapılmış olmaları şartıyla mes'ul olur.

Yangından, yangın söndürmek yüzünden yahut top ateşinden doğan avarya sigortacının kendini kurtarmak için mukaveleye koyduğu kayıt ile kurtulabileceği zararlarından sayılmaz.

BİN ÜÇ YÜZ DOKSAN ÜÇÜNCÜ MADDE — Mukavele (karaya oturmadan başka parçalanma firankodur) kaydile yapılmış ise 1392 inci maddenin hükmü tatbik olunur; ancak sigortacı 1392 inci maddeye göre avaryadan mes'ul olduğu nisbette rizikodan da mes'uldür .

BİN ÜÇ YÜZ DOKSAN DÖRDÜNCÜ MADDE — Müstesna yolculuk hallerinde gemi bir yere saplanup kalır ve yüzdürülmezse :

1 - Demir üzerinde hisalamak, yelken toplamak gibi yalnız adı tetbirlerle değil direkler kesmek, yükün bir kısmını atmak veya boşaltmak gibi müstesna tetbirlerle, veya suların fevkalâde yükselmesi yardımıle yüzdürülürse ;

2 - Bir yere saplampa kalması yüzünden gemi ehemmiyetli bir zarara uğradıktan sonra yüzdürülebilirse ;

(1392 - 1393) üncü maddelere göre karaya oturma vardır .

V — Zararın şumulü

BİN ÜÇ YÜZ DOKSAN BEŞİNCİ MADDE — Gemi yahut mal yok olmuş veya bir daha elde etmek ümidi kalmaksızın sigortalıdan alınmış ve hususiyle kurtarılmıyacak surette batmış veya esasından bozulmuş ve yahut ganimet olduğuna karar çıkmış ise gemi yahut mal için bütün ziya vardır. Geminin veya demirbaş defterindeki takımların bazı ankazı kurtarılsa bile yine bütün ziya vardır .

BİN ÜÇ YÜZ DOKSAN ALTINCI MADDE — Navlunun bütünü kaybedildiğinde navlun için bütün ziya vardır .

BİN ÜÇ YÜZ DOKSAN YEDİNCİ MADDE — Yükün varma limanına ulaşması halinde umulan kâr ve komisyon için mallar bu limana varmazsa ziya vardır.

BİN ÜÇ YÜZ DOKSAN SEKİZİNCİ MADDE — Deniz ödöncüne karşılık tutulan veya avarya masrafları avans edilmesi veya harcanmasına sebep olan şeylerin gerek büsbütün ziyayla ve gerek başka kazaya uğramasile doğan avarya yüzünden denizödöncünü ve başka borçları koruyacak bir şey kalmazsa denizödöncü ve avarya masrafları olarak verilen para için tam ziya vardır.

BİN ÜÇ YÜZ DOKSAN DOKUZUNCU MADDE — Tam ziya halinde sigortacı sigorta bedelinin bütününe ödemeğe borçludur; şukadarki bu borç 1330 uncu maddeye göre sigortacının indirebileceklerine dokunmaz.

BİN DÖRT YÜZÜNCÜ MADDE — Tam ziya halinde sigorta edilen meblâğın tediyesinden evvel bazı kurtarmalar yapılabılmış olursa zikrolunan meblağdan kurtarılan şeylerin tutarı indirilir.

Sigortalı şey tam kıymetiyle sigorta edilmemiş ise sigorta edilen meblağdan yalnız kurtarılan şeylerin tutariyle mütenasip bir miktar indirilir.

Sigortalının sigortalanmış şey üzerindeki hakları sigorta bedelinin ödenmesiyle sigortacıya geçer.

Bütün veya kısmi bir kurtarma sigorta bedelinin ödenmesinden sonra yapılabilmış ise, sonradan kurtarılan şeyler üzerinde yalnız sigortacı hak iddia edebilir. Sigortalı şey bütün değerile sigortalanmamış idiyse, sigortacı kurtarılan şeylerin ancak mütenaşip bir payına hak kazanır.

BİN DÖRT YÜZ BİRİNCİ MADDE — Umulan kârın tam ziyat halinde (madde 1397) mallar yolda kârlı bir surette satılmış ve bu satışın safî tutarı sigorta değerini aşmış ise veyahut bu mallar büyük avaryaya yüzünden feda edilmiş veya 1152 - 1153 üncü maddelere göre tazminat verilmesi lâzım gelmiş olupta bu mallar için sigorta bedelinden aşkın bir kıymet biçilmiş ise sigorta bedelini aşan miktar umulan kârdan indirilir.

BİN DÖRT YÜZ İKİNCİ MADDE — Sigortalı aşağıda sayılan hallerde sigortalanmış şeye ait haklarını devrederek (bırakma) sigorta bedeli bütünün ödenmesini isteyebilir:

1 - Gemi kaybolmuş ise;

2 - Gemi ve mallar ambargo edilmiş veya muharip bir Devlet tarafından musadere olunmuş veya en yüksek makamın emrile başka suretle alkonmuş veya deniz haydutları tarafından zabtolunmuş da ve bu ambargo, zabıt veya alıkoyma:

A - Akdeniz, Karadeniz ve Azak denizinin bütün limanları veya kısımları da dahil olmak üzere bir Avrupa limanında veya bir Avrupa denizinde vaki olmuşsa altı ay,

B - Ümit ve Horn Burunlarının berisinde olmak üzere başka sularda vaki olmuşsa dokuz ay;

C - Bu burunlardan birinin ötesinde olmak üzere başka sularda vaki olmuşsa on iki ay, Geçtiği halde gemi ve mallar serbest bırakılmamışsa.

Bu müddetler sigortalının sigortacıya hadiseyi bildirdiği günden işlemeğe başlar (Madde-1359).

BİN DÖRT YÜZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Yulculuğa başlamış olan gemi kayıplık müddeti içinde varma limanına ulaşmamış ve bu müddet içinde alakalılar ondan haber almamışlar ise kaybolmuş sayılır.

Kayıplık müddeti şunlardır:

1 - Kalma ve varma limanlarının her ikisi de Avrupa limanlarından bulunursa yelkenliler için altı ay, vapurlar için dört ay;

2 - Kalkma ve vurma limanlarından yalnız biri Avrupa haricinde ve Ümit Burununun yahut Horn Burununun berisinde bulunursa yelkenliler ve vapurlar için dokuz ay ve Avrupa haricindeki liman bu burunlardan birinin ötesinde bulunursa yelkenliler ve vapurlar için on iki ay;

3 - Hem kalkma limanı hem de varma limanı Avrupa haricinde bulunursa yolculuğun vasat müddeti iki veya üç ayı geçmediğine yahut üç aydan ziyade sürdüğüne göre yelkenliler ve vapurlar için altı ay, dokuz ay, on iki ay.

Şüphe halinde en uzun müddet beklenir.

BİN DÖRT YÜZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Kayıplık müddeti geminin yolculuğa başladığı günden işler. Bununla beraber kalktıktan sonra gemiden haber gelmiş ise ve doğru olan son habere göre gemi bulunduğu yerden kalkmış ise hesap edilecek müddet son haber gününden işlemeğe başlar.

BİN DÖRT YÜZ BEŞİNCİ MADDE — Bırakma beyanının sigortacıya bırakma müddeti içinde erişmesi şarttır. Bırakma müddeti kayıplık hali (Madde: 1402- numara 1) için varma limanı bir Avrupa limanı ise ve alıkoma yahut zabıt hali (Madde : 1402- numara 2) için hadise Akdeniz, Karadenizi ve Azak denizinin bütün limanları ve bütün kısımları dahil olmak üzere bir Avrupa limanında yahut bir Avrupa denizinde vaki olursa altı aydır. Başka

hallerde bırakma müddeti dokuz aydır. Bırakma müddeti 1402 - 1403 üncü maddelerde yazılı müddetlerin bitmesiyle işlemeğe başlar.

Mükerrer sigorta halinde bırakma müddeti sigortalının bırakmağı mükerrer sigortalıya bildirdiği günün bitmesiyle işlemeğe başlar.

BİN DÖRT YÜZ ALTINCI MADDE — Bırakma müddeti geçince sigortacının bırakma talebi dinlenmez; ancak sigortalı başka sebepler dolayısıyla tazminat istemek hakkını kaybetmez.

Geminin kayıphı halinde bırakma müddeti geçerse sigortalı yine bütün ziyanın tazminini isteyebilir. Bununla beraber, sigortalanmış şey bulunarak tam ziyan vaki olmadığı anlaşılırsa sigortacının talebi ve sigorta bedelinin ödenmesi dolayısıyla 1400 üncü maddeye göre elde ettiği haklardan vaz geçmesi üzerine sigortalı sigorta bedelini geri vererek uğradığı zararla mütenasip kısmî tazminat ile iktifa etmeğe mecburdur.

BİN DÖRT YÜZ YEDİNCİ MADDE — Bırakma beyanı muteber olmak için kayıtsız ve şartsız yapılmak ve sigortalanmış şeyin hadise sırasında deniz rizikolarına maruz olduğca tamamına ait bulunmak lâzımdır. Bununla beraber sigorta bütün değer üzerine yapılmamış ise sigortacı sigortalanmış şeyin ancak mütenasip bir kısmını bırakmağa mecburdur.

Bırakma beyanından cayılamaz.

BİN DÖRT YÜZ SEKİZİNCİ MADDE — Bırakma beyanının istinat ettiği hadiseler doğru çıkmaz, yahut bırakmanın bildirildiği zaman da artık devam etmemekte bulunursa bırakma hükümsüz kalır. Fakat daha evvel baş gösterseydi bırakma hakkının kullanılmasına engel olabilecek olan haller sonradan çıksa bile bırakma beyanı iki taraf için de mecburî kalır.

BİN DÖRT YÜZ DOKUZUNCU MADDE — Sigortalının sigortalanmış şeyler üzerindeki bütün hakları bırakma beyanıyla sigortacıya geçer.

Sigortalı bırakma beyanı sırasında sigortalanmış şeyleri takyit eden bütün aynı haklara karşı sigortacıyı temin etmeğe borçludur. Megerki, bu aynı haklar sigorta mukavelesine göre sigortacının mes'ul olduğu rizikolara müstenit ola.

Gemi bırakıldığı taktirde gemi sigortacısının, bırakma beyanından sonra kazanılmış olmak şartile, kazanın vuku bulduğu yolculuğa ait safi navluna hakkı vardır. Bu navlun payı mesafe navlununu taspit etmek için kullanılan kaidelere göre hesap olunur. Sigortalının bu hal ve vaziyet dolayısıyla uğradığı zararı ödemek, navlun ayrıca sigortalanmış ise, sigortacıya düşer.

BİN DÖRT YÜZ ONUNCU MADDE — Sigorta bedelinin ödenmesi ancak bırakmanın haklı olduğunu gösteren vesikalar sigortacıya ibraz olunduktan ve bunların doğruluğunu yoklama için münasip bir müddet geçdikten sonra istenilebilir. Bırakma kayıplık sebeble vaki olursa ibraz olunacak vesikalara geminin kalkma limanından çıktığı tarih ile varma limanına kayıplık müddeti içinde ulaşmadığı hakkında güvenilir vesikaların ilavesi lâzım gelir.

Bırakma beyanı sırasında bırakılan şey için başka hangi sigortalar yapılmış olduğunu, deniz ödöncü aktedilmiş olup olmadığını ve bırakılan şeye ne gibi kaytlar terettüp ettiğini sigortalı elinden geldiği kadar sigortacıya bildirmeğe borçludur. Bunlar bildirilmemiş ise sigortacı ilerde bildirilinceye kadar sigorta bedelinin ödenmesini geciktirebilir. Ödeme için bir müddet kararlaştırılmış ise bu müddet ancak sonradan yapılan bildirme ile işlemeğe başlar.

BİN DÖR TYÜZ ON BİRİNCİ MADDE — Bırakma beyanından sonra dahi 1360 unci madde hükümlerine göre gerek sigortalanmış şeyleri kurtarmak ve gerek daha ehemmiyetli zararlara meydan vermemek için icap eden tedbirleri almağa, sigortacı buna muktedir oluncaya kadar, sigortalı borçludur. Sigortalı ziyaa uğramış sayılan bir şeyin bulunduğunu öğrenirse bunu gecikmeden sigortacıya bildirmeğe ve o şeyin elde edilmesi veya satılması için sigortacının

talebi üzerine icap eden yardımda bulunmağa borçludur.

Masraflar sigortacıya aittir. Sigortalı talep ederse sigortacı lâzım gelen avansları vermeğede mecburdur.

BİN DÖRT YÜZ ON İKİNCİ MADDE — Sigortacı bırakmanın haklı olduğunu kabul edince, masrafları kendisine ait olmak üzere 1409 uncu maddenin hükümlerine göre bırakma beyanından doğan hakların devrini gösterir, yoluyla tasdikli, resmî bir tamama senedini (bırakım a senedi) ve bırakılan şeylere ait vesikaları istemesi üzerine sigortacıya vermek sigortalının borçudur.

BİN DÖRT YÜZ ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Geminin kısmen avaryalanması halinde zarar 1250, 1251 inci maddelerin hükümlerine göre tayin edilecek olan tamir masraflarından ibarettir. Şu şartla ki avaryaya ait bu masraflar sigortacıya düşenlerden ola .

BİN DÖRT YÜZ ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Geminin tamir edilmez veya tamire değmez (1020) bir halde bulunduğu 1071 inci maddenin hükümlerine göre anlaşılırsa sigortalı gemiyi yahut geminin enkazını sigortacıya karşı alenen sattırabilir. Sigortacının üzerine aldığı riziko ancak geminin yahut enkazını satılmasile durur. Sigortacı satış bedelinin tahsilinden de mes'uldür.

Geminin tamire değmez bir halde bulunduğunu anlamak için avaryalanmadan evvelki değerinin ne olduğunu kestirmek lâzım gelirse geminin sigorta değeri takselelenmiş olsun olmasun hesaba katılmaz.

BİN DÖRT YÜZ ON BEŞİNCİ MADDE — Kusuru olmaksızın sigortalıya mechul kalmış olan mühim zararların ancak sonradan meydana çıkması yüzünden tamiratını başlanmış olması sigortalının 1414 üncü maddede yazılı hakkını kullanmasına engel olmaz.

Sigortalı hakkını tamir yapıldıktan sonra kullandığı halde gemi satılırken tamir yüzünden daha yüksek bir fiyat bulursa sigortacı yapılmış olan tamir masraflarını da ödemeğe borçludur .

BİN DÖRT YÜZ ON ALTINCI MADDE — Varına limanına avaryalı olarak ulaşan mallar için bu malların bu limandaki avaryalı gayri safi değeriyle avaryalanmamış olsa idi haiz olacağı gayri safi değeri mukayese için esas tutularak kaybettiği değer yüzdesi tespit olunmak lâzımdır.

Sigorta değerinin aynı miktarda yüzdesi zarar miktarı sayılır. Malların avaryalı halde değeri aleni satış ile yahut sigortacı razı olursa değer biçme yoluyla tespit olunur. Malların avaryalanmamış haldeki değeri 1152 inci maddenin birinci fıkrasına göre tayin edilir .

İş anlama, değer biçme ve satış masrafları sigortacıya düşer .

BİN DÖRT YÜZ ON YEDİNCİ MADDE — Malların bir kısmı yolda zayı olursa zarar malların değeri üzerinden zayı olan yüzdesine kadar sigorta değerinin yüzdesinden ibarettir.

BİN DÖRT YÜZ ON SEKİZİNCİ MADDE — Mallar yolda kaza dolayisile satılırsa zarar, navlun, gümrük resimleri ve satış masrafları çıkarıldıktan sonra safi satış hasılı ve sigorta değeri arasındaki fark ile tayin olunur.

Sigortacının üzerine aldığı rizikolar ancak malların satılmasile durur. Sigortacı satış bedelinin tahsilinden de mes'uldür.

1375 den 1379 uncuya kadar olan maddelerin hükümleri mahfuzdur .

BİN DÖRT YÜZ ON DOKUZUNCU MADDE — Navlunun kısmen ziyai halinde zarar, kararlaştırılan navlunun ve eğer kararlaştırılmamış ise mutlak navlunun zayı olan kısmından ibarettir,

Navlun takselenmemiş olur ve takse 1334 üncü maddenin 4 üncü fıkrasına göre sigortacının vereceği tazminata esas tutulmak lâzım gelirse zarar, kararlaşan yahut mutat navlunun zayı olan yüzdesi nisbetindeki taksenin yüzdesi miktarından ibarettir.

BİN DÖRT YÜZ YİRMİNCİ MADDE — Mallârın ulaşmasından umulan kâr ve kumüsiyona gelince, mallar avaryalı olarak ulaşırsa zarar, 1416ıncı maddeye göre tayin olunan zararın ihtiva ettiği mal sigorta degerinin yüzdesi kadar umulan kâr ve kumüsiyon olmak üzere sigorta bedelinin yüzdesinden ibarettir. Malların bir kısmı varna limanına ulaşmadığı takdirde zarar varna limanına ulaşmıyan mal kıymetinin ihtiva ettiği bütün mal kıymeti yüzdesi kadar umulan kâr yahut kumüsiyon olarak sigorta bedelinin yüzdesinden ibarettir. 1401 inci maddede yazılı ihtimaller umulan kârın sigortası halinde bir kısım malların ulaşmaması yüzünden tahakkuk ederse 1401 inci maddede yazılı fazlının zarardan indirilmesi lâzımdır.

BİN DÖRT YÜZ YİRMİ BİRİNCİ MADDE — Denizödüncü veya avarya masrafları halinde kısmî ziya var ise zarar, denizödüncüne karşılık gösterilen veya kendisi için avarya masrafları avans veya sarfedilmiş şeyin sonraki kazalar yüzünden denizödünçlerini veya avarya masraflarının sarfedilmiş şeyin sonraki kazalar yüzünden denizödünçlerinin veya avarya masraflarının kapatamamasından ileri gelen açıktan ibarettir.

BİN DÖRT YÜZ YİRMİ İKİNCİ MADDE — Sigorta bütün değer için yapılmış ise sigortacı 1413 ten 1421 üciye kadar olan maddelerde hesap edilen zararı tamam olarak ödemeğe borçludur. 1341 inci madde hükmüne hâlel gelmez. Sigorta bütün değer için yapılmamış ise sigortacı 1333üncü maddeye göre bu zarardan ancak mütenasip bir kısmını öder.

VI — Zararların ödenmesi

BİN DÖRT YÜZ YİRMİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Sigortalı bir zararın tazmin edilmesini isteyebilmek için sigortacıya zararın hesabını gösteren bir liste vermeğe borçludur. Aynı zamanda kâfi vesikalarla sigortacıya aşağıdakileri ispat etmelidir:

- 1 - Menfeatinin ne olduğunu.
- 2 - Sigortalanan şeyin deniz kazasına uğradığını.
- 3 - İddiasını istinat ettirdiği kazayı.
- 4 - Zararı ve şümülünü.

BİN DÖRT YÜZ YİRMİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Başkası hesabına sigorta halinde sigortalı bundan başka akti yapan kimseye sigorta yapmak için emir verdiğini ispat ile mükelleftir. Sigorta emirsiz yapılmış ise sigortalı sigortanın kendi menfeatine yapıldığına delâlet eden halleri göstermeğe borçludur.

BİN DÖRT YÜZ YİRMİ BEŞİNCİ MADDE — Başka deliller bulunmaktaki güçlük dolayısıyla ticari münasebetlerde kabul edilmiş olanlar ve başlıca aşağıda yazılı bulunanlar umumî surette isbata kâfi evrak sayılır:

- 1 - Menfeati ispat için:

Gemi sigortasında, mutat gemi mülkiyet kâğıtları;

Mal sigortasında, sigortalının mallara tasarrufta bulunabileceğini gösteren faturalar ve konişmentolar;

Navlun sigortasında, navlun mukaveleleri ve konişmentolar.

- 2 - Malların yüklendiğini ispat için:

Konişmentolar,

- 3 - Kazayı isbat için:

Prova di fortuna ve gemi jurnah, mahkûmiyet halinde deniz gauimetleri mahkemesi kararı, gayiplik halinde geminin kalkına limanından çıktığı zamana ve kayiplik müddeti içinde

geminin varma limanına ulaşmadığına dair güvenilir vesikalar.

4 - Zarar ve şumulünü ispat etmek için:

Zararların tespit olunduğu yerin kanun veya adetlerine göre yazılmış olan vukuf ehli, değer biçme, artırma ve satış raporları ile vukuf ehlinin keşif kâğıtları, yapılan tamirlerin makbuzlu hesap kâğıtları, diğer verilmiş paralârin makbuzları, bununla beraber geminin bir kısmının zarara uğraması halinde (madde 1383 ve 1384) vukuf ehli ve değer biçme raporları ve keşif kâğıtları ancak aşınma, eskime, çürüme ve ya kurt yemesinden ileri gelen zararlar ayrıca tespit edilmiş olmak, ve aynı zamanda mümkün olduğu derecede Hükûmet tarafından devamlı bir snrette tayin olunan veya mahallin mahkemesi veya Türkiye Cümhuriyeti Konsolosu tarafından ve bunlar yoksa veya bunların iştiraklerine imkân bulunmuyorsa diğer bir makam tarafından mahsus surette gösterilen vukuf ehli çağrılmış bulunmak şartıyla kifayet eder.

BİN DÖRT YÜZ YIRMİ ALTINCI MADDE — Sigortalıyı 1423 üncü maddede yazılı hallerin veya bu hallerden bir kaçının isbatından kurtaran mukavele muteberdir. Ancak böyle bir mukavele sigortacıdan aksini ispat hakkını almaz.

Mallar sigortalıyken yapılan mukavelede konşimetoların gösterilmemesi kararlaştırılmış ise bu kayıt ancak yüklemegi ispat borcunu kaldırabilir .

BİN DÖRT YÜZ YIRMİ YEDİNCİ MADDE — Başkası hesabına yapılan sigortada sigorta mukavelesinden doğan haklar sigortalıdır. Bununla beraber ancak aktı yapan bir poliçe verilmesini isteyebilir.

Sigortalının aktı yapan kimsenin muvafakati olmaksızın haklarında tasarruf ve bu hakları iddia edebilmesi için poliçe elinde olmalıdır .

BİN DÖRT YÜZ YIRMİ SEKİZİNCİ MADDE — Sigorta akdini yapan kimse sigorta mukavelesinin sigortalıya verdiği naklar üzerinde kendi namına tasarruf edebilir .

Eğer bir poliçe tanzim edilmiş ise sigorta aktini yapan kimse poliçe elinde olmak şartile sigortalının muvafakati olmaksızın ödenecek paraları almağa ve sigortalının haklarını devretmeğe izinlidir. Sigorta aktini yapan kimse tarafından sigortalının sigortaya muvafakati ispat edilmedikce sigortalının bu kimseye karşı ödeme borcu yoktur .

BİN DÖRT YÜZ YIRMİ DOKUZUNCU MADDE — Sigorta yapan sigortalanan şey üzerindeki hakları ödenmedikce poliçeyi sigortalıya veya onunun alacaklılarına ve yahut masasına vermeğe borclu değildir. Zarar olmuş ise sigorta yapan bu haklarını sigortalıya ve onunun alacaklılarına tercihan sigortacıya karşı mevcut alaktan ve sigorta bedelinin tahsilinden sonra da bu paradan alabilir

BİN DÖRT YÜZ OTUZUNCU MADDE — Sigortacı poliçe yapmanın elinde bulunduğu sırada sigortalıya, alacaklılarına veya masasına tediye bulunmak ve yahut onlarla mukavele yapmak suretile sigorta yapmanın 1423 üncü maddede gösterilen hakkını ihlal ederse kendisini ona karşı mes'ul mevkiine koymuş olur.

Sigortalının poliçe üzerinde hakkı olan üçüncü şahsa karşı, bu hak üzerinde mukavele yapmakla yahut poliçeyi geri almadan ve yahut üzerine lâzım gelen şerhi yazmadan sigorta bedellerini ödemekle ne dereceye kadar mes'ul olacağı medenî hukuk hükümlerine göre tayin olunur.

BİN DÖRT YÜZ OTUZ BİRİNCİ MADDE — Sigortacı sigorta yapan kimseden istemeğe hakkı olduğu bir alacağı bu alacak sigortalı için yapılan sigortaya taalluk ettiği nisbette tazminat alacağı ile takas edebilir.

BİN DÖRT YÜZ OTUZ İKİNCİ MADDE — Sigortalı vuku bulmuş ve ileride vuku bulacak kazalardan doğan tazminat haklarını üçüncü şahsa devredebilir. Eğer poliçe emre

yazılı ise başkası hesabına sigorta halinde birinci devrin muteber olabilmesi için sigorta yapının cirosu kâfidir.

BİN DÖRT YÜZ OTUZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Kazanın bildirilmesinden iki ay geçtiği halde zarar hesap listesi (Madde 1423) sigortalının kusuru olmadıkça ibraz olunmamış ve fakat takribî bir keşille sigortacıya düşen en az nuktar kestirilmiş bulunursa sigortacı bu miktarı kendi borcundan indirerek muvakkaten ödemeğe mecburdur. Bununla beraber sigorta paralarının verilmesi için mukavele edilmiş müddet bitmedikçe ödemeğe borçlu değildir. Müddet sigortacıya zarar hesap listesinin tebliğinden itibaren işliyecek ise bu halde sigortacıya muvakkat keşfin haber verildiği anda başlar.

BİN DÖRT YÜZ OTUZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Sigortacı :

1 - Büyük avaryaya hallerinde sigortalı şeyin kurtarılması, korunması ve tamiri için lüzumlu masraflara müteallik olarak ileride tespit edilecek borçuna mahsuben kendisi için muayyen miktarın üçte ikisini;

2 - Geminin ve yahut malların zaptı halinde itiraz masraflarından ödenmesi icap edenlerden kendi payına düşen miktarın tamamını ;
avans eder.

VII — Sigortanın feshi ve primlerin geri verilmesi

BİN DÖRT YÜZ OTUZ BEŞİNCİ MADDE — Sigortalı sigortalanan için tamanundan veya bir kısmından vaz geçer yahut kendi yüzünden olmamak şartıyla sigortalı şeylerin hepsi veya bir kısmı sigortacının üstüne aldığı riziko ile karşılaşmaz ise primlerin hepsini yahut sigortacıya ait olan bir tazminat miktarına kadar mütenasip kısmı geri istenebilir, yahut alıkonulabilir (Ristorno) .

Tazminat (Ristorno hakkı) başka bir miktar kararlaştırılmamış ise yahut sigortanın yapıldığı yerde hilafı mutad değilse sigorta bedelinin tamamının yüzde yarımından yahut mütenasip bir kısmından ve sigorta bedelinin yüzde birine yetişmiyorsa primlerin hepsinin ve yahut münasip bir kısmının yarısından ibarettir.

BİN DÖRT YÜZ OTUZ ALTINCI MADDE — Sigorta, sigortalanmış menfeatin yokluğundan (1319) yahut aşkın sigortadan (1327) dolayı hükümsüz kalır ve sigoria aktini yapan kimse mukavele sırasında ve başkası hesabına sigorta halinde sigortalı da emir verme sırasında iyi niyet sahibi idise primeler aynıle 1435 inci maddede gösterilen ristorno hakkına kadar geri istenebilir veya alıkonabilir.

BİN DÖRT YÜZ OTUZ YEDİNCİ MADDE — Bildirme borçunun yerine getirilmesi yüzünden veya başka sebeplerden dolayı sigorta mukavelesi sigortacı için hükümsüz kalırsa yine bu vaz'iyetine rağmen sigortacı primlerin yekûnunu istemek hakkını haiz olsa bile 1435 - 1436 ıncı maddelerin hükümleri tatbik olunur.

BİN DÖRT YÜZ OTUZ SEKİZİNCİ MADDE — Sigortacı için riziko başlamış ise bir ristorno yapılmaz.

BİN DÖRT YÜZ OTUZ DOKUZUNCU MADDE — Sigortacı ödeyemeyecek halde ise sigortalı dilerse akitten vaz geçer ve bütün primleri geri ister veya alıkor, dilerse masrafi sigortacının hesabına olmak üzere yeni bir sigorta yapar.

Bununla beraber sigortalı mukaveleden vaz geçmeden veya yeni bir sigorta yapmadan evvel sigortacının borçlarını yerine getireceği kendisine temin edilirse böyle bir hakkı kalmaz.

BİN DÖRT YÜZ KIRKINCI MADDE — Sigortalanmış mal sigortalı tarafından başkasına temlik olunursa iktisap eden kimse mülkiyeti devam ettikçe sigortalının hak ve borçlarını üzerine almış sayılır.

Temlik eden ile iktisap eden kimse primleri müteselsilen borçlu olurlar.

Sigortacı temlikin bildirilmesile bu temlik sigorta noktasından kabule mecburdur.

Matlubun devrine dair olan hükümler kıyasen tatbik olunur.

Sigortacı temlik yapılmasaydı çıkmıyacak olan rizikolardan mes'ul olmaz.

İktisap eden, sigorta mukavelesini, bir ihbar müddeti gözetmeksizin feshedilebilir.

Feshi ihbar hakkı, iktisaptan sonra bir ay içinde kullanılmazsa düşer. İktisap eden sigortayı haber almamış ise feshi ihbar hakkı sigortayı haber aldığı tarihten bir ay geçinceye kadar kalır. İktisap eden feshi ihbar ederse primler için mes'ul olmaz.

Sigortalanan şeyin cebri artırma ile satışı halinde 1-4 üncü fıkra hükümleri kıyas yoluyla tatbik olunur.

BİN DÖRT YÜZ KIRK BİRİNCİ MADDE — 1440 inci madde hükümleri geminin kısmen sigortası halinde de tatbik olunur.

Gemi sigortalanmış ise ancak gemi yolculuk sırasında satıldığı takdirde tatbik olunabilir. Yulculuğun başlangıcı ve sonu 1364 üncü maddeye göre tayin olunur. Gemi zaman üzerine veya birden fazla yolculuk için sigortalanmış ise sigorta ancak geminin en yakın varma limanında boşaltılmasına kadar uzar (1364).

ON BİRİNCİ FASIL

Müruru zaman

BİN DÖRT YÜZ KIRK İKİNCİ MADDE — 1295 inci maddenin 1-9 üncü numaralarında yazılı alacaklar bir senede müruru zamana uğrar. Bununla beraber müruru zaman müddeti aşağıdaki hallerde iki senedir:

1 - Ümit ve Horn Burunlarının ötesinde hizmetlerinden çıkarılmış gemi adamlarının hizmet ve ücret mukavelelerinden çıkan alacaklar,

2 - Gemilerin çarpışmasından yahut 1279 uncu madde hükmüne giren bir hadiseden doğan tazminat alacakları ile kurtarmak ve yardım hakları.

BİN DÖRT YÜZ KIRK ÜÇÜNCÜ MADDE — 1442 inci maddedeki müruru zaman alacaklarının donatana veya gemi adamlarından birine karşı şahsî haklarına şamildir.

BİN DÖRT YÜZ KIRK DÖRDÜNCÜ MADDE — Müruru zaman aşağıdaki hallerde:

1 - Gemi adamlarının alacakları hakkında (1295, № 3) hizmet yahut ücret münasebetinin bittiği senenin geçmesile ve dava daha evvel de açıla bilirse açılabilceğinin anlaşıldığı senenin geçmesile başlar. Bununla beraber avansın ve taksitlerin ödenmesini istemek hakkı müruru zamanın başlamasından evvel hesaba katılmaz.

2 - Malların ve bagajların tahribinden yahut geç tesliminden (1295, № 7,9) ve büyük avarya garame paylarından doğan alacaklar hakkında (1295, № 5) teslimin yapıldığı senenin ve malların teslim edilmesinden doğan alacaklar hakkında geminin teslim limanına ulaştığı senenin geçmesile ve bu limana ulaşmış ise alâkahsının gerek bundan ve gerek zarardan haber aldığı senenin geçmesile başlar.

3 - Gemi adamlarından bir kimsenin kusurundan çıkıp 2 inci numaraya girmeyen alacaklar (madde - 1295, № : 9) alâkahsının zarardan haber aldığı senenin bitmesile başlar. Bununla beraber geminin çatmasından yahut 1279 uncu maddedeki halden doğan alacaklar hakkında bunların meydana geldiği günün bitmesile başlar.

4 - Kurtarma ve yardım ücretinden doğan alacaklar hakkında kurtarma ve yardım işinin bittiği günün geçmesiyle başlar.

5 - Diğer bütün alacaklar hakkında alacağın muaccel olduğu senenin geçmesiyle başlar.

BİN DÖRT YÜZ KIRK BEŞİNCİ MADDE — 1277 inci maddenin 2 inci fıkrasına göre donatanların aralarındaki rücu hakkı bir senede müruru zamana uğrar. Müruru zaman rücu hakkına sebep olan ödenmenin yapıldığı günün geçmesiyle başlar.

Deniz öduncü paralarından ve büyük avarya garamelerinden dolayı malların mes'ul olduğu alacaklar ve bu paralar ve garamelerden doğan şahsî iddialar da bir senede müruru zamana uğrar.

Mürurü zaman denizödünün palaları noktasından muaccel olduğu senenin geçmesiyle ve büyük avarya garameleri noktasından garameler ile mükellef malların teslim olunduğu senenin geçmesiyle başlar.

Kurtarma ve yardım masraflarından dolayı malların mes'ul olduğu alacaklar ve bu masraflardan doğan şahsî iddialar iki senede müruru zamana uğrar. Müruru zaman kurtarma ve yardımın bittiği günün geçmesiyle başlar .

BİN DÖRT YÜZ KIRK ALTINCI MADDE — Sigortacının ve sigortalının sigorta mukavelesinden doğan alacakları beş senede müruru zamana uğrar: Mürurü zaman sigorta edilen yolculuğun bittiği senenin geçmesiyle başlar ve zaman üzerine sigortada sigorta müddetinin bittiği günün geçmesiyle başlar .

Gemi kaybolmuş ise müruru zaman kayıplık müddetinin bittiği günün geçmesiyle başlar.

ON İKİNCİ FASIL

Gemi rehini

BİN DÖRT YÜZ KIRK YEDİNCİ MADDE — Gemi sicilinde kayıtlı bulunan bir gemi üzerindeki rehin hakkında aşağıdaki maddelerin hükümleri tatbik olunur .

BİN DÖRT YÜZ KIRK SEKİZİNCİ MADDE — Rehin hakkını tesis etmek için geminin sahibi ile alacaklı arasında alacaklının rehin hakkını haiz olacağına dair uyuşmaları ve rehin hakkının gemi siciline tescil olunması lâzımdır. Rehinin tescili noktasından tapu sicilli hakkındaki hükümler tatbik olunur.

Tescilde alacaklı, alacağın para olarak miktarı ve alacak faizli ise faiz miktarı gösterilmek mecburidir .

Alacağın başka şartları iki taraf arasında uyuşulanlar olduğu sicile şerholunabilir.

BİN DÖRT YÜZ KIRK DOKUZUNCU MADDE — Gemi ücretindeki rehin haklarının dereceleri kanunu medeninin gayri menkul hakkındaki hükümlerine göre tayin olunur .

BİN DÖRT YÜZ ELLİNCİ MADDE — Rehin hakkı gemi sicilinde kayıtlı oldukça iyi niyet sahibi olsalar bile üçüncü şahıslara karşı hüküm ifade eder. Rehin hakkının haksız surette terkin veya tadilile alakalı hallerde kanunu medeni hükümleri tatbik olunur .

BİN DÖRT YÜZ ELLİ BİRİNCİ MADDE — Gemi sicilinin münderecatı rehin hakkı noktasından hakikî vaziyete mutabık değilse tapu sicilinin tashihine dair olan kanunu medeni hükümlerine göre sicilin tashihi istenebilir.

Bir rehin hakkı haksız olarak terkin edilmiş ise gemi sicilinin doğruluğu aleyhine kanunu medeni yoluyla sicille bir itiraz kaydedilebilir .

İtiraz kayıtlı oldukça geminin temliki veya bir hak ile takyidi halinde iktisap edene karşı güya rehin hakkı tescil edilmiş gibi muamele olunur .

BİN DÖRT YÜZ ELLİ İKİNCİ MADDE — Geminin mes'uliyeti, tescil edilen alacak ve tescil edilen faiz miktarını geçmez. Kanunî faiz ve masraflar hakkındaki mes'uliyet ipoteğe dair olan kanunu medenî hükümlerine göre tayin olunur.

BİN DÖRT YÜZ ELLİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Rehin hakkı malikin mülkiyetinde bulunmayan kısımlar müstesna olmak üzere geminin takımlarına da şamildir.

BİN DÖRT YÜZ ELLİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Menkul rehin hükümleri ancak rehin alanın gemiye zilyet bulunmamasından doğan haller haricinde tatbik olunabilir.

BİN DÖRT YÜZ ELLİ BEŞİNCİ MADDE — Rehin alanın alâkasını kesmiş olan rehnedan, rehin hakkını sildirmek için ibrazı lâzım olan senetlerin ve kâğıtların kendisine verilmesini isteyebilir.

Gemi sicili kaytlarının tashihinde hukukî bir menfeci bulunan asıl borçlu hakkında da hüküm böyledir.

BİN DÖRT YÜZ ELLİ ALTINCI MADDE — Rehin alan ancak icrada takibat yapmağa yarar bir senede istinaden icra hükümlerine göre o gemi ve takımları üzerinden alacağını almak için takipte bulunabilir.

BİN DÖRT YÜZ ELLİ YEDİNCİ MADDE — Alacaklı belli olmaz ve ipoteğin iptali için kanunu medenide yazılı şartlar mevcut olursa alacaklı ilân ile davet olunarak mezkûr kanun hükümleri dairesinde rehin hakkının iptaline karar verilebilir.

İptal kararının verilmesiyle rehin hakkı düşer.

BİN DÖRT YÜZ ELLİ SEKİZİNCİ MADDE -- Alacağın miktarı kanunu medenin gayri menkul rehinine dair olan hükümlerine göre tayin olunur.

ON ÜÇÜNCÜ FASIL

Sicil ve bayrak

BİN DÖRT YÜZ ELLİ DOKUZUNCU MADDE — Her Türk gemisi Türk bayrağı çeker. Yalnız Türk vatandaşlarının malı olan gemi Türk gemisidir.

Yabancı, Türk gemisinin tamamına yahut payına sahip olamaz.

BİN DÖRT YÜZ ALTMİŞİNCİ MADDE — Gemi payının sahibi Türk vatandaşlığını kaybeder veya Türk vatandaşlarını bir gemi payı satıştan başka bir suretle yabancıya geçerse gemi bir sene müddetle Türk bayrağını taşıyabilir. Ancak bu müddetin altı ayı geçerse evvelki müşterek donatanlar sicil dairesinden o gemi payının açık arttırma yoluyla satılmasını isteyebilirler. Müşterek donatanlar bunu ekseriyet re'yle isterlerse daire satışa karar verir. Reyler gemi payları nisbetinde hesap olunur. Arttırmıya evvelki müşterek donatanlar da girebilirler.

Üstünde bırakılma yalnız Türk vatandaşına yapılabilir.

Yukarıki hükümler evvelki müşterek donatanların gemi payları en az üçte iki ise tatbik olunur.

BİN DÖRT YÜZ ALTMİŞ BİRİNCİ MADDE — Türk gemileri için Hükümetin münasip gördüğü yerlerde gemi sicilleri tutulur.

BİN DÖRT YÜZ ALTMİŞ İKİNCİ MADDE — Gemi sicili herkese açıktır. Masrafı verilmeğe şartile sicildeki kayıtların tasdikli suretleri alınabilir.

BİN DÖRT YÜZ ALTMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Gemi bağlama limanının tabi olduğu sicil dairesince kaydolunur. Donatının sicil dairesinde ikametgâhı yahut müessesesi yoksa kendisine bu kanun ile düşen hak ve vazifelerin kullanılması ve yerine getirilmesi için sicil dairesine o mntakada oturan bir vekil göstermesi lâzımdır.

BİN DÖRT YÜZ ALTMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Gemi siciline aşağıdakilerin kaydedilmesi mecburidir:

- 1 - Geminin adı ve nede kullanıldığı;
- 2 - Resmî ölçme neticesi;
- 3 - Mümkün oldukça geminin yapıldığı yer ve zaman;
- 4 - Bağlama limanı;
- 5 - Donatının adı ve sanı ;

Müşterek donatma halinde bütün müşterek donatanların ve gemi müdürünün adları ve sanları ile her bir müşterek donatının gemideki payı;

- 6 - Müşterek donatanların tabiiyeti hakkındaki kanun şartlarını yerine getirilmiş olduğu;
- 7 - Gemiye veya gemi payına ait olan iktisap ve tasarrufun hangi hukuki sebepten doğduğu;
- 8 - Geminin sicile kaydolduğu gün;
- 9 - Geminin sicil sıra numarası.

BİN DÖRT YÜZ ALTMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Sicile kaydolunmak için gemi Türk bayrağını çekmeğe hakkı olmak ve 1464 üncü maddede yazılı bütün haller ve hukukî munasebetler anlaşılmiş bulunmak gerektir. Resmî ölçme Türkiyede daha yapılmamış ise bir yabancı resmî makamın ölçme kâğıdına yahut başka tasdikli bir vesikaya göre geminin ölçüsü sicile kaydolunur.

BİN DÖRT YÜZ ALTMİŞ ALTINCI MADDE — Sicil dairesi, geminin sicil kaydına uygun bir tasdikname tanzim eder. Tasdikname 1464 üncü maddede yazılı muamelenin yapılmış olduğunu ve geminin Türk bayrağını çekmeğe hakkı bulunduğunu da gösterir.

BİN DÖRT YÜZ ALTMİŞ YEDİNCİ MADDE — Geminin Türk bayrağını çekmek hakkı tasdikname ile isbat olunur. Türk bayrağını çekme hakkı tasdiknamesinin tebliğinden evvel kullanılamaz.

Gemi tasdiknamesi veya bunun sicil dairesince tasdikli bir sureti yolculukta daima gemide bulundurulur.

BİN DÖRT YÜZ ALTMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — Türkiye haricinde bir gemi Türk vatandaşının mülkü olduğundan dolayı Türk bayrağını çekme hakkını elde ederse mahallin Türk konsolosu tarafından verilecek bayrak tasdiknamesi gemi tasdiknamesi yerine geçer.

Bayrak tasdiknamesi verildiği günden ancak bir sene kullanılabilir. Bundan fazla kullanılması ancak mücbir kuvvet yüzünden uzatılmış bir yolculukta mümkündür.

BİN DÖRT YÜZ ALTMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Sicile kaydedilen hallerde ve hukukî munasebetlerde değişiklikler olursa bunlarda sicile kaydolunur.

Her yeni kayıt mümkün olduğu kadar çabuk gemi tasdiknamesine geçirilir.

Gemi adının değiştirilebilmesi Baş Vekilin iznine bağlıdır. Gemi batar ve tamir kabul etmez olur veya Türk bayrağını taşıma hakkını kaybederse sicilinden silinir ve gemi tasdiknamesi iptal olunur.

Bağlama limanı değiştirdiğinde sicil dairesi yeni kaydın yapılması için sicil kaydını ve tasdikname suretini yeni liman sicil dairesine yollar.

BİN DÖRT YÜZ YETMİŞİNCİ MADDE — Gemi sicilinde 1469 uncu maddeye göre bir kaydın yapılmasını veya bozulmasını icap ettiren halilerin ve hukukî münasebetlerin sicil dairesine bildirilmesi ve doğruluklarının tevsik edilmesi lâzımdır.

Bunu yapmağa borçlu olanlar şunlardır:

1464 üncü maddenin 5 inci numarasına göre adları gemi siciline geçecek kimseler ve 1463 üncü maddede yazılı vekil;

Türk bayrağını çekme hakkına dokunmayan bir mülkiyet değişikliği halinde geminin veya payının yeni maliki.

Bildirme kaydı icap eden halin öğrenildiğinden altı hafta içinde yapılır.

Bildirmeğe borçlu olanlar birden çok ise yalnız birinin bildirilmesi yeter.

BİN DÜRT YÜZ YETMİŞ BİRİNCİ MADDE — Gemi sicilinde bir kaydın yapılması veya silinmesi icap eder ve gemi tasdiknamesi ve tasdikname sicil dairesince verilen vesika suretine dokunuyorsa bu vesika da sicil dairesine verilir. Gemi bağlama limanında buldukça 1470 inci madde de yazılı kimselerden başka kaptan da bu kâğıtları daireye vermeğe borçludur.

Yukarda yazılı kâğıtları vaktinde getirmiyenler ceza kanununun 526ıncı maddesine göre cezalandırılır.

Gemi Türkiye haricinde bulunur ise sicil dairesi, istenince, esas kaydından yeni bir gemi tasdiknamesi verir. Bu tasdikname bir Türk resmî makamı vasıtasıyla birinci fıkraya göre verilmesi lâzım olan vesikanın iadesi mukabilinde kaptana gönderilir.

BİN DÖRT YÜZ YETMİŞ İKİNCİ MADDE — Gayri safi hacmi istiabisinde eli metre mik'abını geçmiyen gemiler sicile kaydedilmeksizin ve gemi tasdiknamesi olmaksızın da Türk bayrağını çekebilirler.

BİN DÖRT YÜZ YETMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Sicille kayıtlı gemi bordalarının her iki tarafında adı ve kıçında adı ile bağlama limanı silinmez, bozulmaz ve çok okunaklı harflerle gösterilir.

BİN DÖRT YÜZ YETMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — 1459 ve 1460 inci maddelerin hükümlerine göre hakkı olmadan Türk bayrağını çeken geminin kaptanı iki yüz liraya kadar para cezası veya altı aya kadar hapis cezasile cezalandırılır. Geminin mahkûma ait olup olmadığı gözetilmeksizin musaderesine de karar verilebilir.

BİN DÖRT YÜZ YETMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Bir gemi 1467 ve 1468 inci maddeler hilâfına Türk bayrağını çekerse kaptan elli liraya kadar hafif para cezası veya bir aya kadar hafif hapis ile cezalandırılır.

BİN DÖRT YÜZ YETMİŞ ALTINCI MADDE — 1470 inci maddede yazılı borçları yerine getirmeyen kimse elli lira hafif para cezası veya on beş güne kadar hafif hapis ile cezalandırılır.

Birinci fıkraya göre mahkûm olan ve hükmü katileştikten altı hafta içinde borcunu yerine getirmiyen kimse yüz liraya kadar hafif para cezası veya bir aya kadar hafif hapis ile cezalandırılır. Bu mahkûmiyetten sonra da borç altı haftada yerine getirilmezse aynı ceza tekrar tatbik olunur.

BİN DÖRT YÜZ YETMİŞ YEDİNCİ MADDE — 1467 inci maddenin hükmü hilâfına gemide ne tasdikname ve ne de tasdikli sureti olmaz veya gemide 1473 üncü madde

hükmü yerine getirilmez ise kaptan elli liraya kadar hafif para cezası veya onbeş güne kadar hafif hapis ile cezalandırılır.

BİN DÖRT YÜZ YETMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — Harp veya sahil istihkâmları önünde veya Türk limanlarına girildiği sırada ticaret gemisine bayrak çekmiyen kaptan elli liraya kadar hafif para cezası ve ya on beş güne kadar hafif hapis ile cezalandırılır.

BİN DÖRT YÜZ YETMİŞ DOKUZUNCU MADDE — 1474 üncü maddeden 1478 inci maddeye kadar olan hallerde yapma ve yapmama kusurdan ileri gelmemişse ceza verilmez.

BİN DÖRT YÜZ SEKSENİNCİ MADDE — 1474,1475,1477 inci maddelerde yazılı haller ecnebi memlekette veya açık denizde vuku bulsa bile cezalandırılır .

BİN DÖRT YÜZ SEKSEN BİRİNCİ MADDE — 1 - Gemi siciline kaydedilmesi lâzım olan resmi ölçmenin şeraiti;

2 - 1466 inci maddede yazılı gemi tasdiknamesi ile bunun tasdikli suretinin (madde 1467) ve bayrak tasdiknamesinin (madde 1468) nasıl tanzim olunacağı;

3 - Gemi üzerine yazılacak adın şekli;
Nizamnamesine tabidir.

BİN DÖRT YÜZ SEKSEN İKİNCİ MADDE — Bu kanun hükmü yatlarla ve denizci yetiştirme gemilerine ve yabancı bir Devlet veya onun tabaası hesabına Türkiyede inşa olunan gemilerde tatbik olunur.

Denizde taşıma yoluyla kazanç elde etmekte kullanılanmyan gemiler de böyledir .

BİN DÖRT YÜZ SEKSEN ÜÇÜNCÜ MADDE — 6 Rebiülevvel 1280 tarihli ticareti bahriye kanunu mülğadır .

BİN DÖRT YÜZ SEKSEN DÖRDÜNCÜ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden altı ay sonra meridir.

MUVAKKAT MADDE — Bu kanun meriyete geçmeden evvel aktedilen mukavelelerden ve yapılan muamelelerden doğan bütün hukukî münasebetlere eski kanunun hükümleri tatbik olunur.

BİN DÖRT YÜZ SEKSEN BEŞİNCİ MADDE — Bu kanunun hükümlerini icraya, İcra Yekilleri Heyeti memurdur.

15 mayıs 1929

<i>Cümhuriyet Reisliğine yazılan tezkerenin tarihi ve numarası</i>	:	14-5-1929 ve 1/443	
<i>Bu kanunun neşir ve ilânı Başvekilliğe bildirildiğine dair Cüm . Reisliğinden gelen tezkerenin tarihi ve numarası</i>	:	15-5-1929 ve 4/207	
<i>Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların cilt ve sayfa numaraları</i>	:	Cilt 10 11	Sayfa 102 18,27,46:48
<i>Bu kanunla ilişkili olan kanunların numarası:</i>	:		